Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljubljana, sobota, 10. oktobra 1959 ● Leto I., Štev. 160 ● Cena 10 din

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK RUDI JANHUBA

ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

SVETLI VZORI

Dolgoletni mladinski voditelj in svoječasni organizacijski sekretar CK SKOJ **Milojko Drulović** je ob 40-letnici ustanovitve Zveze komunistične mladine Jugoslavije napisal za »Borbo« daljši članek, iz katerega povzemamo naslednje misli:

Ko se spominjamo tistega pomembnega oktobrskega dneva pred štiridesetimi leti, ko je petdeset mladih ljudi ustanovilo Zvezo komunistične mladine Jugoslavije s fantastično vero v gibanje in s prav tako globoko vero vase, moramo ponoviti resnico, da današnja Jugoslavija ni samo naše delo, marveč delo vseh tistih, ki so trpeli po ječah stare Jugoslavije, od splitskih srednješolcev leta 1915, ki so jih vrgli v ječe, ker so nosili rdeče značke na zavihkih, delo stotisočev drugih neznanih revolucionarjev, ki so stavkali, demonstrirali, govorili, nosili rdeče zastave, bili zaprti v koncentracijskih taboriščih, ki so padali pod udarci terorja in strahovlade, tistih, ki so padli od Kadinjače do Mosora, od Karavank do Midžora. Sedanja Jugoslavija je prav tako delo tistih, ki so z golimi rokami reševali deželo in razvalin in zaostalosti, delo tistih, ki zdaj marljivo delajo pri svojih strojih, fantov in deklet, ki navsezgodaj odhajajo na naša polja, tistih, ki se uče v šolskih klopeh, delo tistih, ki grade nove železniške proge in ceste, ne samo stvarno, marveč tudi simbolično — nove ceste prihodnosti.

Da ni bilo teh tisočev pionirjev borbe, teh neznanih, požrtvovalnih borcev, ne bi imeli ustvarjalnega miru in čudovite perspektive sedanje mladosti Jugoslavije, v kateri je ko bron vlit revolucionarni duh rodov iz minulosti.

Mladost in revolucija? Ali je bilo življenje mladih iznakaženo, pretrgano, nepopolno? Ne, življenje mladih revolucionarjev je bilo najpopolnejše, najbolj duhovno in najbolj vzvišeno, kar je moglo biti v takšnih razmerah. Živeti v mračnjaštvu, brezpravju, trpeti, životariti — to pomeni ne preživeti mladosti, to pomeni pretrgati življenje. V bojih, ki smo jih bili, nikoli ni šlo samo za več kruha, marveč za polno človeško življenje, za humane, človeške odnose.

Sedanja pokolenja žive še bolj polno in še bolj vsestransko življenje. Sedanja pokolenja imajo svoje ustvarjalne težnje in svoje ideale. Zmerom aktualne, nove in velike. Veličina njihovih idealov in njihovo graditeljstvo ni samo v graditvi tovarn, cest, mest, v športu, zabavi, marveč tudi v tem, da je naša dežela po svoji minulosti, ustvarjalnosti, po specifičnih poteh boja ter pojmovanjih človeka in socializma, pojmovanjih sedanjega in bodočega na tako zavidanja vredni in čisti poziciji, da ima sedanja mladost Jugoslavije zgodovinsko šanso, da bo tudi v prihodnje dostojen primer v vrtincu burnega socialističnega sveta.

Pokolenja se menjajo, toda naš čas bo zmerom ostal mlad. Sedanji čas, sedanja mladost Jugoslavije ne ugaša svojih bakel. Te bakle še nikoli niso bile tako številne in svetle.

Belgijska parlamentarna delegacija na sprejemu pri predsedniku Zvezne ljudske skupščine Petru Stamboliću

OBISK BELGIJSKE PARLAMENTARNE DELEGACIJE V NAŠI DRŽAVI

Skupne koristi in želje po miru

Na svečanem kosilu sta predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić in vodja delegacije Joseph Martel izmenjala zdravici — Včeraj so belgijski gostje položili venec na grob Neznanega junaka in obiskali beograjsko univerzo

BEOGRAD, 9. okt. (Tanjug). Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je danes dopoldne sprejel člane belgijske parlamentarne delegacije, ki se pod vodstvom podpredsednika predstavniškega doma Josepha Martela mudi v naši deželi kot gost Zvezne ljudske skupščine. Na sprejemu sta bila tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić in predsednik zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine dr. Mladen Iveković.

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je danes priredil belgijski parlamentarni delegaciji svečano kosilo.

Med kosilom je predsednik Stambolić nazdravil gostom in izrazil zadovoljstvo, da so prišli na obisk v Jugoslavijo. Poudaril je, da to ni prvo srečanje med parlamentarnimi predstavniki obeh dežel.

Petar Stambolić je dejal, da so bili v zgodovini odnosi med Jugoslavijo in Belgijo dobri, zdaj pa se obe deželi borita za mir in zaupata v ugoden razvoj mednarodnega položaja. Poudaril je, da je treba odpraviti številne napake iz preteklosti, da bi tako okrepili mir, to pa ni samo vloga velikih, marveč tudi malih narodov, kot so narodi naših dveh držav.

Predsednik Stambolić je dejal, da je program obiska belgijske delegacije morda nekoliko obsežen, vendar je to narekovala želja, da bi nudili gostom široke možnosti, da se seznanijo z Jugoslavijo in uspehi v njeni graditvi.

Petar Stambolić je poudaril, da imajo narodi obeh držav pred očmi skupne koristi in željo, da skupno prispevajo k okrepitvi miru. Dosedanje sodelovanje med obema državama je obrodilo konkretne rezultate v obojestransko korist. Različna sistema in različna gledišča posameznih mednarodnih vprašanjih niso bili ovira za uspešno sodelovanje med obema državama. To dokazujejo tudi dosedanji pozitivni rezultati na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih kakor tudi sodelovanje med sindikalnimi organizacijami.

Na koncu je predsednik Stambolić izrazil prepričanje, da bo obisk belgijskih parlamentarcev prispeval k nadaljnjemu uspešnemu sodelovanju med obema deželama.

V odgovoru na zdravico je vodja belgijske delegacije Joseph Martel izrazil skupni vtis vseh članov delegacije o prisrčnem in toplem sprejemu v Jugoslaviji.

Dejal je, da so belgijski senatorji in poslanci danes dopoldne, ob polaganju vencev na grob Neznanega junaka, mislili na burno zgodovino jugoslovanskih narodov, ki je tako podobna zgodovini belgijskega naroda. V minuli vojni so se narodi obeh dežel borili proti sovražnikom svobode.

Vodja belgijske delegacije je izrazil zadovoljstvo nad programom obiska belgijskih parlamentarcev zato, ker bodo najprej obiskali nerazvite, potem pa razvite kraje Jugoslavije. Ob takšni primerjavi, je pripomnil, bomo lahko jasno videli, kje je Jugoslavija začela graditi. Ljudstvo, ki se je s takšnim žarom in žilavostjo borilo za svojo svobodo in ki se zdaj z enakim žarom in poletom bori za izgradnjo, bo doseglo svoj cilj: srečno prihodnost.

Na koncu je Joseph Martel omenil specifični položaj, ki ga ima dandanes Jugoslavija na svetu, zaradi česar vsi spremljajo njen razvoj. »Vse to kaže,« je dejal, »pa tudi sam sem trdno prepričan, da boste uresničili vaše cilje.«

Člani belgijske parlamentarne delegacije so bili danes popoldne na beograjski univerzi. Rektor univerze dr. Bora Blagojević je goste seznanil z organizacijo in delom beograjske in drugih univerz in visokih šol v Jugoslaviji. Belgijski poslanci in senatorji so postavljali številna vprašanja in se zanimali ne samo za probleme univerzitetnega pouka, temveč tudi za organizacijo splošnega šolskega sistema v Jugoslaviji.

Živahnega razgovora, ki je trajal eno uro, se je udeležilo več dekanov in profesorjev beograjskih fakultet.

Razgovori Koče Popovića z voditelji delegacij v OZN

NEW YORK, 9. okt. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Jugoslavije Koča Popović se je med dosedanjim bivanjem v New Yorku, kjer se mudi na zasedanju Generalne skupščine OZN, sestal z voditelji številnih delegacij, ki se udeležujejo sedanjega zasedanja.

Na teh sestankih so izmenjali misli o perečih mednarodnih problemih, posebno o tistih, ki so na dnevnem redu 14. zasedanja Generalne skupščine OZN, kakor tudi o nekaterih vprašanjih s področja dvostranskih odnosov.

Koča Popović se je sestal z britanskim zunanjim ministrom Selwynom Lloydom, francoskim zunanjim ministrom Couvom de Murvillеom, pomočnikom sovjetskega zunanjega ministra Kuznecovom kakor tudi z zunanjimi ministri Japonske Fudžijamo, Iraka Džavadom, Italije Pello, Sudana Kheirom, Avstrije Kreiskym, Poljske Rapackim, Irske Aikenom, Norveške Langeom, Burme Tung Aungom, Gane Adjejem, Kanade Greenom indijskim obrambnim ministrom Krišno Menonom, voditeljem indonezijske delegacije Sastroamidjojom, voditeljem kubanske delegacije ministrom Racom, voditeljem brazilske delegacije Schmitom in ministrom v začasni alžirski vladi Jazidom.

Repič novi veleposlanik v Etiopiji

Beograd, 9. okt. (Tanjug) Z ukazom predsednika republike Josipa Broza Tita je bil za novega jugoslovanskega veleposlanika v Etiopiji imenovan načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Viktor Repič.

Plodno sodelovanje

Izjava Peka Dapčevića o obisku v Italiji

BEOGRAD, 9. okt. (Tanjug). Član Zveznega izvršnega sveta in sekretar za promet in zveze Peko Dapčević, ki se je teden dni mudil v Italiji, kamor ga je povabila italijanska vlada, je davi prispel v Beograd. V izjavi sodelavcu Tanjuga je dejal, da so si on in ostali člani delegacije ogledali podjetja industrije prometnih sredstev in nekatere prometne instalacije v Italiji.

»Povsod so nas zelo lepo sprejeli,« je dejal Peko Dapčević. »V razgovorih, ki smo jih imeli z italijanskimi gospodarstveniki, smo ugotovili, da je treba kooperacijo na področju prometnih sredstev še nadalje razvijati, ker je v obojestransko korist.«

Med obiskom v Rimu je imel Dapčević razgovore z italijanskim ministrom za promet Armandom Angelijem. Ob tej priložnosti sta podpisala konvencijo o obmejni železniški službi, ki se med drugim nanaša tudi na otvoritev novih prehodov na tem področju. V zvezi s tem je Dapčević dodal, da bo uveljavljenje te konvencije ugodno vplivalo na nadaljnjo razširitev gospodarskih odnosov med obema deželama, posebno kar zadeva mali obmejni promet.

Peko Dapčević je v imenu Zveznega izvršnega sveta povabil italijanskega ministra za promet Armanda Angelinija, naj obišče Jugoslavijo. Minister Angelini je povabilo sprejel.

Jugoslovanska trgovinska delegacija odpotovala na Dansko

Beograd, 9. okt. (Tanjug) V Kjöbenhavn je danes odpotovala jugoslovanska trgovinska delegacija pod vodstvom sekretarja zvezne zunanje trgovinske zbornice dr. Milana Aleksića. Delegacija se bo pogajala o sklenitvi novega trgovinskega sporazuma z Dansko.

Prepričljiva zmaga konservativcev

LONDON, 9. okt. (Reuter) Uradno so sporočili, da bo britanski ministrski predsednik Macmillan nocoj govoril po televiziji. Konzervativna stranka ministrskega predsednika Macmillana je na včerajšnjih parlamentarnih volitvah prepričljivo zmagala, kar ji bo omogočilo, da bo tudi v prihodnjem obdobju ostala na krmilu. Doslej so prešteli glasove v 621 izmed skupno 630 volilnih okrožij. Konzervativci so zmagali v 360 okrožjih, laburisti v 256, liberalci pa v 5 volilnih okrožjih. Manjkajo rezultati še za 9 poslanskih mest.

Predsednik britanske vlade Macmillan je danes začel sestavljati načrte za novo konservativno vlado, ker so izidi splošnih volitev pokazali, da bo njegova stranka ostala na oblasti z močno večino v spodnji zbornici.

Ker so volitve v nekem smislu pomenile glasovanje o zaupnici vladi, so politični krogi mnenja, da bo Macmillan takoj v začetku uveljavil nekatere spremembe v ekipi, ki je sestavljala vlado že, odkar je po odstopu Anthonyja Edena pred dvema letoma postal predsednik vlade.

Seznam nove Macmillanove vlade bodo prihodnji teden že predložili v odobritev kraljici Elizabeti.

Avtomobilska cesta Negotin-Demir Kapija dograjena

N i š, 9. okt. (Tanjug). Glavni štab mladinskih delovnih brigad za izgradnjo avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« skozi Srbijo in Makedonijo je sporočil, da so mladi graditelji davi ob 8 dogradili odsek avtomobilske ceste Negotin—Demir Kapija, dolg 20 kilometrov. Graditelji so sklenili, da bodo ta del avtomobilske ceste dogradili do 11. oktobra, dneva vstaje makedonskega naroda. Vzlic slabemu vremenu, ki je vse poletje oviralo delo, pa so zadnji meter tega odseka avtomobilske ceste zabetonirali dva dni pred določenim rokom. V nedeljo 11. oktobra bodo ta del avtomobilske ceste svečano odprli za promet.

Na boljši gospodarski podlagi

Lani so zadruge zajele s kooperacijo v poljedelstvu nad 200.000 kmečkih gospodarstev, nad 180.000 več kakor predlanskim

BEOGRAD, 9. okt. (Tanjug) Po informacijah Glavne zadružne zveze Jugoslavije je kooperativno sodelovanje med zadrugami in zasebnimi kmetovalci lani, zlasti pa letos, znatno naraslo. Kooperacija je lani napredovala tudi po kakovosti. Dobila je več kadrov, pa tudi obračuni med zadrugami in kmeti so bili na bolj zreli gospodarski podlagi.

Lani so zadruge s skupno proizvodnjo v poljedelstvu zajele kakih 207.000 kmečkih gospodarstev ali nad 182.000 več kakor predlanskim. Dolgoletne nasade so uredili v kooperaciji s 5000 kmečkih gospodarstev, živinorejo pa z nad 70.000. S kontrahiranjem žita in industrijskih rastlin so zajele nad 700.000 zasebnih kmetovalcev ali skoraj 100.000 več kakor predlanskim. Razen tega so obdelale zadruge s svojimi stroji posestva 270.000 gospodarstev, nad 50.000 gospodarstev je bilo deležnih tudi storitev zadrug v setvi, kakih 700.000 gospodarstev pa je uporabljalo zadružno mehanizacijo ob mlačvi. Čeprav ni iz vseh republik na razpolago podatkov o razširitvi kooperacije v letošnjem letu, vendar lahko računamo z znatno razširitvijo kooperativnih odnosov. V primerjavi z lanskim letom je naraslo število gospodarstev v kooperaciji za nad 200 %, zajete obdelovalne zemlje pa za nad 160 %. Število z raznimi oblikami sodelovanja zajetih kmečkih gospodarstev znaša po nepopolnih podatkih samo v poljedelstvu kakih 730.000.

Na razpolago še ni podatkov o tem, koliko kmetijskih pridelkov so pridelale zadruge v kooperaciji z zasebnimi kmetovalci, kar pa zadeva poljedelsko proizvodnjo in kooperacije na podlagi skupnih investicij, prevladuje sejanje pšenice in koruze. Predlanskim je prišlo na ti dve kulturi 71 % vse v kooperaciji zasejane zemlje, letos pa 74 %.

Pogajanja med ZAR in Sudanom

Kairo, 9. okt. (Tanjug) Jutri dopoldne se bodo v Kairu začela pogajanja med državnima delegacijama Sudana in ZAR o neurejnih vprašanjih v odnosih med obema deželama. V Kairu in v Kartumu sodijo, da so ta pogajanja bistveno važna.

Za 4% večja proizvodnja

Podatki Zveznega zavoda za statistiko o gibanju industrijske proizvodnje v prvih osmih mesecih letošnjega leta

BEOGRAD, 9. okt. (Tanjug). Naša celotna industrijska proizvodnja je bila v prvih osmih mesecih letošnjega leta za 12% večja, kakor v istem obdobju lanskega leta. Po končnih podatkih Zveznega zavoda za statistiko je najbolj narasla proizvodnja v industrijskih podjetjih Črne gore in sicer za 23%, v Bosni in Hercegovini za 16%, v Srbiji za 13%, na Hrvatskem za 12%, v Sloveniji za 10%, v Makedoniji za 7%.

Med posameznimi industrijskimi panogami je imela največjo proizvodnjo kemijska industrija. Njena proizvodnja je narasla v primerjavi z lanskim letom za 30 %. Proizvodnja v elektroindustriji je narasla za 31 %, v industriji za predelavo lesa za 20 %, v kovinski industriji, črni metalurgiji in proizvodnji nafte v vsaki za 15 %, v industriji gradbenih potrebščin za 14 %, v pridobivanju in predelavi nekovin, v premogovni industriji in v elektroenergiji v vsaki po 13 %, v industriji usnja in obutve za 12 %, v grafični in papirni industriji po 10 %, v tekstilni in industriji gume za 8 %, v živilski industriji za 6 % itd.

Veliko povečanje proizvodnje v kemijski industriji je predvsem posledica večjega deleža nove tovarne »Viskoza« v Loznici, ki izdeluje letos povprečno dvakrat več proizvodov kakor lani. Ker so mnoga podjetja kemijske industrije pravočasno izkoristila kredit, so opravila manjše in večje rekonstrukcije in s tem tudi prispevala k povečanju proizvodnje v vsej panogi. Zadnje čase je videti težnjo po nadaljnjem naraščanju proizvodnje zlasti v proizvodnji žveplene in dušične kisline, kalcinirane sode, umetnih gnojil, mila itd.

Industrija predelave lesa je imela v primerjavi z lanskim letom za 20 % večjo proizvodnjo, kar je tudi zelo pozitivno spričo zastoja, ki je nastal lani v nekaterih podjetjih te panoge. V tej industrijski panogi je proizvodnja v glavnem narasla linearno v vseh proizvodnih skupinah, zlasti pa pri rezanem gradbenem lesu. Pričakovati je, da bo lesna industrija do konca leta dala nad 2 milijona kubikov rezanega gradbenega lesa ali dobrih 300.000 kubikov več kakor lani. Narasla je tudi proizvodnja furnirja, umetnih plošč itd. Sodeč po dosedanjih uspehih, bo naša industrija izdelala letos nad 120.000 garnitur pohištva, vtem ko jih je izdelala lani nekaj nad 100.000.

V premogovni industriji je pomembno dejstvo, da v poletnih mesecih n bilo običajnega zastoja. Proizvodni proces je tekel nepretrgano in tako lahko pričakujemo, da bodo naši rudarji tudi v prihodnjih mesecih nakopali več premoga kakor lani. V industriji nafte smo dosegli največje uspehe v črpanju surove nafte. Vsak mesec so je delavci načrpali povprečno 9.000 ton več kakor lani. Tako lahko pričakujemo, da je bodo načrpali letos 100.000 ton več kakor lani.

Tudi v industriji gradbenih potrebščin je proizvodnja znatno narasla, toda spričo večjega obsega del v gradbeništvu je včasih primanjkovalo nekaterih vrst gradbenih potrebščin. Proizvodnja v živilski industriji bo znatno narasla šele v prihodnjih mesecih, ko bosta sladkorna in konservna industrija obratovali s polno zmogljivostjo.

Skupno število v industriji zaposlenega osebja je naraslo v primerjavi z lanskim letom za 8 %, kar pomeni, da je delovna storilnost industrijskih podjetij narasla povprečno za 4 %.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 2 – Izkoriščanje kmetijskih zemljišč
– Pred nami so nove gradnje
Str. 3 – Povečan izvoz lesne industrije
Str. 4 – Obletnica plebiscita
Str. 5 – Posvetovanje o glasbi
– Obetajoč začetek Delavske univerze v Kočevju
Str. 6 – Preskrba Maribora
Str. 7 – Priprave telovadcev za Rim
Str. 8 – Znanost in tehnika
Str. 9 – Radijska priloga

VREME

Stanje 9. oktobra: Področje visokega zračnega pritiska se še vedno zadržuje nad Skandinavijo in jugovzhodno Evropo. Nad našim krajem se v višinah zadržuje nekoliko hladnejši zrak in povzroča v južnih krajih Jugoslavije padavine.

Napoved za soboto: Pretežno jasno, le v vzhodni Sloveniji bo prehodno nastopila nekoliko povečana oblačnost. Zjutraj in dopoldne po kotlinah megla. Temperature ponoči okoli 0, v Primorju okoli 10, najvišje dnevne do 18, v Primorju do 19 stopinj C.

V nedeljo še nedalje suho, deloma sončno vreme

Izkoriščanje kmetijskih zemljišč

Predlog zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, ki bo na dnevnem redu prihodnjega plenarnega zasedanja Zvezne ljudske skupščine, posega s svojimi določili v celotno problematiko odnosov naše skupnosti nasproti obdelovalnim površinam. Zato ni čudno, da so v razpravah pristojnih skupščinskih odborov o tem zakonskem predlogu bile obravnavane različne strani njegovega bodočega delovanja. Na tem mestu naj omenimo s tem v zvezi samo dve vprašanji, ki se nam zdita posebno zanimivi.

Ali bodo določila Zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč veljala tudi za tiste obdelovalne površine, ki na podlagi Zakona o nacionalizaciji gradbenih zemljišč spadajo v takoimenovane ožje gradbene rajone? Nekateri ljudski poslanci so menili, da bi tudi za te obdelovalne površine morali veljati vsaj neki predpisi o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, oz. da bi za te obdelovalne površine kazalo izdati posebno odločbo.

Pri postavljanju tega vprašanja so se zvezni poslanci sklicevali na dejstvo, da so mnoge občine pri določanju ožjega gradbenega rajona šle zelo na široko in da je zaradi tega morala večkrat interventirati celo Zvezna komisija za nacionalizacijo. Vzlic temu pa so v mnogih krajih prišli v ožje gradbene rajone tudi veliki kompleksi obdelovalnih površin. Mnogi ljudski odbori so namreč pri določanju teh rajonov računali z perspektivno stanovanjsko in komunalno izgradnjo, za pet pa tudi za deset let naprej. So tudi primeri, da so šli nekateri ljudski odbori tako daleč, da so kot ožji gradbeni rajon proglasili tudi kilometer pa celo dva kilometra obdelovalnih površin okoli mesta. Te obdelovalne površine bodo prav gotovo še lep čas ostale to, kar so, to se pravi izrazita kmetijska zemljišča in so zato nekateri poslanci zahtevali, naj ne bodo popolnoma izključene iz obdelovalnega režima, ki ga predvideva Predlog zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč.

Stališče Zveznega izvršnega sveta do tega vprašanja — kot so ga obrazložili njegovi predstavniki — je, da določila Predloga zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč ne veljajo za obdelovalne površine, ki spadajo v ožji gradbeni rajon. Pri izvajanju Zakona o nacionalizaciji gradbenih zemljišč je res prišlo do raznih napak — to pa predvsem zaradi tega, ker mnoga mesta in ind. središča niso imela urbanističnih načrtov. Sicer pa velja, da bodo sedanje obdelovalne površine v ožjih gradbenih rajonih prej ali slej izgubile svoj pomen za kmetijstvo. To pa ne pomeni, da ta zemljišča do tedaj ni potrebno obdelovati, in to čim bolj racionalno. Vendar pa naj o tem odločajo občine, ki morajo imeti svobodne roke pri določanju svoje politike. Občine bodo torej same odločale o načinu izkoriščanja teh površin, o zakupnih pravicah glede teh površin itd. — in lahko pričakujemo, da bodo te zadeve pravilno urejale.

V skupščinskih razpravah o Predlogu zakona o izkoriščanju kmetijskih površin je bilo slišati tudi mnenje, da bo možnost arondacije, ki jo predvideva zakonski predlog, morda povzročila razne težave na vasi. To mnenje v razpravah ni prevladalo, oz. se je izkazalo kot zelo pretirano. Zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč je nekakšen »omnibus-zakon«, saj urejuje ne samo način obdelave kmetijskih zemljišč, temveč tudi vprašanja v zvezi hidromelioracijskimi delj erozijo itd. Arondacija zavzema v celotni strukturi zakonskega predloga omejeno mesto, ki ga po pomembnosti na pr. prekaša tudi vprašanje zakupa. Zakup bo tudi v prihodnosti gotovo važen problem, saj so do sedaj na podlagi zakupa pri nas (v celi državi) obdelovali okoli 700.000 do 1,000.000 ha. Možnost arondacije pa je po besedilu zakonskega predloga precej omejena, saj bo lahko izvedena samo v primeru, kadar kooperacija ne bo možna. Arondacija — kot je bilo poudarjeno v razpravah — je predvidena samo kot možnost, in to v skrajnem, izjemnem primeru, ne pa kot pravilo. Zaradi tega to tudi ni vprašanje, ki bi v zvezi z izvajanjem zakona o izkoriščanju kmetijskih površin imelo večji pomen.

Milan Pogačnik

S SEJE ZBORA PROIZVAJALCEV OLO LJUBLJANA

Preveč izgubljenih delovnih dni

Zaradi nesreč pri delu je bil narodni dohodek v prvem polletju za 875 milijard din manjši

LJUBLJANA, 9. okt. — Na današnji seji zbora proizvajalcev OLO Ljubljana so razpravljali o delu Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in okrajne komisije za higiensko - tehnično zaščito ter potrdili nekaj sprememb statuta Obrtne zbornice za ljubljanski okraj.

Število aktivnih zavarovancev se je v prvem polletju 1959 povečalo od 140.035 na 147.756 v primerjavi s prvim polletjem 1958, povečal pa se je tudi odstotek nezmožnih od 4.72 odst. na 5,5 odst. Zavodovi zdravniki tudi kontrolno pregledujejo dela nezmožne zavarovance. Zanimivo je, da so zdravniki v zdravstvenih ustanovah takoj po prejemu obvestila o kontrolnem pregledu že sami izločili okrog 10,8 odst. zavarovancev. Pri tem se vsiljuje vprašanje, koliko dni bi bili še ti bolniki v staležu bolnih, če kontrolnih pregledov ne bi bilo.

Med drugim je Okrajni zavod izdal v prvem polletju tega leta za ambulantno zdravljenje 295,756.294, za zdravila 266,791.075 in za zdravljenje v bolnišnicah 694,227.839 dinarjev. Skupno je Okrajni Zavod izdal letos v prvem polletju 2 milijardi 214 milijonov, lansko leto v istem razdobju pa 1 milijardo 626 milijonov. Ker so znašali skupni dohodki sklada za zdravstveno zavarovanje 2.298 158.811 din, izkazuje bilanca za socialno zavarovanje v prvih šestih mesecih tega leta 84.144.966 din presežka. Seveda pa je ta presežek treba vzeti z rezervo, ker v polletni bilanci niso zajeti vsi dohodki in izdatki.

Velika gospodarska škoda zaradi nesreč pri delu in poklicnih obolenj nam dokazuje, da smo se doslej premalo tudili za izboljšanje varnosti pri delu in delovnih pogojev. Varnostna služba v posameznih gospodarskih organizacijah je še vedno pomanjkljivo organizirana. V ljubljanskem okraju dela le 51 varnostnih tehnikov in 3 varnostni inženirji, potrebovali pa bi vsaj še 150 varnostnih inženirjev in tehnikov. Komisije za higiensko-tehnično zaščito so ustanovili v vseh občinah, žal pa so aktivne le v Ljubljani, Mostah, Kamniku, Domžalah in Logatcu.

Analiza nesreč nam pokaže, da je bilo v ljubljanskem okraju letos v prvih šestih mesecih skupno 8443 nesreč pri delu (lani v istem času 8205!). Z drugimi besedami: v prvih šestih mesecih tega leta je bilo izgubljenih zaradi nesreč pri delu 125.243 delovnih dni. Narodni dohodek je s tem utrpel 875 milijonov din škode. Okrajni zavod za socialno zavarovanje pa je izplačal 56,300.000 din za nadomestila plač. Prišteti pa moramo še stroške zdravljenja, invalidnine za šestnajst invalidov in sedem družinskih pokojnin. Jasno pa je, da se petindvajset izgubljenih življenj (v lanskem in letošnjem prvem polletju) ne da obračunavati, niti nadomestiti!

Danes nihče ne more trditi, da je vzrok nesrečam nezadostna materialna podlaga. Zato je dolžnost vseh, zlasti pa občinskih ljudskih odborov, da nudijo večjo organizacijsko, moralno in materialno pomoč komisijam za higiensko-tehnično zaščito na svojem območju.

V. Č.

Črnogorski in vojvodinski poslanci v Loški dolini

Ljubljana, 9. okt. (Tanjug). Ljudski poslanci Črne gore in Vojvodine, ki potujejo po Sloveniji, so obiskali danes podjetje za kovinsko galanterijo v Loški dolini. To podjetje je uspešno uredilo vprašanje zaposlitve ondotnega prebivaistva, ki je razmeroma daleč od prometnih zvez.

Znižanje cen za kmetijske stroje

Beograd, 9. okt. (Tanjug) Industrija traktorjev in strojev v Novem Beogradu je znižala cene priključkov za traktorje »Ferguson«, ki jih proizvaja v kooperaciji s petimi drugimi podjetji, povprečno za 15.3%. Že sredi oktobra se bodo pojavila na trgu prva priključna orodja za traktorje po novih cenah. Znižanje je zajelo več vrst plugov, bran, kultivatorjev in drugega orodja. Najbolj so se pocenili plugi, ki orjejo hkrati tri brazde. Prej je veljal tak plug 312.000, zdaj pa stane 248.00 din.

Do konca leta bo začela industrija traktorjev in strojev s svojimi kooperanti izdelovati še 10 novih priključnih orodij sistema »Ferguson«. Tudi ta orodja bodo znatno cenejša od uvoženih.

Izmenjava izkušenj

S posvetovanja podjetij lesne industrije in gozdarstva celjskega okraja

Celje, 9. okt. V vrsti posvetovanj o nagrajevanju po učinku, ki jih prireja Republiški odbor sindikata lesnih in gozdnih delavcev Slovenije, je bilo danes tako posvetovanje za podjetja celjskega področja v prostorih Gozdnega gospodarstva v Celju. Posvetovanje je vodil predsednik republiškega odbora Ivan Urh.

Na posvetovanju so ugotovili, da so dosegli v podjetjih lesnopredelovalne industrije v glavnem le količinski premik v nagrajevanju po učinku, medtem ko so še redka podjetja, kjer bi stimulirali delavce tudi za ekonomiziranje v proizvodnji. Posebne uspehe pa sta dosegli Gozdno gospodarstvo v Celju in celjski kombinat »Savinja«, kjer nagrajujejo delavce tudi za zniževanje proizvodnih stroškov.

Izmenjali so še vrsto izkušenj. Tako so se n. pr. zedinili, da je proizvodna ura najprimernejša oblika za nagrajevanje po enoti proizvoda v lesnopredelovalni industriji; da ekonomsko ni utemeljena delitev tako imenovanega presežka osebnega dohodka po tarifnih postavkah, marveč je treba presežek deliti po zaslužkih zaposlenih. Dalje so izmenjali izkušnje glede stimuliranja režijskih delavcev in uslužbencev uprav podjetij in podobno, zlasti pa glede premiranja, saj so ugotovili, da je precej podjetij, kjer premij nimajo ali jih pa ne obračunavajo.

Moščanska mladina za 40-letnico SKOJ

Ljubljana, 9. okt. V spomin na 10. oktober 1919, ko je bil v Zagrebu ustanovljen SKOJ, je občinski komite Ljudske mladine Ljubljana - Moste pripravil program svečanosti ter športnih in drugih prireditev za mladino te občine.

Danes popoldne je bil v tovarni Saturnus pred spomenikom narodne junakinje Vide Pregarčeve svečan sprejem pionirske štafete, ki je prišla z Urha. Pred tisočpetstoglavo množico delavske in šolske mladine ter zastopnikov družbenih organizacij je o zgodovini KPJ in SKOJ ter o bodočih nalogah mladine spregovoril predsednik občinskega komiteja LM Ljubljana - Moste Jože Einspieler, program pa sta zaključila godba in Ljubljanski oktet.

10. OKT. IZ ZGODOVINE DELAVSKEGA GIBANJA

Prvi kongres ZSM

Na osvobojenem ozemlju, v Kočevski Reki, je bil od 10. do 12. oktobra prvi kongres Zveze slovenske mladine. Na njem so med drugimi govorili Josip Vidmar, France Lubej, Lidija Šentjurc, Niko Belopavlovič, Vilma Bebler, Stane Kavčič in Mitja Vošnjak. Na koncu je kongres sprejel proglas vsej slovenski mladini, v katerem so poudarili:

»... Po vsej Evropi se kljub najhujšemu terorju dvigajo teptani narodi in prav pri nas, v srcu Hitlerjeve evropske trdnjave, smo se lahko po dveh in pol letih borbe zbrali na osvobojenem delu slovenske domovine. Z vseh delov naše zemlje smo prišli, s svobodnih in s tistih, ki še ječe pod okupatorjevim jarmom. Niso nas zadržale z žicami in z bunkerji utrjene meje, niso nas zadržala vsa nasilja tujcev in domačih izdajalcev. Zbrali smo se, prvič v vsej naši zgodovini smo si podali roke in ugotovili, da smo danes res eno.

V tem našem težkem boju smo skovali svojo enotnost, prekalili smo se in postali novi ljudje. Povezani v Zvezi slovenske mladine smo danes vsi zbrani okoli naše OF, naše narodne oblasti, ki je že zdaj dokazala, da daje vsakemu njegove pravice ...

Z vso ljubeznijo in zaupanjem zremo v KPS, ki je vodila osvobodilni boj slovenskega naroda in ki nam je porok, da bodo sadovi naše borbe ostali v naših rokah. In skupno z našo bratsko mladino z juga smo danes bolj kot kdajkoli poprej trdno odločeni, da z vsemi silami nadaljujemo naš boj, da s svojimi udarci kar najhitreje uničimo vse sovražnike ...«

Sestanek radiologov v Mariboru

Maribor, 9. okt. Danes dopoldne se je zbralo na drugem strokovnem sestanku nad 80 radiologov iz Slovenije in Hrvatske. Predsednik radiološke sekcije Slovenskega zdravniškega društva dr. Stanko Hernja je poudaril izreden pomen tega srečanja za posredovanje izkušenj med radiologi ter pozdravil vse radiologe, predvsem pa pokrovitelja srečanja predsednika OLO Maribor Jaženta Tramška in podpredsednico Ančko Kuharjevo. Predsednik OLO je poudaril izreden pomen radiologije za človeka. Potem so govorili številni predavatelji. Njihovim strokovnim referatom je sledila razprava.

STROKOVNI POSVET O HIDROELEKTRARNAH

Pred nami so nove gradnje

Do 1970. leta bo treba zgraditi prvo jedrsko elektrarno v Sloveniji

PORTOROŽ, 9. okt. — V počitniškem domu ELES se je danes končal posvet strokovnjakov iz vseh hidroelektrarn Slovenije. Izmenjali so obratne izkušnje in na tej osnovi izdelali smernice za obratovanje v prihodnje in za izgradnjo novih hidroelektrarn.

Čeprav smo proizvodnjo električne energije od predvojnih komaj dobrih 300 milijonov kWh v Sloveniji povečali že na 2.4 milijarde kWh, je to vendarle samo četrtina energije, ki bi jo bilo praktično mogoče proizvesti na slovenskih rekah. Pred nami je torej še gradnja številnih hidroelektrarn, pri čemer je bilo na posvetu poudarjeno, da bo treba sedaj prvenstveno misliti na nekaj akumulacijskih elektrarn. Pri siceršnjih gradnjah bo moralo biti težišče na izgradnji hidroelektrarn z nizkimi padci, najti pa bo treba čim cenejše izvedbe. Z dosedanjimi gradnjami v tem oziru še ne moremo biti zadovoljni. Omembe vredno je, da bodo graditelji bodočih hidroelekrarn upoštevali najnovejše izvedbe s tal.o imenovanimi cevnimi turbinami.

Pomen hidroelektrarn se ne zmanjšuje kljub jedrskim elektrarnam. (Prvo bo treba, po mnenju generalnega direktorja ELES inž. Vekoslava Korošca zgraditi v Sloveniji najkasneje 1970. leta.) Hidroelektrarne prevzemajo namreč nase spremembe v obremenitvi, česar jedrske elektrarne ne zmorejo.

Od sklepov so širšega pomena tisti, ki se nanašajo na izdelavo obratovalnih predpisov in pravil služb ovanja, ki imajo namen povečati smotrnost v vzdrževanju in obratovanju hidroelektrarn ter zmanjšati izpade električne energije. Ostali sklepi se nanašajo na popolnoma strokovna vprašanja, služili pa bodo temu, da se zmanjšajo okvare, da se ekonomizira proizvodnja in podobno.

F. M.

Včeraj dopoldne so v zgradbi 3. osnovne šole za Bežigradom v Ljubljani odprli poseben prostor, kjer bo imelo prijetno zatočišče 70 pionirjev te šole, katerih starši so zaposleni. Otroški kotiček bo odprt 10 ur dnevno. V njem bodo imeli otroci strokovno pedagoško nadzorstvo, dobivali pa bodo tudi malice in tople opoldanske obroke. Uredila ga je stanovanjska skupnost »Boris Kidrič« ob znatni podpori ObLO Bežigrad. Otvoritve so se udeležili predsednik ObLO Stane Koman, predstavniki družbenih organizacij, stanovanjske skupnosti »Boris Kidrič« in pionirji. — Na sliki: pionirji sprejemajo darila, ki so jim jih poklonili zastopniki raznih organizacij. — (Foto: M. Švabić)

O nagrajevanju uslužbencev

ter o nekaterih pravnih in organizacijskih vprašanjih so včeraj razpravljali na seji odbora Stalne konference mest za pravna in organizacijska vprašanja

Beograd, 9. okt. (Tanjug. — Na seji odbora Stalne konference mest za pravna in organizacijska vprašanja so obravnavali osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih uslužbencih. Člani odbora so se strinjali s predloženimi spremembami in dopolnitvami, ki bodo omogočile boljše tolmačenje in izpolnjevanje nekaterih določb zakona.

Odbor je sprejel predlog, naj bi v sistemu ocenjevanja javnih uslužbencev vključili oceno »dober«. Ta ocena bo omogočila mnogo bolj realno in natančno oceniti večino dobrih uslužbencev, ki jim je bila z dosedanjo oceno »zadovoljiv« storjena določena krivica.

Po vsestranskem obravnavanju sistema nagrajevanja uslužbencev ljudskih odborov so na seji sklenili ustanoviti poseben pododbor, ki bo proučil prakso v nagrajevanju uslužbencev ljudskih odborov in pripravil predloge za dolgoročnejšo ureditev tega vprašanja.

Nadalje so obravnavali osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona v zdrževanju v gospodarstvu, uredbo o nagradah za izredno delo in posebne uspehe v delu uslužbencev državnih organov ter uredbo o honorarnih uslužbencih in občasnem delu v državnih organih. Izmenjali so tudi mnenja o perečih vprašanjih področja pravih in organizacijskih zadev ljudskih odborov.

Končno so sklenili sklicati sredi novembra delovno posvetovanje ali razširjeno sejo odbora, na kateri bi proučili izkušnje in uspehe v reorganizaciji uprave v ljudskih odborih. Podlaga za razpravo bo gradivo, ki ga bo pripravil Ljudski odbor Zagreba.

Slavna revolucionarna pot SKOJ

Danes, ko bo v veliki dvorani Doma sindikatov v Beogradu potekala svečana seja Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, bo minilo natanko štirideset let od ustanovitve Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Mladina bo danes praznovala jubilej v vrsti velikih jubilejev, s katerimi je bogato letošnje leto, kakor je bogata naša slavna revolucionarna minulost.

Pred štiridesetimi leti se je rodil SKOJ. Dne 10. in 11. oktobra 1919 je bila v Zagrebu njegova ustanovna konferenca, si se je je udeležilo petdeset delegatov organizacij Komunistične mladine iz vse naše dežele. Ta mlada revolucionarna organizacija je razglasila začetek svojega dela z besedami: »Čuj, proletarska mladina! Orjaški boj za tvojo osvoboditev iz gospodarskega in kulturnega suženjstva se je začel. Stojiš na pragu svoje lepše prihodnosti. V vseh dosedanjih revolucijah si imela zelo važno vlogo in tudi tvoja osvoboditev mora biti tvoje delo.«

NOVA ORGANIZACIJA RASTE

Že osem mesecev po ustanovni konferenci SKOJ je začasno vodstvo te organizacije izpolnilo svojo nalogo in sklicalo tudi kongres Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Kongres je bil od 10. do 14. junija v Beogradu in na njem so sprejeli program in statut. Ob tej priložnosti so tudi sklenili, da se SKOJ pridruži komunistični mladinski Internacionali.

»Crvena zastava«, glasilo SKOJ, je v pojasnjevanju ciljev te revolucionarne mladinske organizacije v uvodniku poudarila, da »Zveza komunistične mladine Jugoslavije ne poudarja svojih posebnih zahtev, ker v celoti odobrava cilje in akcije Socialistične delavske partije Jugoslavije (komunistov). S svojim delom hoče Zveza komunistov Jugoslavije podpreti akcijo te edine resnično revolucionarne delavske stranke v Jugoslaviji. S takšnim delom hoče Zveza komunistične mladine Jugoslavije izpolniti svojo socialistično dolžnost, zapopadeno v glavnem pripravljanju socialne revolucije in uresničenju idealov proletariata, v uresničenju komunističnega družbenega reda.«

Po štiridesetih letih hočejo rodovi mladih ljudi, ki hodijo po isti revolucionarni poti v povsem drugačnih razmerah, s ponosom ugotoviti, da je SKOJ storil svojo socialistično dolžnost.

Ko je SKOJ krenil na svojo junaško pot, je štel komaj tri, v času prvega kongresa pa že osem članov. Ta mlada revolucionarna organizacija bi bila zrasla in se razširila še hitreje, da je monarhofašistični režim ni že decembra 1920 z brutalnim terorjem pognal v ilegalo.

Tako je SKOJ legalno deloval v stari Jugoslaviji samo petnajst mesecev.

V dvaindvajsetih letih ilegale mlada Socialistična delavska partija (komunistov) Jugoslavije z njo pa tudi SKOJ ni dočakala pripravljena zloglasne »Obznane« in prehoda v ilegalo. V SKOJ so se pod udarci buržoazne ofenzive pretrgale vezi med vodstvom in krajevnimi organizacijami, oportunistična gledališča takratnega partijskega vodstva pa so še bolj pripomogla, da se članstvo ni znašlo glede smeri nadaljnjega boja.

Že prve dni prehoda v ilegalo se je začelo izraziteje krepiti proletarsko jedro v SKOJ, kar je bilo za njegov nadaljnji razvoj ogromnega pomena.

SKOJ se je postopoma prilagojeval novim pogojem boja, tako da je bila kot zanesljiv znak uspehov, doseženih v tej smeri, v avgustu 1922 sklicana v Ljubljani prva državna konferenca, leto dni pozneje pa drugi kongres SKOJ, ki je sprejel nov program in statut ter sklenil, »da se SKOJ ne bo vmešaval v frakcijska vprašanja KPJ, marveč da bo hodil po ravni poti, toda proti frakcijam.« Težišče svoje dejavnosti je SKOJ usmeril na Zvezo delavske mladine Jugoslavije — SROJ.

To so bili prvi dnevi dela SKOJ v pogojih ilegale in diktature.

Kronologija njegovega nadaljnjega razvoja v teh razmerah beleži nenehni vzpon, ki je bil zlasti pomemben v obdobju po letu 1937.

KREPITEV ORGANIZACIJE

Prihod tovariša Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije je močno vplival tako na nadaljnji razvoj Partije, kakor tudi na SKOJ. Že ob koncu leta 1937 je bila pri Centralnem komiteju KPJ ustanovljena centralna mladinska komisija, ki jo je vodil Ivo Lola Ribar. Potem se je dejavnost SKOJ tako razširila, da je ta organizacija že ob svoji šesti državni konferenci v septembru 1940 štela 18.000 članov, od teh tri četrtine iz delavske in kmečke mladine.

To obdobje krepitev SKOJ je bilo hkrati obdobje njegovega popolnega uveljavljenja kot nosilca bratstva in enotnosti mladega pokolenja Jugoslavije in mednarodne proletarske solidarnosti. Zveza komunistične mladine je bila najodločnejši borec proti fašistični agresiji in aktiven borec v mirovnem gibanju svetovne mladine.

Ko je vojna nevarnost zajela tudi Jugoslavijo, je SKOJ neutrudljivo pripravljal mlade ljudi na obrambo dežele. Dogodki, ki so potiskali svet v drugo svetovno vojno so se razvijali naglo. Toda SKOJ teh dogodkov ni dočakal nepripravljen. Zato je tudi tako uspešno opravil najtežji izpit v svoji zgodovini — sodelovanje v narodnoosvobodilni borbi in ljudski revoluciji.

NOSILEC REDA NARODNEGA HEROJA

Zveza komunistične mladine Jugoslavije je bila za svoja junaška dejanja v narodnoosvobodilni vojni odlikovana z Redom narodnega heroja. Že prve dni vstaje v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in drugih mestih so skupine skojevcev s svojimi diverzantskimi akcijami omajale »mir« okupatorjev in njihovih hlapcev v naši deželi, pozneje pa jim kot borci partizanskih odredov in proletarskih brigad do končne zmage in popolne osvoboditve dežele niso dali, da bi prišli do sape.

V prve partizanske odrede se je vključilo 15.000 članov SKOJ ob koncu revolucije pa je štela ta organizacija že 70.000 članov. Medtem jih je na tisoče umrlo junaške smrti.

Mlada pokolenja Jugoslavije, ki se vzgajajo ob slavnih tradicijah Komunistične partije in SKOJ, nadaljujejo junaško pot mladinske revolucionarne organizacije, katere štiridesetletnico praznujemo danes.

D. M.

DELO

IZHAJA VSAK DAN

UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakrajšek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrič (notranjepolitično in gospodarsko področje) – Milan Šega, Cene Kranjc (kultura, prosveta) – France Drenovec (zunanja politika) – Boštjan Bagar (dnevna redakcija) – Milan Starin (dopisništvo) – Bojan Ajdič (ljubljanska rubrika) – Dušan Kuret (telesna vzgoja) – Ivan Kranjc (zanimivosti) – Dušan Vrtovec (tehnični urednik)

POVEČAN IZVOZ LESNE INDUSTRIJE

Ko smo pred 8 leti začeli, da zaščitimo naše gozdove, občutno omejevati sečnjo zlasti iglastega drevja, ki smo jo zmanjšali približno na polovico največjega obsega po vojni, je sprva kazalo, da bo naša lesna industrija ob istočasnem naraščanju domačih potreb izgubila značaj izrazite izvozne industrije. Tisti, ki so tako napovedovali, pa so prezrli velike rezerve, ki so se skrivale za slabim izkoriščanjem lesne mase, in pa to, da lahko sprostimo še znatne količine lesa, če z njimi bolj varčujemo in ga povsod, kjer je to možno, nadomeščamo z drugim gradivom. Prav tako niso upoštevali, da lahko še povečamo vrednost izvoza v lesnem sektorju kljub zmanjšani količini razpoložljive lesne mase, če naša podjetja bolj preusmerimo na proizvodnjo finalnih izdelkov in sploh izdelkov višje stopnje predelave, ki dajejo večji izkupiček pri izvozu.

Po nekaj letih stagnacije je dejansko naša lesna industrija krenila po novi poti. Tudi glede varčevanja z lesom smo dosegli že prve uspehe, četudi trošimo še vedno preveč lesa zlasti v gradbeništvu in pri izdelavi transportne embalaže. Ob rastoči predelavi bukovine in drugega lesa iglavcev lahko ugotovimo zlasti naglo naraščanje proizvodnje furnirjev, raznih plošč, pohištva, najrazličnejših končnih izdelkov in lesne galanterije. Tako se je n. pr. proizvodnja furnirjev od leta 1952 povečala od 6.000 na 26.000 m³ in bo letos dosegla okrog 38.000 m³, od tega blizu 13.500 m³ v Sloveniji. Vzporedno je narasla proizvodnja vezanih plošč od 14.000 na 33.000 m³ in bo letos do konca leta narasla kakšnih 43.000 m³ (od tega 6.500 v Sloveniji). Prav tako se je povzpela proizvodnja panelnih plošč od 7.600 na 22.000 oz. 36.500 m³ (v Sloveniji 11.500). Izreden vzpon kaže industrija umetnih oz. lesonitnih plošč, ki uporablja kot surovino odpadni les. Proizvodnja teh plošč se je povečala od 0,7 na 6,5 milijona kvadratnih metrov in bo letos verjetno dosegla okrog 8,4 milijona kvadratnih metrov (v Sloveniji 2,9), kar je dvanajstkrat več kakor pred sedmimi leti. Združenje lesne industrije Jugoslavije pa predvideva za prihodnje leto še novo povečanje proizvodnje zlasti izdelkov stavbnega mizarstva za 40 odstotkov, vezanih in panelnih plošč za 23 odstotke in furnirja za 16 odstotkov.

Ta dodatna proizvodnja gre v veliki meri v izvoz deloma neposredno, deloma pa po predelavi v pohištvo in druge izdelke.. Proizvodnja pohištva in finalnih lesnih izdelkov se je v teh letih več kakor potrojila. Tako je preusmeritev naše lesne industrije pripomogla, da celotni izvoz proizvodov naše lesne industrije ni nazadoval, in to kljub omejitvi sečenj in zmanjšanju izvoza mehkega žaganega lesa od 338.000 ton leta 1953 na komaj 99.500 ton v preteklem letu. Po nekaj letih zastoja opažamo zadnji dve leti in zlasti letos spet hitro naraščanje celotnega izvoza naše lesne industrije, ki je zdaj po vrednosti večji, kakor je bil kdajkoli prej. Nismo pa še izkoristili vseh možnosti proizvodnje za izvoz. Za prihodnje leto predvideva Združenje lesne industrije Jugoslavije nadaljnje povečanje izvoza na 22 milijard din nasproti 16,5 milijarde din v lanskem letu in 13 milijardam v letu 1956. Zmanjšanje izvoza mehkega žaganega lesa smo torej več kakor nadomestili z naglim povečanjem izvoza pohištva in raznih drugih visokovrednih končnih izdelkov, ki jih je desetkrat več kakor pred šestimi leti.

Zopetni vzpon naše lesne industrije kot izrazite izvozne industrije pa se je pravzaprav šele začel. Podjetja uvajajo razne nove proizvode, ki jih uspešno plasirajo na svetovnem trgu. Pri tem jim nudi precejšnjo pomoč Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino. Z deviznimi posojili za nabavo strojev za tako proizvodnjo. Zlasti v Sloveniji hitro napreduje izdelava najrazličnejše lesne galanterije in drobnih finalnih izdelkov za tuja tržišča. Kolikor so za to potrebni dodatni stroji, nam primeri kažejo, da se razmeroma majhni devizni izdatki za tako strojno opremo povrnejo skupnosti v najkrajšem času z dodatnim izvozom.

Po požaru v tovarni »Brest« v Cerknici je Jugobanka podjetju hitro priskočila na pomoč, da bo lahko izpolnilo svoje izvozne obveznosti in še povečalo proizvodnjo za izvoz. Odobrila mu je najprej investicijsko posojilo 16.000 dolarjev za povečanje proizvodnje pohištva za ZDA v vrednosti 130.000 dolarjev. Nedavno pa je podjetje dobilo še posojilo 88.000 dolarjev za povečanje proizvodnje, ki bo dalo čisti devizni učinek 102.000 dolarjev letno. Posojilo 8.000 dolarjev v tovarni pohištva »Nova Gorica« za nabavo strojev bo dalo letni devizni učinek kar 35.000 dolarjev.

Naša podjetja uvajajo zlasti tudi proizvodnjo čisto specialnih izdelkov za ameriški trg. Podjetja »Savinja« v Celju, ki je dobilo posojilo 14.000 dolarjev, uvaja proizvodnjo specialnih zložljivih stolov in posebnih stojal za sušenje perila, imenovanih »harmonika«, ki so udomačena v ZDA. Samo teh stojal bodo izdelali 21.500 letno. Tudi tovarna »Topol« v Ilirski Bistrici je dobila posojilo 16.600 dolarjev za nakup uvozne opreme za proizvodnjo slepega furnirja za izvoz, tovarna »Javor« v Pivki pa posojilo 27.800 dolarjev prav tako za uvoz strojev, ki bodo omogočili izdelavo specialnih stolov z omaricami za čiščenje čevljev, kakršne uporabljajo v ZDA. Vsa ta podjetja imajo plasman novih izdelkov že vnaprej zagotovljen.

fs

Sodelovanje z zadrugo prinaša tisočake. To je ponovno ugotovila tudi zadružnica Frančiška Rozman, ko je prejela v Kmetijski zadrugi Mirna na Dolenjskem (1. oktobra letos) lep kupček tisočakov za prodane prašiče. Rozmanova je ena od številnih zadružnic, ki sodelujejo s kmetijsko zadrugo v proizvodnji.

Hribov ne bodo razmaknili...

Odborniki krajevnega odbora Želimlje pri Škofljici so se počasi zbirali k seji. Prihajali so naravnost s polj, kjer so pospravljali pridelke. Končno pa so se zbrali skoraj vsi. Prišli so tudi predstavniki občine Rudnik in kmetijske zadruge v Škofljici. Kazalo je, da bo seja zelo pomembna. Res, to pot je krajevni odbor Želimlje razpravljal o bodočnosti kmetijstva v tem kraju.

Tu je zemlja muhasta: ni njive, ki bi bila povsem rodovitna. V dolini je talna voda in gramoz, v višjih legah se med zemljo skriva kamenje. V kmetijsko zadrugo Škofljica je vključenih 35 članov iz Želimelj. Lani so pričeli s pogodbenim sodelovanjem. V drugih krajih so bili uspehi, v Želimljah se je komaj kaj spremenilo. Sejali so visokorodno pšenico sorte Avtonomija. Sorta se ni obnesla. Med odborniki krajevnega odbora so večinoma kmetje in vsak je hotel povedati svoje mnenje.

»V Želimljah pšenica ne uspeva,« se je odločno oglasila neka odbornica. »Morali bi se končno dogovoriti, kaj bomo sejali. V začetku pšenica dobro kaže, potem jo pa prime rja. Če bi lahko rjo preprečili...«

»Rjo preprečili?« je nekdo rekel. »Vodo stran pa hribe razmaknit — samo tako bi šlo.« s

»Ali pa, da začnemo krave krmit...«

»Tu je taka lega, da s pšenico ne bo nič...«

Odborniki so prikimavali in odobravali: pšenica ne uspeva. Toda vendar sejejo pšenico. Sejali so jo pradedje in sejejo jo zdaj tudi. Ker je hotel vsak imeti moko za kruh doma... Vsi pa že od nekdaj vedo, da pšenica ne rodi, razen na nekaterih izjemnih njivah. In med odborniki je bil tudi kremenit očanec, lastnik take njive. Oglasil se je:

»Je že res, da pri nas ni ena njiva enaka. Tu je gramoz, tam ilovica, tu zopet kamen. Mnoge njive sem že preoral: začneš in je zemlja tako lepa, da bi jo poljubil, potem pa naenkrat zaorješ v prog... Na dobri zemiji pa rodi. Jaz sem Avtonomijo sejal in jo bom letos spet. Meni se je dobro izkazala in je ne bi rad opustil. Če mi zamerite ali ne, dva klasa sem ukradel v dolini in prinesel domov... Bila je sorta San Pastore in šteli smo zrna. Ne boste verjeli, da sem jih pri klasu San Pastore našteł 48, pri Avtonomiji z moje njive pa 68. Saj pravim, izkazala se je in bi jo spet rad sejal, če bom le dobil seme.«

Po tem se je seja spremenila v nekak kmetijski posvet: eni so zagovarjali to, drugi ono sorto. Zaključek vsega pa je bila zopet stara ugotovitev: v Želimljah menda ne bo nobena sorta dobro rodila.

»Zato se ljudje bojijo stroškov pri kooperaciji. Plačati je treba oranje pa gnoj in seme — pridelka pa ni,« se je oglasil nek odbornik. »Naj zadruga garantira pridelek.«

Takoj so se vsi razvneli za garantiran pridelek. Naj bi bili računi čisti: zadruga naj garantira pridelek in predpiše agrotehnične ukrepe; kar bo čez garantirano količino je njeno, če bo manj naj krije stroške proizvajalcu.

»To je možno samo pri kompleksni kooperaciji in urejeni strokovni službi,« je odgovoril upravnik zadruge. »Želimlje pa niso v planu za komplekso kooperacijo.«

»Ljudi je težko dobiti za takšne pogodbe, kot so zdaj,« je rekel nek odbornik. »Če svoje poseješ in propadeš, pač propadeš tako pa imaš še stroške... Tudi strokovne pomoči ni.«

»Saj je lani zadruga najela kmetijskega strokovnjaka, ki je vsak teden uradoval pri zadrugi, vendar ni nihče iz Želimelj prišel po svet,« je odgovarjal upravnik.

»Zakaj pa ni h kmetom prišel?« je vzkipel nekdo med prisotnimi. »Vsaj k enemu, da bi pogledal kako in kaj... Saj ni uradnik, da bi v pisarni uradoval.«

Duhovi so se kmalu pomirili in spet so pričeli govoriti o pšenici, ki v Želimljah ne uspeva. Treba bo nekaj ukreniti, se odločiti in preusmeriti proizvodnjo.

»Stoletna skušnja je že, da v Želimljah uspeva koruza in detelja, pšenica pa ne,« je zaključil nek odbornik.

»Treba bi bilo pregledati zemljo...«

»Da, pregledati zemljo in se odločiti za nekaj drugega. Začeti v živinorejo. Drugače v Želimljah ne bomo prišli nikamor naprej.«

Tudi predstavniki kmetijske zadruge in občine so se strinjali. Treba bo napraviti analizo zemlje, poklicati kmetijske strokovnjake in določiti za ta kraj donosnejšo kulturo kot je pšenica. Največ izgledov ima koruza in krmske rastline. Slednje bi bile tudi podlaga za razvoj živinoreje. Ljudje želijo sodelovati z zadrugo, to je bilo na sestanku krajevnega odbora očitno. Toda sodelovati tako, da bodo imeli korist proizvajalci in zadruga,

Sklep krajevnega odbora, da bo v povezavi z zadrugo opravljena analiza zemlje in ugotovljena nova kultura, ki se je bodo v Želimljah oprijeli, je vsekakor izredno pomemben. Razveseljivo je tudi, da se krajevni odbor ne ukvarja samo s popravilom lokalnih cest in drugih komunalnih problemov, temveč da živahno posega v preobrazbo kmetijske proizvodnje v tem kraju.

Sestanek je bil končan. Hribov v Želimljah sicer ne bodo razmaknili, toda če bodo uresničili svoj sklep in se preusmerili na donosnejše kulture, bo to dovolj. V ozki dolini bo vzlic hribom vzklilo nekaj novega in ljudem bo bolje.

-mr

V Istri letos 24.000 dijakov

V Istri se je letos vpisalo v šole 24.000 dijakov. Odprli so tudi dve novi šoli: kmetijsko šolo v Pazinu ter elektro-mehanični in strojni oddelek Tehniške srednje šole v Pulju. Lani je v Istri zaključilo osemletno šolanje več kot 1100 dijakov. Od tega se jih je 860 vpisalo v srednje in strokovne šole. Še vedno je čutiti pomanjkanje šolskega prostora in prosvetnih delavcev

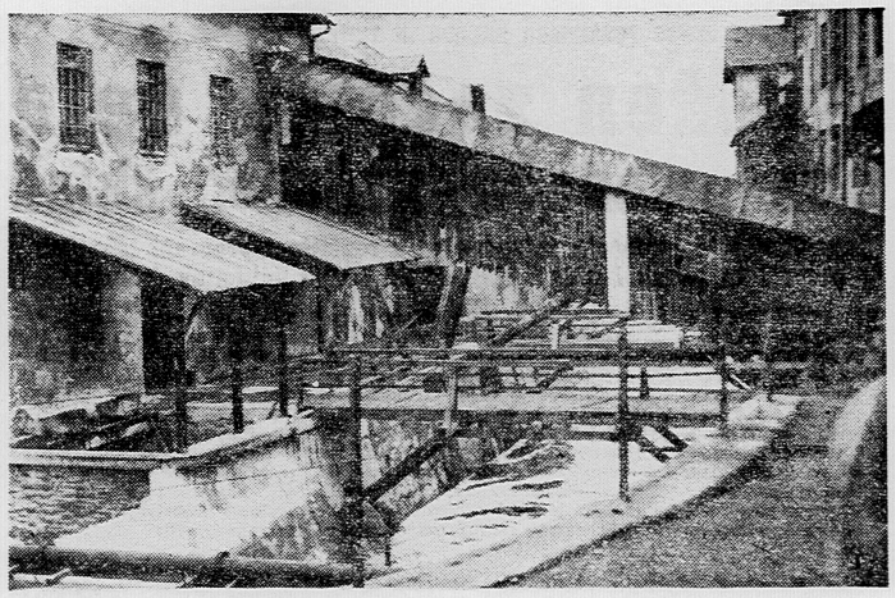

Zunanjost tovarne »Celuloza« v Goričanih res ne vzbuja videza sodobnega obrata. Vse prej kot to. Polna je prizidkov, lesenih zgradb, mnogim delom tovarne se že od daleč vidi, da jih hudo gloda zob časa.

Letos ena milijarda - leta 1963 štiri milijarde

- **Vse je pripravljeno za rekonstrukcijo tovarne**
- **»Celuloza« v Goričanah, ki bo po rekonstrukciji povečala svoj dohodek za 400 odstotkov!**

Zunanjost tovarne »Celuloza« res ne vzbuja impozantnega videza. Vse prej to. Polno je prizidkov, lesenih stavb, mnogim delom tovarne se že od daleč vidi, da jih hudo gloda zob časa. »To je navadna kovačija, ne pa tovarna,« sem si mislil, ko sem se izogibal umazanim stenam, skakal čez luže in blato ter se počasi mimo skladišč in skladovnic lesa prebijal proti upravnemu poslopju.

V podjetju sem kmalu spoznal, da se v prvotni sodbi nisem preveč zmotil. Tovarna ima sicer zelo bogato tradicijo. Že pred skoraj 200 leti (1764) je na tem kraju stal ročni mlin za izdelavo papirja. Leta 1865 so v Goričanah dobili prvi papirni stroj, tri leta pozneje pa še brusilnico lesa. Pravo »rojstvo« sedanje tovarne pa datira iz leta 1890, ko so v Goričanah montirali dva kuhalnika za izdelavo celuloze.

Tradicije v Goričanah torej ne manjka. Seveda pa je tradicija zaželena le pri kadrih, ne pa tudi pri strojih. Vse naprave v »Celulozi« so že močno zastarele, tako da podjetje kar kriči po obnovitvi. Povprečna življenjska doba kuhalnikov celuloze znaša 20 do 25 let. V Goričanah pa imajo dva kuhalnika iz leta 1929, enega iz leta 1938 in samo enega so montirali po vojni. Zlasti je stanje kritično v oddelku za proizvodnjo kisline, ki jo uporabljajo pri izdelovanju celuloze. Tu so mnoge naprave že v razpadajočem stanju in zato so že tako težki delovni pogoji v tem oddelku še težji.

»Večkrat smo imeli nad seboj razne inšpekcije«, je pripovedoval direktor Vlado Jelen. »A kaj hočemo...« Skomignil je z rameni. Seveda, tovarne ne moreš kar zapreti. Popravljali so, izpopolnjevali, krpali tu in tam, kolikor se je pač dalo. A staro je vedno staro, tu ni pomoči. Sicer pa dovolj pove že dejstvo, da so glavne strojne naprave odpisane že za 83%.

Vse to je že pred leti napotilo kolektiv »Celuloze«, da je začel resno razmišljati o popolni obnovitvi tovarne. Letos so dokončno izdelali program celotne rekonstrukcije, ki so ga merodajni činitelji v republiki že potrdili. Zdaj so potrebna le še denarna sredstva, ki jih podjetje upa dobiti na osnovi 32. razpisa Zvezne investicijske banke.

Po programu bo celotna rekonstrukcija tovarne veljala 5,700 milijonov. V prvi etapi bo podjetje za rekonstrukcijo potrebovalo le 3 milijarde in 800 milijonov, ostala sredstva za dokončno rekonstrukcijo pa bo tovarna zbrala pozneje iz lastnih virov. Za investicijski kredit 3 milijarde 800 milijonov, za katerega je »Celuloza« že zaprosila, morajo seveda prispevati 30% lastne udeležbe. Le-to bo podjetje zbralo deloma z lastnimi sredstvi (224 milijonov), ostanek pa bo prispeval v glavnem OLO Ljubljana, delno pa tudi papirnici v Vevčah in Količevem, ki sta glavna odjemalca »Celuloze«.

Sredstva za rekonstrukcijo tovarne so sicer precejšnja, vendar nedvomno dobro naložena. Celuloza je namreč ena izmed tistih surovin, za katero se ni bati, da bi je bilo v prihodnjih desetletjih preveč. Upoštevati namreč moramo, da je v naši državi potrošnja papirja še precej nizka in še močno zaostajamo za visoko razvitimi državami v svetu. Danes izdeluje »Celuloza« povprečno 10 tisoč 600 ton celuloze letno in s to proizvodnjo krije večji del potreb vevške papirnice, nekaj celuloze pa dajejo tudi papirnicam v Količevem, Sladkem vrhu, Radečah itd. Seveda pa je celuloze še vedno mnogo premalo za domače potrebe, da o možnostih izvoza sploh ne govorimo, čeprav je ta surovina na inozemskem tržišču zaradi visoke konjunkture zelo iskana. Ko bo v Goričanah zaključena rekonstrukcija, pa bo tovarna lahko povečala proizvodnjo celuloze na 26.225 ton letno. Ta količina bo skupno s proizvodnjo tovarne v Krškem krila vse potrebe slovenskega tržišča. Še bolj kot količinska proizvodnja pa se bo povečala vrednost proizvodnje, ki bo v letu 1963, ko bo stekla proizvodnja po zaključeni rekonstrukciji prve faze, zrasla od letošnjih 1156 milijonov na 4228 milijonov dinarjev. Vrednost proizvodnje se bo povečala torej za približno 400%, pri čemer pa bo precej prispeval tudi nov papirni stroj, ki je predviden v prvi etapi rekonstrukcije. Na tem stroju bodo izdelovali zlasti specialne, težko propustne embalirne papirje, ki jih pri nas še nimamo in jih moramo zato uvažati.

Po programu je predvideno, da bo prva faza rekonstrukcije zaključena že junija 1962, nato pa bi podjetje še pol leta poskusno obratovalo. V rekonstrukciji so seveda predvideni popolnoma novi objekti, stare pa bi deloma uporabili pri povečanju zmogljivosti tovarne, deloma pa bi jih porušili. Ko bo podjetje obnovljeno, bodo seveda lahko zaposlili tudi precej nove delovne sile. Danes je v podjetju zaposlenih 230 delavcev po obnovi pa jih bo okoli 450. Ko bo tovarna »Celuloza« moderna in lepša kot danes, bo podjetje rešilo tudi celo vrsto internih težav, zlasti problem interne fluktuacije delovne sile, ki je močno pereč, saj se vsi delavci branijo dela v tistih objektih, ki so najbolj zastareli in je zato v njih delo zdravju škodljivo.

I. P.

V NEDELJO 11. OKTOBRA 1959 BO NA SUHORJU PRI METLIKI V POČASTITEV 40-LETNICE KPJ

ZBOR SLOVENSKIH PRAVNIKOV

OB OBLETNICI PRVEGA ZBORA SLOVENSKIH PRAVNIKOV NA OSVOBOJENEM OZEMLJU.

PRIČETEK BO OB 10. URI 30 MINUT

SLAVNOSTNI GOVOR IMA ČLAN IK ZKS VLADO KRIVIC.

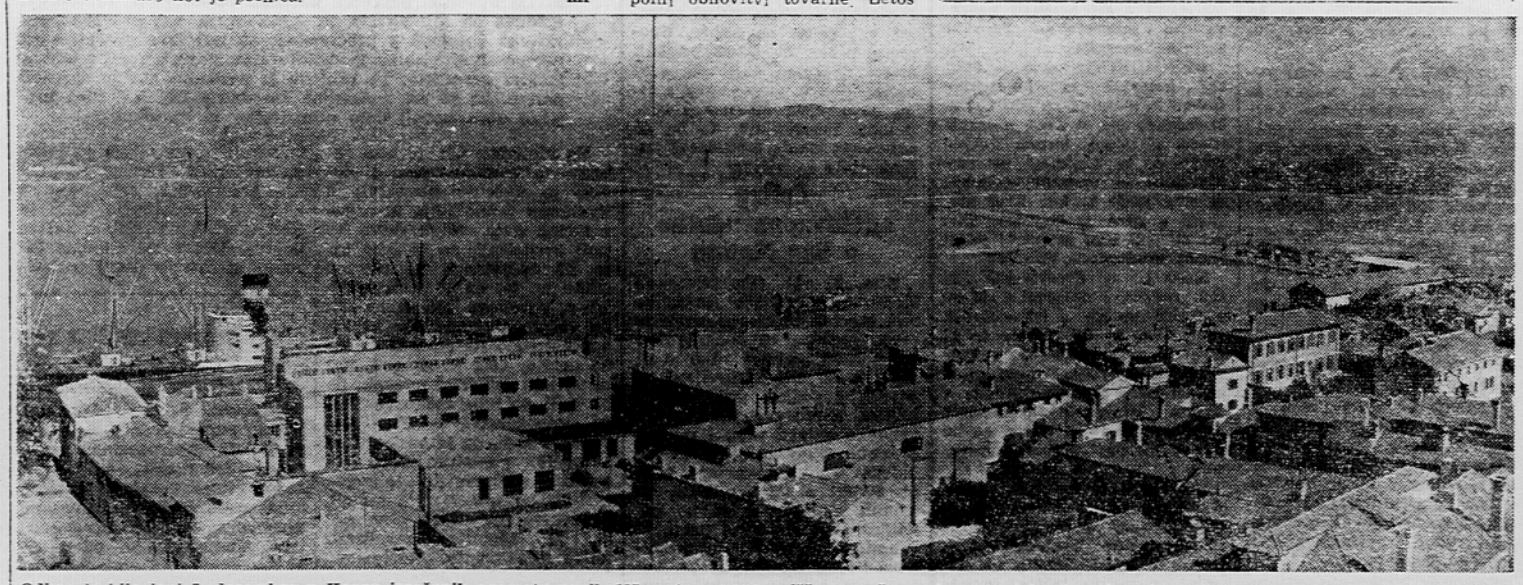

Odkar je bilo lani 7. decembra v Kopru izročenih prometu prvih 135 metrov nove operativne obale, je tod vedno kaj novega. Ob nasipu Koper—Ankaran (desni rob slike) razširja »Slovenija-les« iz Ljubljane svoje odprto skladišče, v sredini še naprej poglablja morje sesalni bager »Klepec«, ki uresničuje načrt podaljšanja operativne obale, ob sami obali pa je »Eparter« (BRT 7041, »American Export Lines Inc), ki je priplula 1. oktobra in odpeljala 445 ton raznega blaga. Za njo so priplule ta mesec še »Hercegovina« (779 BRT, »Kvarnerska plovidba« — Rijeka), »Travnik« (1313 BRT, »Atlantska plovidba« — Dubrovnik) in japonska ladjza »Bonshiumaru« (1246 BRT). Prihajanje in odhajanje ladij postaja torej v novem koprskem pristanišču res že malone vsakdanji pojav, ki kaže na izredno naglo uveljavljanje Kopra — našega najsevernejšega pristanišča v Jadranu — v svetu. Lepa nova zgradba na levi je Industrijska kovinarska šola, za katero je dala družba 230 milijonov dinarjev (z opremo vred). Na sliki je viden tudi bazen, k ga oklepajo severna koprska obala, nasip in zemeljski jezik ob izlivu Rižane, kjer bo postopoma zraslo pristanišče z zmogljivostjo do 2 milijona ton letnega prometa. To pristanišče bo znatno razbremenilo Reko. Pred to daljšo perspektivo pa je bližnja; uresničena bo že prihodnje leto: zgradili bodo še 270 metrov operativne obale, ki bo usposobila Koper za 380.000 ton blagovnega prometa

KONFERENCA POSEBNEGA SKLADA IN TEHNIČNE POMOČI OZN

Uspešen začetek dela nove ustanove - poseben sklad

Jugoslavija je povečala prispevek za razširjeni program tehnične pomoči in posebni sklad OZN od 80 na 90 milijonov dinarjev

NEW YORK, 9. okt. (Reuter) Ko je začenjal konferenco posebnega sklada in tehnične pomoči Združenih narodov je generalni sekretar OZN DAG HAMMARSKJÖLD dejal, da lahko članice OZN s ponosom gledajo na dosedanje uspehe. V desetih letih, odkar se je začel ta edinstveni poizkus v sodelovanju več držav, je delalo nad 8.000 strokovnjakov 77 raznih narodnosti na tem področju kot svetovalci ali instruktorji. Hammarskjöld je prav tako opozoril, da je bilo razdeljenih okoli 14.000 štipendij na podlagi tega programa in da je prejelo pomoč 140 držav in področij. Program tehnične pomoči OZN je dajal pomembno vzpodbudo gospodarskemu in družbenemu razvoju po vsem svetu.

Ko je Hammarskjöld opozoril na nekatere primere in potrebo po povečanju sredstev za posebni sklad in tehnično pomoč OZN, je dejal: »Prilika je dana in upam, da bodo obveznosti, sprejete na tej konferenci, dale večja sredstva in pomenile novo vzpodbudo za nujne naloge, ki so pred nami.«

Po Hammarskjöldovem govoru so udeleženci izvolili predsedništvo. Za predsednico je bila z odobravanjem izvoljena švedska zastopnica Agda Rossel, za podpredsednika pa sta bila izvoljena cejlonski zastopnik Klod Korea in zastopnik Gane Kvezon - Seki.

Nato so zastopniki posameznih držav objavili prispevke, ki jih bodo njihove vlade dale za posebni sklad in tehnično pomoč OZN. Britanski zastopnik **Allen Dudley** je dejal, da britanski prispevek 5 milijonov dolarjev za poseben sklad in 3 milijonov dinarjev za tehnično pomoč ne pomeni nobenega presenečenja. Indijski zastopnik **Secoka** je izjavil,. da bo njegova država prispevala 2 milijona dolarjev v indijskih rupijah za poseben sklad in 525.000 dolarjev za tehnično pomoč

Iz obveznosti, ki so jih prevzeli zastopniki posameznih držav je razvidno, da so za posebni sklad in tehnično pomoč zagotovljena naslednja sredstva: Švedska 2,1 milijona dolarjev za posebni sklad in 900.000 za tehniško pomoč. Nizozemska 4 milijone dolarjev za sklad in 1.3 milijona dolarjev za tehnično pomoč, Jugoslavija 175.000 dolarjev za sklad in 125.000 za tehnično pomoč. Španija 50.000 dolarjev za tehnično pomoč in prav toliko za sklad.

Norveški delegat **Nilsen** je sporočil na konferenci, da so priprave za norveški proračun šele v teku in da zato njegova vlada trenutno še ne more sporočiti višine svojega prispevka, da pa to zadevo proučuje in da bo kakor že v preteklosti skušala povečati svoje prispevke. Zadnji prispevek Norveške je bil 462.000 dolarjev za tehnično pomoč in 377.080 za posebni sklad.

Na konferenci za ugotavljanje višine prispevkov za posebni sklad in razširjeni program tehnične pomoči OZN za prihodnje leto je stalni zastopnik Jugoslavije v OZN veleposlanik **Dobrivoje Vidić** med drugim izjavil:

»Dovolite mi, da najprej sporočim, da je moja vlada sklenila povečati prispevek za razširjeni program tehnične pomoči in posebni sklad OZN od 80 na 90 milijonov din ali v ustreznem dolarskem znesku od 266.666 na 300.000, od tega za posebni sklad v ustreznem znesku 175.000 dolarjev, za razširjeni program tehnične pomoči pa 125.000 dolarjev. Glede na bilančno-plačilni položaj Jugoslavije pomeni to povečanje izreden napor jugoslovanske vlade, da bi pripomogla k razvoju aktivnosti OZN za pospeševanje gospodarskega razvoja nerazvitih držav.«

V nadaljevanju je veleposlanik Vidić pozdravil zelo uspešen začetek dela nove ustanove OZN — posebnega sklada. Opozoril je, da se s prvimi uspehi posebnega sklada uresničujejo stremljenja na področju gospodarske dejavnosti OZN, zlasti za prevzemanje kapitalnega financiranja. Dosedanji rezultati pa bi bili mnogo večji in vloga OZN v gospodarski pomoči nerazvitim državam mnogo pomembnejša, ako bi oba programa imela na razpolago večja sredstva. Zato bi bilo zaželeno, da bi vse delegacije ukrenile že sedaj vse potrebno, da bi dosegli znesek sto milijonov dolarjev, kakor ga je določila Generalna skupščina.

Dobre želje premieru Kasemu

Bagdad, 9. okt. (Reuter). Iraški ministrski predsednik general Abdul Karim Kasem se po uspešni operaciji zelo dobro počuti. Pričakujejo, da bo danes zapustil bolnišnico.

*

Bagdad, 9. okt. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Bagdadu Nijaz Dizdarević, ki je bil danes v iraškem zunanjem ministrstvu, je v imenu predsednika republike in jugoslovanske vlade izrazil željo, da bi ministrski predsednik Kasem čimprej okreval. Veleposlanik Dizdarević je izrazil zadovoljstvo jugoslovanske vlade nad tem, da atentat na iraškega ministrskega predsednika ni uspel.

*

Moskva, 9. okt. (TASS). Ob poskusu atentata na iraškega ministrskega predsednika Kasema je sovjetski ministrski predsednik Hruščev poslal brzojavko, v kateri izraža »iskreno radost, da zločinski poskus sovražnikov iraške republike ni uspel«. Hruščev je tudi zaželel iraškemu ministrskemu predsedniku, da bi čimprej in popolnoma ozdravel.

*

Bagdad, 9. okt. (AFP-Hsinhua). Predsednik ZDA Eisenhower je ob poskusu atentata na iraškega ministrskega predsednika Kasema poslal brzojavko, v kateri zagotavlja Kasemu svoje zvesto prijateljstvo in mu izraža želje, da bi kmalu ozdravel.

Pozdrave in želje za našo okrevanje je ministrskemu predsedniku Kasemu poslal tudi turški ministrski predsednik Adnan Menderes.

Podobno poslanico je iraškemu predsedniku vlade poslal kitajski ministrski predsednik

Fotografski posnetek medplanetarne postaje

Moskva, 9. okt (TASS). – Znanstveniki v sovjetskem astronomskem observatoriju v Alma Ati, v gorskem masivu med Taškentom in kitajsko mejo, bodo 18. oktobra napravili fotografske posnetke medplanetne avtomatične postaje, ko bo najmanj oddaljena od Zemlje — okrog 40.000 kilometrov.

V observatoriju v Alma Ati so napravili že več sto zelo uspelih posnetkov sputnikov in sovjetskih raket. Najbolj številni so fotografski posnetki natrijevega oblaka, ki ga je izpuhnila druga sovjetska kozmična raketa.

— Ne morem ji do živega

Nekaj se premika

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 9. okt. (Po telefonu) Zmaga konservativcev v Veliki Britaniji je kot mana z neba padla v naročje desničarskim krogom v Italiji, kajti v zadnjem času so se vse bolj zbirali črni oblaki nad njihovimi glavami. Po njihovem mnenju naj bi zmaga konservativcev namreč pomenila, da so tako za pogajanja s Sovjetsko zvezo kakor tudi za notranjo blaginjo bolj primerne desničarske vlade. V Italiji pa desničarska formula postaja čedalje bolj nepriljubljena in nezaželena.

Vodstvo krščanskodemokratske stranke, ki se je z vso silo vrglo v predkongresno borbo, je v boju proti levim strujam stranke zavrglo marsikatero prodesničarsko stališče in se v mnogih vprašanjih približalo stališčem Fanfanija in drugih, bolj levo usmerjenih predstavnikov stranke. To velja zlasti za sekretarja stranke Mora. Po mnenju nekaterih krogov je cilj te politične taktike razbiti Fanfanijevo strujo in odnesti zmago na kongresu v Firencah. — Moro hoče ostati dosledno v sredini in želi priti na kongres brez kakršnekoli desničarske hipoteke. To se je pokazalo tudi na včerajšnji seji vodstva stranke, ko je Moro predlagal, da bi na kongres v Firence povabili kot opazovalce predstavnike vseh političnih strank, tudi komuniste, kar se doslej ni nikdar zgodilo. S tem se je sedanji sekretar stranke hotel izogniti temu, da bi bili na kongres povabljeni poleg predsavnikov sredinskih strank tudi predstavniki desničarskih strank, ki podpirajo vlado in bi jih zato morali povabiti.

Drugi, še pomembnejši element, ki kaže na določeno spremembo, pa je stališče vodstva večinske stranke do italijanske zunanje politike. Komunike, ki je bil objavljen po seji vodstva stranke, na kateri je zunanji minister Pella poročal o obisku in razgovorih v ZDA, se razlikuje od dosedanjega stališča stranke, predvsem pa od dosedanjih stališč vlade. Levi tisk je po seji vodstva krščanskodemokratske stranke poročal, da so nekateri člani precej ostro kritizirali zunanjo politiko vlade, njen odnos do mednarodnega pomirjenja, do vprašanja priznanja LR Kitajske, odnos do azijsko-afriških držav itd. To potrjuje tudi komentar leve krščanskodemokratske agencije »Radar«, ki ugotavlja, da se je vodstvo stranke po diskusiji o zunanji politiki v komunikeju izrazilo proti zatekanju k vojni, za reševanje spornih mednarodnih vprašanj, za široko splošno razorožitev, za nadaljevanje začetnega procesa pomirjenja v mednarodnih odnosih, ki naj bi se še poglobil in utrdil, za intenzivnejše zanimanje Italije za razne sektorje mednarodnega življenja, zlasti za tiste, kjer kot posledica novih gibanj na gospodarskem, socialnem in političnem področju dozorevajo pomembni dogodki za bodočnost sveta. Po mnenju agencije je v zadnji želji vsebovala aluzija na priznanje LR Kitajske in na drugačno politiko do azijsko-afriških držav. Ko komentar ugotavlja, da se ta stališča razlikujejo od Pellinih in Segnijevih izjav v ZDA, zaključuje, da je diskusija o zunanji politiki v vodstvu večinske stranke opozorila na nujnost revizije zunanje politike vlad in na prilagoditev mednarodni stvarnosti.

Posledice te diskusije in morda tudi razgovora, ki sta ga Segni in Pella imela s predsednikom republike Gronchijem, je moč opaziti tudi v poročilu, ki ga je dal zunanji minister Pella danes v zunanje politični komisiji senata. — V trenutku, ko poročamo, celotnega besedila njegovega govora, ki je trajal več kot eno uro, še ni na razpolago. Tod iz tega, kar je bilo doslej objavljeno, je razvidno, da je Pella govoril mnogo več o »želji italijanske vlade, da bi bilo doseženo pomirjenje v mednarodnih odnošajih, o zagotovilih, ki jih je v tem smislu dobil premier Segni od predsednika Eisenhowerja, o zagotovilih predsednika Eisenhowerja, da je bilo ustvarjeno ozračje učinkovitejšega razumevanja«, kakor pa o tem, da novo ozračje ne sme voditi k popuščanju v obrambnih naporih, kot je govoril doslej Pella je dalje dejal: »Če bomo resno in s prizadevanjem šli po tej poti, bo moč rešiti osnovne probleme naše politične akcije: vzpostavitev stvarnega ozračja pomirjenja med Vzhodom in Zahodom, ki bo prispevalo k utrditvi miru na svetu in k možnosti za zmanjšanje oborožitvenih stroškov na minimum. Narodi in Italija še posebej imajo nujno potrebo, da dajo svoje vire na razpolago za produktivne cilje za širjenje blaginje in vedno večji socialni napredek . . .«

Te ugotovitve se vsekakor precej razlikujejo od dosedanjih zunanje političnih koncepcij sedanje vlade.

Enako kot na področju zunanje politike skušata krščanskodemokratska stranka in vlada pred kongresom doseči nekatere pozitivne rezultate tudi na področju notranje politike. V obeh domovih parlamenta je delo v polnem razmahu. Skupščina razpravlja o zakonu, ki naj bi zaščitil delavce pred izkoriščanjem raznih posrednikov, ki za določena dela najamejo delavce brez socialnega zavarovanja in drugih zavarovanj in ob dosti nižjih mezdah, kot jih plačujejo podjetja. Senat pa razpravlja o desetletnem načrtu za izboljšanje položaja na področju šolstva. Za izvedbo tega načrta je vlada predvidela 1400 milijard lir.

Aca Stanovnik

RAZGOVORI GRIVAS-MAKARIOS

Sporazum o sodelovanju

Po hudih nasprotjih in medsebojnih obtožbah zaradi položaja na Cipru sta Grivas in Makarios po razgovorih na Rodosu ponovno dosegla medsebojno zaupanje

ATENE, 9. okt. (Tanjug). Dosedanji potek razgovorov med ciprskim etnarhom Makariosom in voditeljem odporniške organizacije EOKA generalom Grivasom so z zadovoljstvom sprejeli tako krogi grške vlade kot tudi večina atenskih listov.

Kakor poudarjajo, sta Makarios in Grivas po hudih nasprotjih in medsebojnih obtožbah zaradi položaja na Cipru v zvezi z uveljavljenjem zürišk ega in londonskega sporazuma o vzpostavitvi ciprske republike, v dvodnevnih razgovorih na Rodosu ponovno dosegla medsebojno zaupanje in se sporazumela o sodelovanju. Že na prvem sestanku sta Makarios in Grivas pripisala krivdo za vsa dosedanja nasprotja na »druge ljudi«, včeraj pa sta se dvakrat sestala in se razgovarjala o osnovnih vprašanjih v zvezi z uveljavljenjem omenjenih sporazumov. Kot pišejo današnji listi, sta na dosedanjih sestankih predvsem govorila o vprašanju, ali naj ciprsko ustavo odobri parlament ali naj bo odobrena s plebiscitom.

Posebno pozornost sta posvetila razpravi o britanskih oporiščih na otoku kot tudi o vprašanju, ali se bo Ciper priključil Britanski skupnosti. Pričakujejo, da bo sporočilo, ki bo objavljeno nocoj, poudarilo enakost gledišč o vprašanjih, ki sta jih obravnavala.

Hkrati se v Atenah razgovarjata grška in turška vojaška delegacija s predstavniki začasne ciprske vlade o pripravi pogodbe v zvezi med Grčijo, Turčijo in bodočo ciprsko republiko. Ti razgovori so se začeli včeraj.

»Ašab« o spremembi glede Alžirije

Tunis, 9. okt. (AFP) Današnji neodvisni »Ašabah« piše, da »nekatera znamenja kažejo na spremembo stališča odgovornih fracoskih krogov glede Alžirije«. List izraža upanje, da so te spremembe pozitivne, in prate spremembe pozitivne, in pravi: »Če odgovorni francoski krogi obsojajo vsako vmešavanje vojske v politiko, če obsojajo gledišča vojaških krogov o tem, kakšna mora biti bodoča Alžirija, to pomeni, da so politične voditelje Francije izučile prejšnje napake, ki so jih drago veljale.«

GOSPODARSKI PROBLEMI ČSR

Kritika ministra za metalurgijo

Navzlic naraščanju proizvodnje v metalurgiji imajo v ČSR že leta preglavice s problemom izpolnjevanja planov

PRAGA, 9. okt. (Tanjug). Današnji »Rude Pravo« objavlja uvodnik, posvečen nalogam metalurgije, v katerem zahteva od ministrstva za metalurgijo, naj preneha operativno posegati v proizvodnjo in naj raje posveti skrb perspektivnim nalogam metalurgije, zlasti v zvezi z tehnološkim procesom. To zahtevo je partijsko glasilo sprožilo potem, ko so na nedavnem zasedanju CK KP ČSR kritično obravnavali delo ministrstva za metalurgijo.

Na plenumu CK je bilo rečeno, da se ministrstvo ni dovolj in načrtno ukvarjalo z vprašanji tehnologije in organizacije dela. Ministrstvo so tudi kritizirali, da že dalj časa nč pametnega ne ukrene glede na to, da v proizvodnji jekla, surovega železa, zlasti pa valjanega materiala ne izpopolnjujejo načrtov. Tako so na primer celo predlagali, naj bi valjani material uvažali, da bi krili potrebe češkosovaškega gospodarstva. — Partijsko vodstvo sodi, da je odstranitev sedanjih pomanjkljivosti in uvedba najnovejših tehnoloških in organizacijskih metod, predvsem sovjetskih, prvi pogoj za izpolnitev povečanih nalog metalurgije.

Po novem petletnem gospodarskem načrtu za obdobje od 1961—1965 naj bi se samo proizvodnja jekla povečala za 3.7 miiljona ton, kar je za okrog milijon ton več, kot naj bi po sklepu lanskega kongresa KP ČSR znašala proizvodnja leta 1965. Podobno naj bi se povečala tudi proizvodnja valjanega materiala. Takšno povečanje proizvodnje zahtevajo v zvezi z razdelitvijo dela v okviru SEV, na podlagi katere dobiva ČSR večje količine surovin iz drugih dežel socialističnega tabora, predvsem Sovjetske zveze.

Vzlic nedvomno nenehnem naraščanju proizvodnje v metalurgiji imajo že leta preglavice s problemom izponjevanja načrtov. Lani so proizvedli 77 tisoč ton jekla manj, kot naj bi ga po načrtu. Letošnji plan določa nadomestitev te izgube. V poletnih mesecih je prišlo do novih zastojev. Še bolj zaostaja za načrti proizvodnja valjanega materiala.

»Rude pravo« poudarja, da izvirajo pomanjkljivosti iz organizacije upravljanja kot tudi iz tehnološkega procesa v podjetjih. List kritizira ministrstvo, kar zadeva določena tehnološka vprašanja, kot osnovno nalogo podjetij pa poudarja organizacijo upravljanja proizvodnje. Navajajo, da vodilni gospodarski delavci izgubljajo mnogo časa na najrazličnejših sestankih, nadalje da se problemov letovajo kampanjsko namesto sistematično in z odločeno perspektivo.

Mednarodna konferenca urbanistov

Varšava, 9 okt. (Tanjug). Včeraj popoldne se je v Varšavi začela mednarodna konferenca urbanistov, na kateri razpravljajo o temi »Razvoj modernega mesta in problemi njegovega zgodovinskega centra«. Konference se udeležuje 57 delegatov iz Velike Britanije, ČSR, Danske, Francije, Nizozemske, Jugoslavije, Kanade, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Madžarske in Italije ter okrog sto delegatov iz Poljske Konferenca bo trajala tri dni. Na njej bodo prebrali 20 strokovnih referatov, o katerih bodo potem razpravljali.

Boj v Alžiriji

Alžir, 9 okt. (Reuter) Po poročilih iz francoskih vojaških virov je v bojih 16 km severno od Maillota v zahodni Alžiriji do katerih je prišlo v soboto padlo 19 alžirskih borcev in 14 francoskih vojakov.

TELEGRAMI

PEKING. — Podpredsednik kitajske vlade in zunanji minister Čen Ji ter indonezijski zunanji minister dr. Subandrio, ki se mudi na obisku v LR Kitajski, so včeraj nadaljevali razgovore. Ministra Subandrija je sprejel tudi ministrski predsednik Ču En Laj in mu po razgovoru priredil kosilo.

NEW DELHI. — Indijski ministrski predsedik Nehru je včeraj s predsednikom burmanske vlade Ne Vinom nadaljeval razgovore o vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Med drugim sta govorila tudi o vprašanju indijske in burmanske meje z LR Kitajsko.

NEW YORK. — Z odlokom federalnega sodišča je bila končana enotedenska stavka delavcev v dokih na ameriški atlantski obali. Sindikalno vodstvo je takoj odredilo, naj se 85.000 obalnih delavcev vrne na delo.

PEKING. — V Pekingu je včeraj umrl podpredsednik stalnega komiteja vsekitajskega kongresa Li Či Šen, ki je bil tudi podpresednik nacionalnega komiteja vsekitajske politične posvetovalne konference in predsednik revolucionarnega komiteja Kuomintanga.

ZGORNJA VOLTA. — Oblasti Zgornje Volte so izdale odlok o razpustitvi nacionalne stranke Volte, ki je bila ustanovljena pred štirimi dnevi. Sporočilo pravi, da cilji, ki jih je proglasila stranka, niso v skladu z ustavo, sprejeto 15. marca letos.

MOSKVA. — Predsednik ameriške komisije za atomsko energijo John McCone je včeraj prispel v Moskvo. Na obisk ga je bil povabil predsednik atomske komisije Sovjetske zveze Emilijanov. McCone in člani njegovega spremstva si bodo v Sovjetski zvezi ogledali naprave za mirnodobno uporabo atomske energije.

DES MOINES (Iowa). – Poljski minister za kmetijstvo Ochab in skupina poljskih strokovnjakov sta v ZDA obiskala znano Garstovo farmo. Poljski gostje so se zanimali za rejo perutnine in uporabo celuloze za krmljenje živine. Med obiskom v ZDA je Garstovo farmo obiskal tudi sovjetski ministrski predsednik Hruščev.

KAIRO. — Predstavnik za tisk sudanske delegacije, ki se v Kairu pogaja o izkoriščanju voda Nila, je izjavil, da še ni določen datum obiska sudanskega ministrskega predsednika generala Ibrahima Abuda v Kairu. Ministrski predsednik Abud bo prispel v Kairo, ko bo na pogajanjih dosežen sporazum.

LONDON. — Britanski ministrski predsednik Macmillan je včeraj posial predsedniku sovjetske vlade Hruščevu brzojavko, v kateri čestita ob uspešni izstrelitvi tretje sovjetske kozmične rakete.

PARIZ. — Maroški prestolonaslednik Mulaj Hasan, ki je prispel na zasebni obisk v Pariz, je v Elizejski palači obiskal predsednika republike de Gaullea. Kakor sodijo, sta se razgovarjala o alžirskem problemu.

Novembra – saharski petrolej za Francijo

Alžir, 9. okt. (AFP) Vodilni francoski petrolejski družbi sta objavili, da bo po novem naftovodu od vrelcev v Saharji do sredozemske obale stekel petrolej v začetku novembra. Sporočilo pravi, da je bil prejšnji mesec dograjen naftovod, dolg okrog 700 km, ki povezuje naftna polja Hasi Mesaud z luko Bougie. Pričakujejo, da bo po naftovodu steklo 400.000 ton surove nafte na mesec.

Epilog »državnega udara« v San Marinu

Rim, 9. okt. (Po telefonu.) Komisarsko sodišče republike San Marino je včeraj obsodilo bivše regente in socialistične ter komunistične vladne svetnike, ki so bili odstavljeni po znanih dogodkih pred dvema letoma. Bivša regenta (nosilca vrhovne oblasti republike) Giordanno Giaccomini in Primo Marani sta bila obsojena vsak na 15 let prisilnega dela, 25 ostalih obtoženccv pa na nekoliko nižje zaporne kazni, ki skupno znašajo 208 let prisilnega dela. Kazni bi po veljavnem zakonu morali prestajati v italijanskih zaporih, ker republika na gori Titan nima primernih zaporov. Vsi obtoženci se bodo pritožili. Pred dvajsetimi dnevi so bile v San Marinu volitve, na katerih so zmagali krščanski demokrati.

A. S.

OB ROBU DOGODKOV

Obletnica plebiscita

Na današnji dan proslavlja uradno vsa Koroška obletnico plebiscita dne 10. oktobra 1920. Iz zgodovine poznamo obletnice raznih vrst. So obletnice kot je na primer dan razrušenja Bastille ali zavzetja Zimskega dvorca, ki jih čas ne bo izbrisal iz vedno obnavljajočega se spomina, ker pomenijo mejnike v napredku človeka in človeške družbe. Veliko je število dogodkov, ki imajo svoje trdno mesto med mejniki na tej poti. So tudi obletnice dogodkov, ki so bili prav pretresljivi, katerim so nekoč celo pripisovali tisočletni pomen, a katerim spomin in spoštovanje naporov za človeški napredek ne dolgujeta ničesar.

In 10. oktober 1920? Kaj pomeni na poti človeškega in družbenega napredka za ljudi, ki so bili in ki so prizadeti po njegovih zgodovinskih posledicah?

Ob razpadu mnogonarodne podonavske monarhije po prvi svetovni vojni je bilo formiranje novih držav na njenem področju na osnovi narodnostnega načela mednarodno priznano kot stopnja k naprednejši ureditvi odnošajev med narodi. Po sklepu diplomatov velikih sil pa je bil za prebivalstvo dela Koroške določen plebiscit o državni pripadnosti Jugoslaviji ali Avstriji, čeprav ni mogel nihče zanikati, da je to prebivalstvo po svojem narodnostnem značaju pretežno slovensko. S tem je bilo prelomljeno sicer splošno veljavno narodnostno načelo in to prav v primeru majhnega, komaj osamosvojujočega se naroda. Prebivalstvo ni bilo vprašano za narodnost, marveč so odločali gospodarski in socialno politični momenti. Ti momenti so takrat na tem področju bili v korist težnje nemškega nacionalizma ohraniti status quo v položaju nadrejenosti oziroma podrejenosti narodnosti na Koroškem, obenem s tem tudi v korist težnje utrditi razmajano razredno oblast. Dvomljive okoliščine izvedbe plebiscita, številne zlorabe mednarodnih določb, množično potvarjanje delnih rezultatov, vse to je samo potrjevalo in utrjevalo značaj osnovnih teženj, pobudnikov plebiscita.

Poznejši razvoj je potrdil, da plebiscitna zmaga ni bila stopnja k poglabljanju demokracije v Avstriji in na Koroškem, pač pa narobe. Glavni organizatorji plebiscitne zmage so kmalu obračunali s svojimi začasnimi partnerji v plebiscitnem boju, odrinili so avstrijske socialdemokrate od vodstva države in delavsko stranko pregnali v ilegalnost. Zanikali so celó državo, za katero naj bi bil šel plebiscit v boj, izročili so jo celotno, ponosno kažoč na nedotaknjeno južno mejo, nacističnu Veliki Nemčiji. Dejstvo, da vodi nepretrgana razvojna črta od nemške plebiscitne organizacije Heimatdienst preko Heimatbunda naravnost v nacistično organizacijo na Koroškem, prav simbolično označuje dejanski učinek 10. oktobra 1920. Ta učinek je prebivalstvo prizadetega področja, ne glede na jezik, revolucionarno zanikalo med drugo svetovno vojno, naslanjajoč se neposredno na protifašistično narodnoosvobodilno borbo jugoslovanskih narodov. To revolucionarno zanikanje je dobilo najvidnejši izraz v dejstvu, da je ob koncu vojne na plebiscitnem ozemlju in preko njega bila organizirana revolucionarna ljudska oblast. Intervencija velikih sil je obnovila staro oblast, sklep velikih sil je potrdil staro mejo.

Ostale pa so napredne težnje demokratičnih ljudi za ustvarjenje in razvijanje boljših odnosov med narodoma na tem področju, na osnovi skupnega napora za družbeni napredek Tisto, kar se tem naporom upira, pa skuša pred zgodovinsko sodbo rešiti sijaj zmage 10. oktobra 1920.

Napredek človeške družbe na Koroškem je tudi danes tesno povezan z demokratičnim reševanjem odnošajev med obema narodnostima na osnovi dejanske enakopravnosti. Nihče, ki živi v neposredni soseščini, se ne more dezinteresirati na obeh plateh tega procesa, posebno še, ko gre za usodo ljudi, s katerimi ga vežejo narodnostne vezi. Zato mimo ominoznega proslavljanja plebiscita raje prisluhne besedam odgovornega voditelja avstrijske zunanje politike, ki naznanjajo novo, spravno fazo reševanja narodnostnega vprašanja na Koroškem. Pri tem seveda pričakuje, da se bodo besede spremenile v ustrezna dejanja.

S POSVETOVANJA SOSVETA ZA GLASBO PRI ZVEZI SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Funkcija pesmi

V Iškem Vintgarju se je 6. oktobra sestal razširjeni sosvet za glasbo pri zvezi Svobod in prosvetnih društev Slovenije, ki so se ga udeležili tudi predsednik Zveze Svobod tov. Vlado Majhen, predsednik Društva slovenskih skladateljev prof. Vilko Ukmar, predsedniki glasbenih komisij pri okrajnih svetih Svobod in drugi glasbeni delavci. Predsednik sosveta za glasbo dirigent Rado Simoniti je poročal o delu sosveta v preteklem letu in podal nekaj misli za delo v prihodnje. Sledili sta dve predavanji: »Sodobni tokovi v vokalni glasbi« profesorja Vilka Ukmarja ter »Zabavna glasba in amaterske glasbene skupine« Bojana Adamiča. V razpravi so obravnavali nekatere značilne probleme naših amaterskih glasbenih skupin. Udeleženci posvetovanja so se poklonili spominu partizanskega skladatelja Franca Šturma, ki je padel v Iškem Vintgarju.

Če ugotovimo staro resnico, da pomeni glasba velik del našega življenja in če prisluhnemo našim glasbenim pedagogom, zborovodjem in skladateljem, bomo lahko pritrdili tistim, ki menijo, da doživlja zanimanje za glasbo med najširšimi sloji določen preobrat. Dejstvo je, da imamo številne pevske zbore, vendar so njihovi člani v veliki meri starejši ljudje, mladina pa stoji bolj ali manj ob strani. Ali so tega krivi zastareli programi? To, da upada zanimanje za zborovsko petje, nas sili k premišljevanju. Nemara vzrok ne bo samo v tem, da primanjkuje sposobnih zborovodij. Zelo verjetno je vzrok globlji — skrit v današnjem času, ko nam radio in druga mehanična sredstva posredujejo najbolj kvalitetne izvedbe ob vsaki uri. Na posvetovanju je nekdo izrekel misel, ali ni morda vzrok za pomanjkljivo zanimanje za pevske zbore v tem, da je samo pevsko življenje premalo družabno, da so pevske vaje nekoliko preveč stereotipne, da so koncertni programi pevskih zborov prav tako stereotipni. Nekaterim se je zdelo, da je morda kompozicijska struktura pesmi, ki jih izvajajo naši zbori, zastarela, pri čemer so nam starejše pesmi vsebinsko in po fakturi že malce odmaknjene, novejšim, težjim, pa tehnično nismo dorasli. Drugi so iskali vzrok v tem, da je v naših pesmih premalo vedrine, drugi spet v prenizki kvaliteti, kajti pomanjkanje prostega časa in splošna prezaposlenost le redko dovoljujeta, da bi zbori dosegli ustrezno kvaliteto.

S tem v zvezi so na razpravi govorili o problemih, ki nas spremljajo že vsa leta po vojni in ki se tičejo na prvem mestu vzgoje novih zborovodij in izpopolnjevanja tistih, ki delajo. Čeprav je pri nas v primeri s preteklimi desetletji glasbena vzgoja dosegla že zelo široke sloje, so na posvetovanju ugotovili, da člani glasbenih skupin in sploh člani Svobod potrebujejo širšo in globlje segajočo glasbeno vzgojo. Kako naj bi to dosegli z razpoložljivimi silami? Kako naj bi pritegnili mladino? Kakšen naj bi bil program pevskih društev, da bi petje naših zborov ne ostajalo nekako na robu našega glasbenega življenja?

Sprožili so predlog, naj bi Zveza Svobod zastavila vse sile, da bi na Srednji vzgojiteljski šoli, kjer vzgajajo vzgojiteljice za predšolsko stopnjo, kakor tudi na učiteljišču dali večji poudarek glasbeni vzgoji in zborovodstvu. Dobra glasbena vzgoja se pričenja že pred šolo in vodi v čas, ko postane človek zavestno aktiven član družbe. Ta vzgoja pa je trenutno zanemarjena. Zveza Svobod bo iskala nadarjene zborovodje in s prakso podprla vpis v glasbeni oddelek na Višji pedagoški šoli. Toda vse to je samo del problematike.

Nešteto zborovodij deluje po vsej Sloveniji in zanje je potrebno še naprej pripravljati izpopolnjevalne tečaje. Taki tečaji so se doslej lepo obnesli. Zato bo Zveza Svobod tudi v prihodnje posvetila vso skrb vzgoji organizatorjev za pripravljanje izpopolnjevalnih tečajev po okrajih. Sklenili so, naj se ustanovi študijski zbor zborovodij. Pevski zbori učiteljev in profesorjev naj bi v svoj delovni program sprejeli razen koncertov tudi zborovodstvo. Zborovodjem pa je treba omogočiti, da se bodo lahko udeleževali večjih revij, tekmovanj in festivalov doma in v tujini. Kako upada zanimanje za zbore, dokazuje tudi edina slovenska zborovska revija »Naši zbori«, ki ima skoraj nerazumljivo majhno število naročnikov. Ljubljanski Prosvetni servis bo v naslednjem letu uresničil davno željo in potrebo zborovodij po glasbeni knjižnici, diskoteki in magnotečti. To bo združeno s klubom, kjer bodo zborovodje lahko izbirali pevsko literaturo, jo hkrati akustično spoznavali in dobivali strokovne nasvete.

Kaj pa »resna glasba«? Anketa, ki jo je izvedla Zveza Svobod v večjih industrijskih središčih in ki je med drugim hotela ugotoviti tudi splošno glasbeno raven članov glasbenih skupin, je pokazala razmeroma zelo nizko splošno glasbeno razgledanosst. Zanimanja za »resno glasbo« je mnogo premalo. Zato je Zveza Svobod sprejela v svoj delovni načrt, da bo pripravila predavanja o glasbi. Ta predavanja naj bi podprle ravno glasbene šole, saj je v teh nad 200 kvalificiranih učiteljev glasbe. Poleg tega bo treba glasbo in petje prenesti v klube, ki se zdaj porajajo v naših krajih, s čimer bi močno okrepili vzgojno, izobraževalno in družabno življenje v društvih.

Mladinski zbori so prav tako potrebni večje skrbi. Če hočemo doseči višjo glasbeno raven, moramo začeti pri mladini in to že pri najmlajših. Zveza Svobod bo pomagala kot organizator pri oživljanju mladinskih zborov in jim nudila tudi strokovno pomoč. Eden izmed uspehov tega dela naj bi bile v prihodnjem letu občinske in okrajne revije mladinskih zborov, kot njihov zaključek pa festival mladinskih zborov v Celju.

Na posvetovanju so sklenili, da je treba ustanoviti mladinske zbore Svobod, tako da bi mladina tudi po dovršeni šolski obveznosti imela možnost, da se pevsko in glasbeno izobražuje.

In program? Pravilno vzgojno delo je le tisto, ki povezuje pozitivne in kvalitetne pridobitve preteklosti z novim. Težišče dela pa je seveda v pogledu na naš čas in na bodočnost. Petje bi moralo pljuskniti čez zidove dvoran, učilnic in pevskih sob. Zbori naj bi gojili tudi tako pesem, ki jo bo naš človek pel povsod, pesem, ki ga bo spremljala v vsem njegovem življenju, saj je funkcija pesmi, da služi človeku. Spomnimo se samo partizanske pesmi! Gre torej, kot povsod, za vsebino!

G.

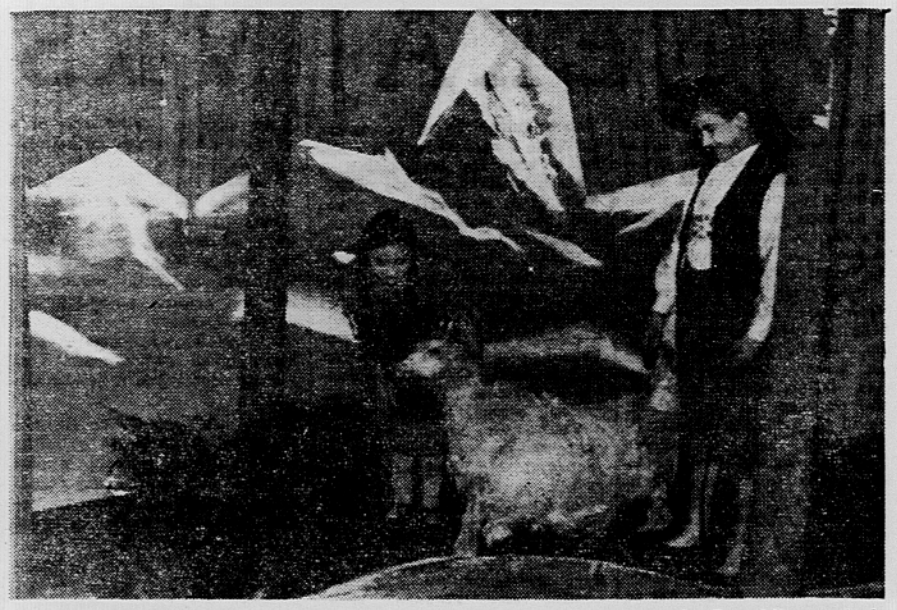

V okviru Tedna otroka je Zveza prijateljev mladine pripravila gostovanje Zagrebškega pionirskega gledališča v Ljubljani. Gledališče, ki deluje z uspehom že enajst let in je prejelo za svoje delo že veliko lepih priznanj, bo v Ljubljani izvedlo dve odrski deli. Mlajšim gledalcem je namenjena jutrišnja popoldanska predstava v dvorani kina »Soča« — dramatizacija znane mladinske povesti »Heidi«. To igro bodo ponovili tudi v ponedeljek dopoldne. Starejšim gledalcem je namenjena uprizoritev v Križankah, ki bo jutri zvečer. To je igra »Rdeče in modro v mavrici«. Na naši sliki je prizor iz uprizoritve »Heidi«.

Delavska univerza v Kočevju - obetajoč začetek

V Kočevju so nedolgo tega ustanovili delavsko univerzo ki bo imela skrb, obogatiti najrazličnejše oblike izobraževanja in ga speljati na tir načrtnosti. Doslej je namreč obstajalo nemalo oblik splošnega izobraževanja, ki pa so nastajale in se razvijale nenačrtno. delo se je sunkovito začelo, a navadno tudi hitro končalo Taka nenačrtnost v izobraževanju je razcepljala sile in siromašila uspehe. Delavska univerza naj sedanjim pobudam in oblikam da nekak okvir, v katerem bo več možnosti za uspešno pošolsko izobraževanje.

Delavska univerza v Kočevju se sedaj organizacijsko utrjuje. Pravilnik je že sestavljen in čaka na prvo sejo ljudskega odbora, ki mu bo dal pravno veljavo. Tudi upravnik je že imenovan. Zaenkrat bo opravljal upravniške posle poleg redne službe, sčasoma pa bodo poiskali boljšo rešitev, tako da bo upravnik lahko posvetil vse sile delavski univerzi.

Program predvideva naslednje oddelke: ideološko-politično vzgojo, družbeno - ekonomsko izobraževanje, splošno izobraževanje odraslih, oddelek za strokovno vzgojo in poljudnoznanstveni oddelek. V okviru teh oddelkov bodo najrazličnejša predavanja, tečaji za pridobivanje kvalifikacij, osemletka in gimnazija za odrasle, tečaji za tuje jezike, marksistično-izobraževalni krožki in podobno. Večerna politična šola je že pričela z delom, s 1. novembrom pa bodo začeli delati tudi vsi ostali oddelki. Nekatere oblike izobraževanja bo delavska univerza organizirala neposredno, druge pa posredno prek »Svobod« in prosvetnih društev, gospodarskih organizacij in na druge načine.

Razen upravnega odbora imajo še strokovne komisije za vsak posamezni oddelek. Vanje so vključili predvsem ljudi iz predavateljskega aktiva. Predsedniki strokovnih komisij in upravnik zavoda sestavljajo operativni kolegij, ki je v pomoč upravnemu odboru. Predavateljski aktiv šteje 85 predavateljev z vseh področij družbenega življenja.

V razgovoru s predsednikom Sveta »Svobod« in prosvetnih društev Jožetom Smolejem sem zvedel, da bodo za prva predavanja dobili predavatelje iz Ljubljane, domači pa bodo hospitirali in se tako počasi pripravljali za samostojno delo. Vodstvo delavske univerze je namreč mnenja, da je treba že v začetku zagotoviti kvaliteto predavanj.

Delavska univerza se bo vzdrževala iz lastnih dohodkov, dotacij gospodarskih organizacij, prispevka občinskega ljudskega odbora in ostalih dohodkov.

—nc

40 LET DPD Svobode „Tone Cufar"

DPD Svoboda »Tone Čufar« na Jesenicah praznuje letos svojo 40-letnico, godba na pihala, ki deluje v njenem okviru, pa celo 85-letnico. V počastitev obeh obletnic bo na Jesenicah od 10. do 17. oktobra teden kulturno-prosvetnih prireditev.

V soboto, 10. oktobra dopoldne bo imel upravni odbor društva slavnostno sejo. Po seji bo promenadni koncert godbe na pihala pred Delavskim domom, v Domu pa otvoritev razstave jeseniških likovnikov-amaterjev. Zvečer bo v gledališču »Tone Čufar« slavnostna akademija s programom, ki bo prikazal razvoj delavskega gibanja v svetu.

V nedeljo, 11. oktobra, dopoldne bo pred Titovim domom koncert združenih godb na pihala, po koncertu pa v gledališču »Tone Čufar« zborovanje članov Svobode in kulturnih delavcev.

12. oktobra bodo predavanja o zgodovini delavskega gibanja v središču občine, 13. oktobra koncert zabavnega orkestra, 14. oktobra večer narodnih plesov in pesmi, 15. oktobra gostovanje ljubljanske Opere z Don Pasquale v koncertni priredbi, 16. oktobra nastop gojencev jeseniške glasbene šole, 17. oktobra pa bo teden zaključil kulturno družabni večer vseh nastopajočih.

BOGAT KNJIŽNI ZAKLAD

Ob vsakem pomembnejšem kulturnem ali zgodovinskem dogodku na Dolenjskem priredi Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu ustrezno razstavo. Njeno čitalnico vedno pogosteje obiskujejo študenti, profesorji in vsi, ki si žele izpopolniti znanje. Vloga knjižnice, ki je bila ustanovljena leta 1946, postaja iz leta v leto večja.

Upravnika Študijske knjižnice Boga Komelja sem dobil med kupom knjig, ki jih je knjižnica pravkar dobila. V razgovoru o knjižnici, njenem delu in načrtih mi je med drugim povedal:

»Razstave Študijske knjižnice so res precej pogostne, lani smo jih imeli trinajst, doslej pa že nad sedemdeset. Razstave posredujejo javnosti kulturno gradivo oziroma dokumentacijo o posameznih dogodkih.«

»Kaj pa obiskovalci?«

»Čedalje več jih je. Lani jih je bilo 8.600, knjig pa smo izposodili 10.500, žal pa je čitalnica premajhna, saj ima le pet-»Miran Jarc« v Novem mestu indvajset sedežev. Zato mnogo knjig ne pride v roke bralca, knjig na dom namreč ne izposojamo. Obiskovalcu skoraj vedno lahko postrežemo s knjigo, ki jo potrebuje.«

»Knjižnica je torej bogata?«

»Res imamo že kar lepo knjižno bogastvo: 45.000 knjig, 134 rokopisov na 40.000 listih, 3550 listov grafike, 1300 notnih listov, 1000 geografskih kart, okoli 6000 razglednic in številne rokopise znanih slovenskih kulturnih delavcev od čebelčarja Levičnika do sodobnikov. Med knjižnimi redkostmi naj omenim vse tri primerke prve izdaje Prešernovih Poezij iz leta 1847,

Bogo Komelj, ravnatelj Študijske knjižnice

zdravniško knjigo Novomeščana Gosaka, ki je ohranjena le v dveh primerkih, Dalmatinovo Biblijo itd.«

»In vaši načrti?«

»Ko bodo stavbo dvignili za eno nadstropje in preselili stranke, kar je v načrtu, bomo pridobili prostore za nemoteno poslovanje knjižnice, med njimi prostor za dve novi čitalnici ter za razstavno dvorano, ki jo močno pogrešamo. Potem bo knjižnica res lahko odigrala svojo vlogo.«

R.

TEKMOVANJE MLADIH GLASBENIKOV

Glasbena javnost Zagreba te dni z zanimanjem spremlja nastope 70 mladih glasbenikov iz vseh krajev naše države. To tekmovanje se je začelo 8. oktobra in se bo končalo v ponedeljek. Gre za to, kdo bo dobil priznanje — »najboljši v letu 1959«.

Na tekmovanju nastopajo mladi pevci, pianisti, igralci na godala in pihala do 30. leta starosti in dirigenti do 35 let. Letos se je za to tekmovanje prijavilo skoraj dvakrat več kandidatov kakor lansko leto. — Umljivo je, da je največ tekmovalcev z glasbenih akademij po Sloveniji, Hrvatski in Srbiji. Po en kandidat pa se je prijavil tudi iz Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore.

Poučno bi bilo pregledati seznam prijavljenih. Najmočnejša konkurenca bo seveda med pevci, pianisti in dirigenti, ker je zanimanje za te discipline letos največje. Presenečа pa in vzbuja skrb majhno število violinistov, violistov in violončelistov. To opozarja nemara, da bi bilo treba hitreje urejati razmere na odsekih za godala naših glasbenih šol. Dejansko obstoji nevarnost, da bi naši orkestri ostali brez novih igralcev na godala, katerih študij traja najdlje.

Zagrebška godalna šola, znana ne samo pri nas, temveč tudi po svetu, ki je vzgojila pod mojstrsko roko pokojnega Vaclava Humla in njegovih naslednikov toliko odličnih violinistov, letos ni poslala na tekmovanje niti enega kandidata. Prav tako Ljubljana, ki je vedno dajala kvalitetne igralce na godala, ni letos poslala nobenega kandidata. Že prijavljeni Bravničar, resen kandidat za visoko mesto, je v zadnjem trenutku odpovedal, ker odhaja na študij v Sovjetsko zvezo. Prav tako ni bolje z drugimi glasbenimi središči. Tekmovali bodo samo trije violinisti, od tega sta dva z Glasbene akademije v Beogradu, ki pošilja letos na to tekmovanje največ kandidatov in tudi dva edina violista sta iz Beograda. Med pihali pa je največ prijav za flavto, oboo in klarinet, skupaj 17, samo po dva pa za rog in trombon.

Vsako dosedanje tekmovanje glasbenih umetnikov Jugoslavije je postavilo pred našo glasbeno prakso in pedagogijo več zapletenih vprašanj, ki so se potem postopoma reševala s skupnimi močmi. Pričakovati pa je, da bo to doslej največje jugoslovansko tekmovanje mladih glasbenih umetnikov obrodilo svoje pozitivne sadove.

I. V.

Debenjak in Mihelič v Zagrebu

Te dni je bila v Grafičnem kabinetu Jugoslovanske akademije v Zagrebu odprta pomembna razstava grafičnih del dveh slovenskih grafikov, Rika Debenjaka in Franceta Miheliča. Človek skoraj ne verjame, da gre za prvo samostojno razstavo teh dveh tako izrazitih umetnikov v hrvatski metropoli, zlasti v Miheličevem primeru, ki je diplomiral na Umetniški akademiji v Zagrebu. In vendar je res, da ima zagrebško občinstvo šele sedaj prvič priložnost, da se podrobneje spozna vsaj z eno, toda prav gotovo poglavitno zvrstjo njunega umetniškega ustvarjanja, namreč z grafiko.

Prav spričo te razstave se zbuja stari, stereotipni očitek, očitek, ki je hkrati tudi vprašanje: kaj je vzrok, da je kulturna povezava med dvema središčema, kot sta Ljubljana in Zagreb, ki sta si več kot blizu, tako neorganična, tako slučajna. Zakaj sta morala Mihelič in Debenjak dočakati petdeseto leto in doseči zenit svoje ustvarjalnosti in se šele sedaj predstaviti Zagrebu s to sicer dovolj reprezentativno, pa kljub vsemu po številu razstavljenih del majhno razstavo? Vtis imam, da naša kulturna politika le ne izrabi vseh možnosti, ki so. Saj imamo tudi na drugem področju isti primer. Na gledališkem. Ob istem času kot razstava, o kateri poročam, je imel Zagreb šele v drugo po zadnji vojski priložnost videti dosežke osrednje slovenske Drame.

Debenjak in Mihelič sta v Zagrebu razstavila vsak po 21 grafičnih listov. Prvi je segel dobra štiri leta nazaj in razstavil zvečine akvatinte, skoraj vse kolorirane, dve suhi igli, en barvni lesorez in eno barvno litografijo iz let 1955—1959, medtem ko se je Mihelič predstavil večinoma z lesorezi, s tremi linorezi in petimi bakrorezi, ki so nastali med leti 1953-59.

Razstava bo odprta do konca oktobra. Ob tej priložnosti je izšel tudi miniaturen katalog z dvema reprodukcijama razstavljenih del.

T. P.

Granitni kariatidi potujeta

Split, začetek oktobra. — Dve leti so od zore do mraka udarjali zvonki udarci kladiva v umetniškem ateljeju Meštrovićeve galerije na splitskih Mejah. Kipar Andrija Krstulović in skupina njegovih pomočnikov so klesali trdi jablaniški granit in iz njega polagoma luščili obraze dveh vitkih kariatid, ki jih bodo vzidali v novi Njegošev mavzolej na vrhu Lovčena.

Lansko leto je akademski kipar Andrija Krstulović po mavčnem modelu, ki ga je napravil Ivan Meštrović, izklesal tri metre visok kip pesnika Njegoša, te dni pa je dovršil tudi dve kariatidi, skupaj težki nad dvajset ton. Vsaka figura je visoka štiri metre in šestdeset centimetrov ter predstavlja Črnogorko v narodni noši. Kariatidi so spravili v posebno, masivno ambalažo, ju natovorili v velike 14-tonske špediterske kamione in poslali proti Cetinju. Kipa potujeta sedaj počasi, kilometer za kilometrom, ob jadranski obali čez gore in doline do Cetinja in črnogorskih masivov.

Kariatidi bodo na Cetinju razstavili v prostorih neke galerije ob granitnem kipu Njegoša, ko pa bo na vrhu Lovčena dovršen novi mavzolej, bodo Njegošev kip postavili v njegov osrednji prostor, na vhodu pa bodo vgradili kariatidi.

Kariatida za Njegošev mavzolej na Lovčenu

Pesnikov mavzolej na Lovčenu na planini nad zaselkom Njegoši, odkoder je pesnik doma, bo zgrajen v obliki četverokotnika. Njegova arhitektonika bo vsklajena z reliefom okolice. Na vrhu bo široka kamnita plošča, na njenem koncu pa mavzolej s preddverjem.

Mavzolej s ploščo bo zavzemal celoten vrh planine v dolžini petinšestdesetih in v širini nad petnajstih metrov. Visok bo enajst metrov. Nepokrito preddverje bo ograjeno s stebri iz braškega marmorja, notranjost mavzoleja pa bo obložena z jablaniškim granitom. V sami notranjosti mavzoleja, prekritim z ohridskim marmorjem, bo šest stebrov v obliki svečnikov in granitni kip Njegoša, ki prikazuje pesnika, kako sedi prekrižanih nog s knjigo v roki. Za njegovih hrbtom bo velik orel z razpetimi krili, Njegošev simbol.

Zamisel, da se na vrhu Lovčena postavi spomenik velikemu Njegošu, je stara že nekaj desetletij. Leta 1924 jo je že skiciral Meštrović, do uresničitve te ideje pa je prišlo šele sedaj. Kipar Meštrović je vložil vso silo svoje umetnosti v to da bi prenesel v mavec in oživel podobo pesnika Njegoša, njegov učenec, splitski kipar Andrija Krstulović in arhitekt Bilinić pa sta napravila vse, da bi v svojih delih uresničila Meštrovićevo zamisel.

In ne bo dolgo, morda že prihodnje leto bo slovesno odkrnovi Njegošev mavzolej.

J. Sparac

RAZSTAVA V KAMNOLOMU

»Atelje v dvatisočletnem kamnolomu« (o katerem smo že poročali) je zaenkrat zaprl svoja zračna vrata. Enajst kiparjev iz osmih evropskih dežel, zbranih v »Simpoziju evropskih kiparjev v St. Margarethen na Gradiščanskem«, je več kot dva meseca delalo v starodavnem kamnolomu, ustvarili so vrsto skulptur, še več so dobili pobud, vzpodbud in idej ter sklenili dragocena poznanstva. 19. septembra je bil oficialni zaključek simpozija in obenem otvoritev razstave kiparskih del. Ker se je delalo na prostem, je seveda tudi razstava na prostem.

Otvoritve razstave se je udeležilo nad 200 ljudi, med njimi so bili večinoma dunajski likovniki in likovni kritiki. Tudi domača gradiščanska elita z namestnikom deželnega glavarja se je zbrala v oddaljenem kamnolomu, v zavesti, da je ideja mednarodnega kiparskega simpozija v tem okviru vsekakor tudi prijetna in donosna atrakcija za deželni turizem. Na otvoritvi je bil tudi predstavnik jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju.

Razen enega so vsa razstavljena dela bolj ali manj abstraktne narave. Zato je vzbudila med prisotnimi resnično precejšnjo pozornost skulptura jugoslovanskega udeleženca simpozija, ljubljanskega kiparja Janeza Lenassija, ki mu je na stilno in oblikovno izredno čist način uspelo združiti princip figurativnosti in abstrakcije. Več dunajskih kiparjev je izreklo slovenskemu kiparju čestitke in znani dunajski kritik Jörg Lampe je izjavil, da je Lenassijeva plastika najboljša na razstavi.

Prihodnje leto v juniju bo simpozij začel spet delovati. Organizatorji letošnje kiparske kolonije upajo, da bodo drugo leto lahko izbirali med večjim številom kiparjev, nikakor pa nočejo, da bi se dela samega udeležilo več kot 12 kiparjev.

s. f.

V NEKAJ VRSTAH

KOČEVJE. — Ko so v Kočevju zbirali prijave za glasbeni tečaj, ki deluje kot zametek bodoče glasbene šole, se je priglasilo približno 240 mladine, od tega 80 za harmoniko. Vseh seveda zaradi pomanjkanja prostorov in učnega kadra niso mogli sprejeti. Pri izboru so upoštevali nadarjenost in posedovanje instrumentov. V tečaju poučujejo samo harmoniko, trobila in klavir. Pouk bodo pozneje morda razširili še na violino, vendar je to odvisno od tega, če bodo dobili učitelja in primeren prostor. — V Kočevju, kjer so nedolgo tega adaptirali nekdanje rudniške garaže v sodoben trgovski center, kjer je mogoče dobiti vse od mleka do tekstila, urejujejo sedaj moderne trgovske lokale na Trgu Svobode. Tu bo trgovina s samopostrežbo, ki bo začela obratovati že konec decembra. Če k temu dodamo še nedavno dograjeno sodobno tržnico, lahko upravičeno zapišemo, da se vprašanje preskrbe na Kočevskem vse bolj obrača na bolje.

RIBNICA. — Podrobnejši pregled dela Zavoda za socialno zavarovanje v Ribnici je dokazal, da so bili na področju socialnega zavarovanja v občini Ribnica, Velike Lašče in Sodražica doseženi lepi uspehi. Da bi zavarovance seznanili s številnimi problemi, so sklenili, da bodo v prihodnjih dneh organizirali v vseh večjih delovnih kolektivih in ustanovah sestanke z zavarovanci in z njimi podrobneje razpravljali o tekočih zadevah. Ob tej priložnosti pa se bo tudi vodstvo podružnice seznanilo s problemi in težavami zavarovancev.

TRBOVLJE. — V trboveljski občini so pravkar zaključili zbore volivcev, na katerih je ljudski odbor poročal o polletnem zaključku družbenega plana in izkoriščanju proračunskih sredstev. Obenem so izvolili tudi člane šolskega odbora, potrdili sklep ljudskega odbora o ustanovitvi dveh stanovanjskih skupnosti. Predvsem so razpravljali o ureditvi komunalnih problemov — gradnji vodovoda, ureditvi cest in poti ter ureditvi tržišča.

SPODNJI HRASTNIK. — V okviru tedna otroka so v Spodnjem Hrastniku odprli nov otroški vrtec. Finančna sredstva za ta vrtec je dal kolektiv steklarne v Hrastniku.

HRASTNIK. — TVD Hrastnik je priredilo v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ telovadno akademijo. Nastopili so pionirji, pionirke, mladinci, mladinke ter članice s prostimi vajami ter vajami na orodju.

ČRNOMELJ. — V nedeljo so v Črnomlju izročili prometu 3 km ceste, ki so jo asfaltirali in modernizirali na odseku Črnomelj—Kanižarica. Na Črnomeljskem mostu se je zbrala množica prebivalstva, Avtomoto društvo z vsemi vozili in Gasilsko društvo. Stroški so znašali 15 milijonov dinarjev, ki jih je prispeval deloma Občinski ljudski odbor Črnomelj, deloma pa republiški cestni sklad. Pomemben prispevek v denarju in delovni sili so prispevala tudi domača podjetja, zlasti Rudnik Kanižarica. »Belt«, Belokranjsko gradbeno podjetje in druga. Izgradnja in modernizacija te ceste spada v širši okvir tovrstne dejavnosti, predvsem povezave z avto-cesto Ljubljana—Zagreb s cesto Zagreb—Reka preko Novega mesta, Metlike, Črnomlja in Vinice. Dokončna ureditev te ceste bo znatno vplivala na gospodarski in turistični razvoj Bele krajine. Prihodnjič bodo rekonstruirali odsek od Kanižarice do Vinice.

Šoštanj. — V vsej šoštanjski občini so 8. oktober svečano proslavili. To ni bil le spomin na 8. oktober, ko so borci Šaleške čete nekaj ur gospodarili v utrjenem Šoštanju, marveč je bil tudi praznik velikih gospodarskih uspehov. Prav posebno pa je bil lep, saj je potekal ob spominu na požrtvovalno delo Partije pred vojno v Šaleški dolini.

Radovljica. — Občinska gasilska zveza v Radovljici je priredila v dvorani kina zanimivo predavanje o gasilstvu. Razen predavanja so predvajali tudi tri poučne filme o nesrečah in zavarovanju pred njimi.

Velenje. — V okviru proslave 40. obletnice KPJ so mladi zadružniki KZ Velenje pripravili zelo uspel program »Spoznavajsvet in domovino«. Program so povezali s kulturnim sporedom. KZ Velenje je za najboljše pripravila tudi praktična darila.

Gornja Radgona. — Te dni je bil v Radgonski občini zbor prosvetnih delavcev radgonske občine. V jubilejnem letu KPJ so prosvetni delavci občine zastavile vse sile za usmeritev šolstva na novo pot. Med drugim so skupno s člani ZK študirali material VII. kongresa. Med letom so imeli predavanja o šolskih zadrugah in šolskih vrtovih, o vzgojnih problemih šolskega in izvenšolskega otroka ter o telesni vzgoji v reformirani šoli. V pripravah za kongres je društvo izvedlo med člani anketo o izvenšolskem delovanju članstva. Povprečno pride na člana 3,68 funkcij. Delo prosvetnih delavcev v radgonski občini je odgovorno in težavno, saj manjka 44 učnih moči.

VELIKE LAŠČE. — V letošnji sezoni nameravajo v občini Velike Lašče obnoviti kulturno prosvetno izobraževanje in politično vzgojno delo. V ta namen so napravili poseben program za vrsto predavanj, seminarjev in tečajev. Posebej bodo posvetili skrb izobraževanju mladine v gospodarskih organizacijah. S pomočjo teh tečajev bodo posamezniki lahko dobili polkvalifikacijo in kvalifikacijo.

CELJE — Pred dnevi so v mali dvorani Uniona odprli 7. razstavo umetniške fotografije, ki jo vsako leto prireja fotoklub EMAJL Celje. Na letošnji razstavi sodelujejo, mimo domačinov in jugoslovanskih avtorjev, tudi posamezni fotoklubi iz nekaterih tujih dežel (Avstrija, Italija, Francija...).

ŠEMPETER V SAVINJSKI DOLINI — Letos so pripravili vse potrebne načrte za nov motel. Le-ta bo stal izven strnjenega naselja — na prostoru naproti doma TVD Partizan.

ŽALEC — Letos so v občini Žalec začeli zidati približno 180 družinskih stanovanj. Največ stanovanj bo v individualnih hišah, saj so jih samo v prvem poletju začeli graditi 112. Večji del stanovanj bo vseljivih leta 1960.

V tem tednu spušča mariborsko Filatelistično društvo balone s posebnimi ovitki, ki so naslovljeni na mariborsko Filatelistično društvo. Veter jih raznaša proti Avstriji, Nemčiji in v naše sosedne republike. Na ovitkih je poziv v treh jezikih za najditelje balonov s prošnjo, da ovitek vržejo na najbližjo pošto. (Foto: M. Kos.)

Preskrba Maribora

Na plenumu občinskega sindikalnega sveta Maribor-Center so pred dnevi obravnavali problematiko preskrbe Maribora.

MARIBORSKA MLEKARNA

je bilo eno izmed podjetij, o katerem so razpravljali. Ocenili so jo kot najbolj zastarel in nehigieničen obrat v Mariboru s popolnoma izrabljenimi osnovnimi sredstvi. Razdeljevanje mleka je urejeno na zelo primitiven način. Sedaj gradijo novo mlekarno pri kateri so gradbena dela v glavnem zaključili. Kapaciteta nove mlekarne bo 30.000 litrov dnevno ter bo imela nove naprave za pasterizacijo, polnjenje steklenic in predelavo. Odkup mleka je letos padel, medtem ko se je prodaja povečala. V letošnjih prvih osmih mesecih je ostalo v Mariboru za predelavo približno 240.000 l mleka manj, kot lani ter se je zaradi tega zmanjšala količina masla, sira in jogurta na tržišču.

Mariborska mlekarna preskrbuje mesto tudi z jajci. Na tržnici so zasebni proizvajalci v drugi polovici septembra prodajali jajca po 19 do 21 din za kos. Mlekarna in Povrtnina pa sta s pomočjo OLO sklenili pogodbo za dobavo jajc v naslednjih mesecih s podjetjem Perutnina Ptuj za 800.000 komadov po ceni 20 din franco Zalog pri Ljubljani. Tako bo prodajna cena 23 din za komad, kar je vsekakor zelo drago.

MESO IN MESNI IZDELKI

S preskrbo mesta z mesom in mesnimi izdelki se ukvarjajo trgovsko podjetje »Rog«, zadružno podjetje »Meso« in Tovarna mesnih izdelkov Košaki. Zaradi neprimernih obratnih prostorov so komisiji pri Izvršnem svetu že predložili investicijski elaborat za gradnjo Tovarne mesnih izdelkov in rekonstrukcijo klavnice.

Promet z mesnimi izdelki se je v primerjavi z lanskim letom povečal za 12%, medtem ko je izbira slaba. V Mariboru še vedno niso uspeli, da bi vpeljali redno prodajo perutnine in divjačine. Delno je krivda na nezainteresiranosti podjetij, delno pa neurejenost prodajaln in skladišč. Podjetje »Rog« se je v zadnjem času uveljavilo s prodajo rib, saj jih prodajo mesečno približno 10 ton.

SADJE, ZELENJAVA

Podjetje »Povrtnina« je po novih določilih preskrbovalno podjetje za mesto in okraj s sadjem in zelenjavo. Podjetje nima primernih skladišč in upravnih prostorov, medtem ko je pomanjkljiv prevozni park letos dopolnilo. Preskrba s sadjem in zelenjavo se je letos izboljšala ter so odpravili stihijske dobave v preteklih letih. Tržišče je bilo letos bolje založeno kot lani ter so podvojili tudi število prodajnih mest.

ZIMA SE BLIŽA...

Podjetje »Kurivo« je zadolženo za preskrbo mesta s kurjavo. Nimajo primernega skladišča z industrijskim tirom, kar povečuje stroške prekladanja in prevoza.

Letos so v prvih osmih mesecih prodali 59.500 t premoga in 7700 prm. drv. S to prodajo so krili 80% potreb lignita, medtem ko so ostale količine zagotovljene s pogodbo. Potrebe po rjavem premogu so krili samo s 65%. Ostale količine niso v celoti zagotovljene, ker rudniki rjavega premoga niso hoteli sklepati pogodb za višje količine kot so jih prodale lani. Tudi vsa količina drv ni pogodbeno zagotovljena. Podjetje bo moralo z naknadnimi pogodbami takoj zagotoviti manjkajoče količine premoga in drv ter izdelati program za novo centralno skladišče.

IN TRŽNICE

Glavna tržnica na Vodnikovem trgu in začasna na Kidričevem trgu sta v glavnem letos dobro založeni. Gradijo novo pokrito tržnico s trgovskim paviljonom ob Kersnikovi ulici. Z dnevnim označevanjem najvišjih predvidenih prodajnih cen na orientacijski tabli ni bilo vidnih uspehov. Cene, ki jih formirajo zasebni proizvajalci, nihajo na podlag ponudbe in povpraševanja. Socialistični sektor, ki ima prav tako prodajna mesta na tržnici, ne vpliva na zniževanje z intervencijskimi posegi ter je često s cenami višji kot zasebni proizvajalci. Na tržnici še vedno zasledimo slabo kvalitetno blago.

ZA BOLJŠI KRUH IN PECIVO

Z združitvijo pekarne Center in podjetja Mlin in testenine so ustvarjeni pogoji za nadaljnji hitrejši razvoj prehrambenega kombinata. Potrebna je nova pekarna. Republiško združenje mlinske industrije je pripravljeno prispevati večji del sredstev za novo pekarno. Potrošniki še vedno niso zadovoljni s kvaliteto kruha in z načinom prodaje. Zato so na občinskem sindikalnem plenumu pozvali podjetje, naj čimprej izboljšajo kvaliteto kruha in peciva, uvedejo bolj higienični način prodaje in razširijo asortiment peciva. -kom

NESREČE

V sredo popoldne se je v Vojniku pri prehitevanju zaletel motorist Vinko K. iz Skofje vasi v kolesarko Justino J. iz Arclina. Nesrečo je zakrivila kolesarka, ker ni upoštevala prednosti motorista. Oba sta bila huje poškodovana.

*

V sredo se je v Pirešici v Savinjski dolini pozno v večernih urah motorist Rudi D. s sopotnico zaradi nepazljivosti zaletel v mostno ograjo. Hudo poškodovana so prepeljali v celjsko bolnišnico.

*

V sredo popoldne se je pri železniškem mostu v Skalni kleti zaletel v drog električnega voda visoke napetosti voznik tovornega avtomobila. K.

Včeraj - danes - jutri v Ljubljani

V dvorani hišnega sveta v Kidričevi 5 bodo danes ob 17. uri predvajali za otroke tele filme: »Deklica z junaškim srcem«, »Zalostna povest o mulih« in »Buško, hrabri izvidnik«. Ob 19. uri pa bodo na ploščadi pred Ajdovščino predvajali za otroke naslednje filme: »Povodni mož«, »Čriček in mravlja« in »Jerryjevi načrti«.

Ob 17-obletnici ustreliteve talcev bo v torek ob 17.30 pred spomenikom talcev v Ulici talcev za Poljansko gimnazijo komemoracija.

V okviru tedna otroka so v četrtek popoldne slovesno odprli pionirski kotiček v IV. bloku na terenu stanovanjske skupnosti »Litostroj«. V kotičku bodo nudili pomoč otrokom, ki imajo težave v šoli, imeli pa bodo tudi jezikovni, dramatski in tehnični krožek. Strokovno in finančno so pri pripravah sodelovali hišni svet, Zveze prijateljev mladine in stanovanjska skupnost »Litostroj«.

V četrtek se je v obeh ljubljanskih kotičkih v IV. bloku na set dečkov in štiri deklice.

TOLMIN — Občinski ljudski odbor Tolmin je na svoji ponedeljkovi seji sprejel sklep o razširitvi obrti v občini. Tako bodo ta mesec ustanovili v Mostu na Soči kovinsko podjetje, ki bo izdelovalo kovinsko galanterijo.

PODODBOR ZA PROSLAVO 40-LETNICE KPJ in SKOJ na Fakulteti za splošno medicino in stomatologijo v Ljubljani obvešča partizanske zdravnike in ostale, ki so bili vabljeni, da bo srečanje in razgovor s študenti medicine v okviru proslave Partizanske sanitete v nedeljo, 11. t. m. na Kočevskem Rogu. Odhod iz Ljubljane z avtobusi ob 7. uri zjutraj s Trga revolucije ob vsakem vremenu.

Mali intervju

Na Kmetijskem gospodarstvu Jeruzalem-Ormož smo srečali delavca Lojzeta Balažica. Beseda je dala besedo in kmalu smo zvedeli, kako gospodarijo na obratu Jeruzalem, ki je bil pred letom še samostojno gospodarstvo.

»Letošnji pridelek grozdja bo povprečen, torej nekoliko slabši, kot je bil lanski,« je povedal Lojze Balažic. »Spomladanski nastavek grozdja je bil celo boljši od lanskega.

Mnogo škode pa je naredilo neugodno, deževno vreme. Škropiti smo morali večkrat, v nekaterih vinogradih celo šestkrat. Običajno škropimo le trikrat. Peronospora se je pojavila čez noč. Včasih je je bilo zjutraj toliko, da smo jo lahko pihali s trte kot kakšen prah. A potrudili smo se, da bi obvarovali, kolikor je največ mogoče. Delali smo tudi takrat, ko bi bili lahko prosti. Uspelo nam je obvarovati vinograde, da bodo nekateri dali enak pridelek kot lani, nekateri pa le nekaj slabšega.«

»Ste ustrezno nagrajeni za svoj trud?«

»Menim, da smo. Vsaj kolikor je v objektivnih razmerah možno. Obrat je razdeljen na več delovišč, ki lahko z dobrim gospodarjenjem in vestnim delom povečajo dohodke največji rodnosti, tekmujejo za članov svojega kolektiva. Končni obračun temelji na pridelku. Zato smo radi delali, kadar smo pazili, da je potrebno, ne da bi gledali na delovni čas.«

»Kakšen pridelek pričakujete?«

»Pridelek je odvisen v veliki meri tudi od starosti vinograda, od njegove izrojenosti. Z nekaj vinogradi, ki smo jih obnovili po vojni in so zdaj v 160 do 170 hektolitrov vina na hektar. Tudi v nekaterih drugih vinogradih pričakujemo približno 100 hl vina. Upamo, da se ne bomo ušteli, saj smo tudi lani uspeli v tekmovanju za visok hektarski donos. Povprečje je seveda nižje, ker nam ga zbijajo stari vinogradi. Na srečo pa smo obnovili že 70 odstotkov vinogradov. Torej bo pridelek kar zadovoljiv.«

»In kakšna bo kakovost vin?«

»Kakovost bo odvisna od sonca v teh zadnjih tednih pred trgatvijo. Doslej nismo imeli mnogo ugodnega vremena, v zadnjih tednih pa lahko prijetno sonce mnogo popravi. Gotovo bomo tudi letos pridelali nekaj svetovno znanega vina, ki bo dobilo odlikovanja na mednarodnih razstavah.«

J—k

Sproščena igra in delo — šola okusa!

Tomaž in Boris sedita v isti šolski klopi in stanujeta v isti hiši. V počitnicah sta se tudi igrala skupaj. Tomaž je bil kavboj Jimmy, oborožen z dvema pištolama, Boris pa poglavar »Indijancev« z zvenečim imenom Vinetu. Igrali so se vse dni na Rožniku — od jutra do večera — včasih tako, kakor so videli v filmih, včasih pa po svoje. Komaj sta našla toliko časa, da sta tekla opoldne napolnit prazna želodčka.

Pričel se je pouk, vendar sta bila v mislih še vedno v svojih priljubljenih krajih na divjem zapadu — sredi Rožnika. Zvonec, ki oznanja konec ur učenosti, pa se tako dolgo ni in ni hotel oglasiti.

Nekoč je oče »spregovoril resno besedo« s Tomažem. — Ali ni škoda časa? Po kosilu se nekaj časa igraj na dvorišču, napravi naloge in se nauči, nato pa boš šel v Pionirsko knjižnico! — Kaj? Tomažu so privrele solze iz oči.

Se isti dan sta se z očetom napotila proti Trgu revolucije.

— No, v katerem krožku bi rad delal? ga je vprašal oče.

— Vseeno mi je! — »Nato je le začel premišljevati. Odločil bi se lahko za pevski, literarni, likovni, ritmični ali za jezikovni krožek — izbral pa je dramatskega!

Boris ga je zunaj čakal na Rožniku. Naslednji dan je vprašal Tomaža, kje je bil. Povedal mu je, da... Nato se je odločil tudi Boris. Znašla sta se med vrsto ostalih pionirjev in pionirk, ki v prostem času pojejo, plešejo, rišejo recitirajo in igrajo ter se učijo tujih jezikov. Igrajo se in delajo, sproščena igra in delo pa izpopolnjujeta znanje, ki ga pridobivajo v šoli. Ostrijo si čut za plemenito in lepo na nevsiljiv način! Srečni so in zadovoljni...

•

Sedimo v pisarni uprave Pionirske knjižnice in se pogovarjamo o njihovih izkušnjah, delu in načrtih.

— Otrokom, ki sodelujejo v naših krožkih — le-teh je letos 596 — bi radi s pomočjo popolne sproščenosti pri delu in spontanega ustvarjanja privzgojil estetski čut, da bi znali razlikovati dobro od slabega, pravo umetnost od plaže. To je osrednja naloga naših krožkov. Ne vzgajamo umetnikov, prej — če hočete — občinstvo! — V knjižnici skušamo zbrati mimo drugih tudi vse primerke mladinskih knjig, ki so izšle pri nas. Skupno imamo sedaj 23.000 zvezkov. —

— In obisk?

— 49.070 obiskovalcev (starih od 8 do 18 let) si je lansko leto izposodilo 97.183 knjig in revij! —

— Se eno vprašanje: zakaj ste zaprli čitalnico? —

— Pred dobrim tednom smo jo začeli preurejati. Letos bomo uvedli tudi prost dostop do knjig. Upamo, da bo preurejena in obnovljena čitalnica čez štirinajst dni zopet — odprta! —

V. Č.

Vabimo vse borce in aktiviste, ki so bili med NOB v Babnem polju na Notranjskem, da se udeležijo

ODKRITJA SPOMENIKA

padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja, ki bo v NEDELJO DNE 25. OKTOBRA V BABNEM POLJU. Zlasti vabimo tiste borce, ki so bili v bolnišnici »Snežnik«, terenski lekarni »Poljane« in na ekonomatu bolnišnice v Babnem polju.

Pismene prijave sprejema **okrajni odbor ZB Ljubljana, Resljeva cesta štev. 9** ali na telefon štev. **30-062 in 32-175**, vključno do 23. oktobra. Prevoz z avtobusi bo zagotovljen.

PRIPRAVLJALNI ODBOR.

Pred občinskim praznikom Loške doline

Prebivalci Loške doline bodo ta mesec slavili zelo pomembne dogodke: Občinski praznik od 11. do 19. oktobra, 40. obletnico ustanovitve DPD Svobode in 30-letnico selekcije živinoreje. Vse proslave pa bodo v okviru proslav 40-letnice KPJ.

Kot uvod v počastitev občinskega praznika in še posebno 40. obletnice ustanovitve DPD Svoboda Loška dolina bodo v nedeljo 11. oktobra dopoldne priredili akademijo. Po proslavi bodo odprli knjižnico. Istega dne pa bo gostoval v Starem trgu moški pevski zbor »Tine Rožanc« iz Ljubljane.

V soboto, 17. oktobra, zvečer bo DPD Svoboda Loška dolina uprizorila igro »Rdeče rože«. V nedeljo, 18. oktobra, dopoldne bo otvoritev velike živinorejske razstave, kjer bo razstavljenih več kot 260 glav goveje živine.

Na dan občinskega praznika Loške doline, 19. oktobra, ki ga prebivalci občine praznujejo kot spomin na prvi partizanski napad na Lož 19. oktobra 1941, bodo razne slovesnosti in zborovanja. Teden dni pozneje pa bo krajevna organizacija ZB v Babnem polju odkrila spomenik 79 borcem, talcem in žrtvam fašističnega nasilja.

S. B.

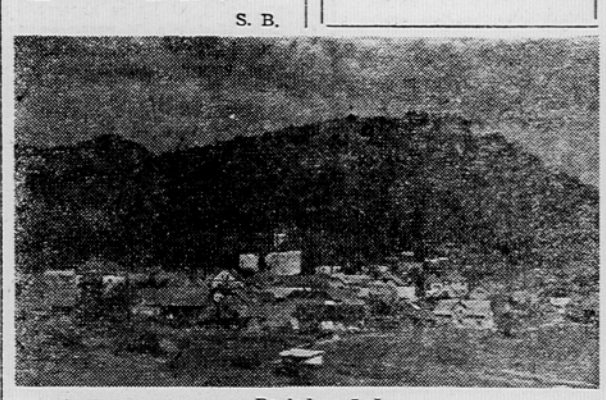

Pogled na Lož

Kako si zamišljate, recimo, vrvenje na kolodvoru? Vas je vprašanje spravilo v zadrego? Kaj bi storili, če bi imeli na voljo le čopič in paleto? No, mladi risarji v Pionirski knjižnici se prav nič ne ustrašijo takih in podobnih nalog! Nekaj potez s čopičem — in slika bo izdelana! — (Foto: Z. Deniša)

OB PROSLAVI V VIDMU OB ŠČAVNICI

STO NAROČNIKOV

Tak je naslov dopisa v »Ljudski pravici« št. 4, ki je izšla 16. novembra 1934, v katerem njeni zaupniki iz področja videmskega poštnega okoliša napovedujejo, da bodo pridobili do novega leta 100 naročnikov. Obveznost so izpolnili, čeprav vsi naročniki niso redno plačevali naročnine. Ko so začele Klekl ove »Novine« in drugi meščanski časopisi gonjo proti Ljudski pravici, češ, da je komunistična, si jo namreč mnogi naročniki niso več upali sprejemati. Čeprav je število naročnikov zaradi tega začelo padati, je število bralcev kljub temu ali morda prav zaradi tega naraščalo. »Ljudska pravica« je sedaj romala od rok do rok, čitali pa so jo celo v skupinah na glas. Okrog enega naročnika se je zbralo večje število bralcev. Ob tem se je takrat zelo spotikala cerkvena in posvetna gospoda. Dopisniki so ji odgovarjali tudi v sami Ljudski pravici, toda zaradi cenzure in možnosti tožbe, žal, tako »zavito«, da nam mnogi taki dopisi danes niso več povsem razumljivi. Takrat pa je skoraj vsakdo vedel za kaj v dopisu gre.

Mnogi naročniki niso mogli dočakati, da bi jim pismonoša prinesel časopis na dom, temveč so šli, če treba tudi uro dalač, ponj na pošto. Po tedaj veljavnih navodilih pošta ni bila dolžna ustreči takim željam naročnikov Ljudske pravice, vendar jim je upravnica pošte pri Vidmu vselej rada ustregla. Upravnica pošte je gojila simpatije do Ljudske pravice in do gibanja, ki se je začelo razvijati okoli nje pod vodstvom Partije. Ker je bila upravnica pošte Marica Ros, pozneje poročena Satler, tudi članica in odbornik Društva kmečkih fantov in deklet, torej je bila že prej napredno usmerjena, je tako njeno stališče do naročnikov Ljudske pravice razumljivo. Na mnogih drugih poštah pa je bilo stanje povsem drugačno. Ne samo da so bili do naročnikov Ljudske pravice sovražno razpoloženi, temveč so jim celo kratili pravico do prejemanja časopisa, posebno tam, kjer so bili upravniki pošte zagrizeni pristaši JRZ. Takih pa je bilo precej v Prekmurju.

Preko Videmske pošte je bilo odpremljeno tudi marsikatero pismo vodstvu Slovenske ljudske fronte in pozneje vodstvu Slovenskega kmečko-delavskega gibanja oziroma Zveze delovnega ljudstva Slovenije. Nobeno teh pisem ni bilo »provaljeno« in tako tudi upravnica pošte ni bila prizadeta, čeprav je znano, da je zaradi ljutomerskih dogodkov in napovedanega protestnega zborovanja v zvezi z njimi pri Vidmu ob Ščavnici bila budnost oblasti prav v ljutomerskem okraju precej časa poostrena. Sele okupator je odkril, kako tesno je leta in leta sodelovala Rosova z ljudskim gibanjem pod vodstvom Partije, zato jo je Gestapo prijel, in ker ni ničesar priznala, jo je mučil, dokler ni podlegla. Pred njo so hoteli prijeti tudi moža ki je, delo začeto v okviru Društva kmečkih fantov in deklet — v času graditve doma Matije Gubca je bil namreč predsednik tega društva, — pod okupacijo nadaljeval v Osvobodilni fronti. Vedel je, kaj ga čaka, zato si je sam vzel življenje.

Na tragedijo Satlerjeve družine smo skoraj pozabili, zato pa naj bo oddolžitev pred spomenikom žrtvam fašizma v Vidmu v nedeljo 11. oktoora, ko bomo proslavili 20. obletnico otvoritve doma Matije Gubca in 40 letnico KPJ toliko spoštljivejša, saj sta oba Satlerjeva že od rane mladosti prek Društva kmečkih fantov in deklet in pozneje prek skupine »Ljudske pravice« sodelovala s širokim antifašističnim gibanjem pod vodstvom Partije.

Ivan Kreft

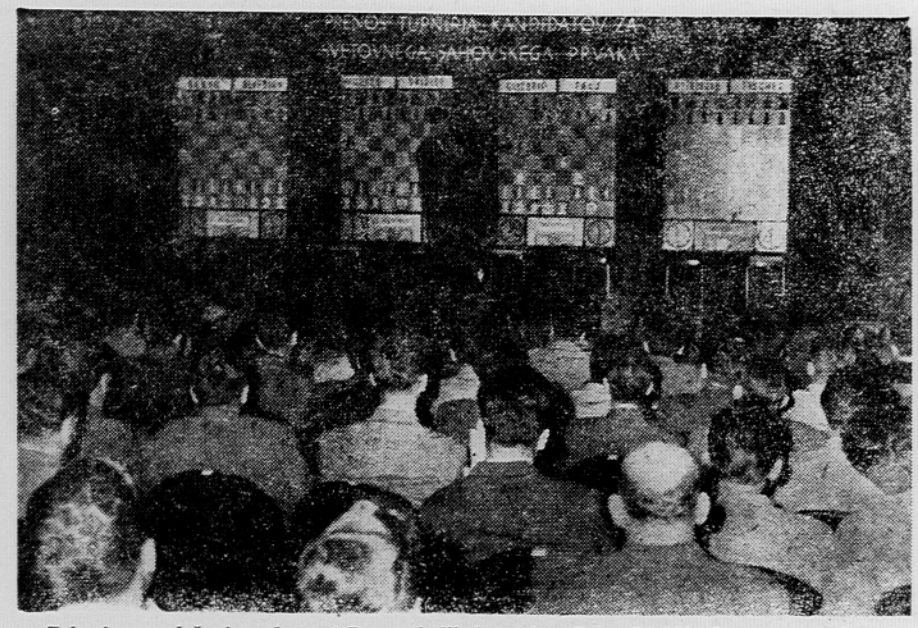

Tako je razpoloženje v dvorani Doma sindikatov, kjer »Delo« Ljubljančanom omogoča redno spremljanje turnirja kandidatov. Vzdušje v Ljubljani ni nič manj »napeto«, kakor v turnirski dvorani v Zagrebu. Zato skrbijo igralci s privlačnimi partijami, pa tudi komentatorji z ustreznimi pripombami.

Šahovski turnir kandidatov za svetovno prvenstvo

TOKRAT JE BIL PETEK — PROST DAN

Tudi za drugo mesto gre

Do konca je preostalo še 10 kol in 40 partij

ZAGREB, 9. okt. (Od našega posebnega dopisnika) Sinoči je glavni sodnik turnirja, Anglež Golombek, ki je med drugim v svetu znan tudi po tem, da je napisal 20 knjig o šahu, z vidnim zadovoljstvom vpisal v tabelo izide štirih prekinjenih partij. Z njimi so bila zaključena štiri zagrebška kola in 72 partij iz osemnajstih kol, kolikor jih je bilo doslej odigranih.

Z včerajšnjimi partijami se vsekaor ni izpolnila želja Fischerju, ki je sanjal o dveh točkah, »prigaral« pa si je le eno, ter Benköju, ki je izgubil s Smislovom, čeprav je zanesljivo pričakoval remi.

Marljivi statistiki so ugotovili, da so velemojstri napravili v 18 kolih 6376 potez, pri čemer je bil najdelavnejši Olafsson z 914 potezami, najmanj pa (729) Petrosjan. Leta trdi, da v zadnjih partijah ni igral kot tiger, marveč kot nebogljeni tigerček. Najmanj porazov imata Gligorić in Talj in sicer tri, z 10 remiji pa sta na vrhu lestvice Smislov in Gligorić. Najmanj zmag, in sicer po tri, sta dosegla Olafsson in Benkö.

Zagrebški »Vjesnik« bo najuspešnejšega igralca v zagrebških kolih nagradil z uro, sicer pa so udeleženci prejeli že nekaj nagrad od zagrebških tovarn.

Zanimiva je statistika o tem, kakšno bilanco je dosegel Gligorić s posameznimi udeleženci kandidatskega turnirja, če upoštevamo vsa njegova dosedanja srečanja z njimi: s Tanjem 2:3, s Keresom 6.5 : 7.5, s Petrosjanom 6:3, s Smislovom 3.5:7.5, s Fischerjem 3:2, z Benköjem 4.5:1.5, z Olafssonom 5.5:2.5. Pravzaprav je to zavidanja vreden obračun.

Od preostalih desetih kol (še tri bodo v Zagrebu) je pričakovati spričo izrednih naporov razmeroma največ od najmlajših udeležencev — Talja in Fischerja. Bondarevski upa, da bo Smislov zaigral prav tako izredno, kakor je slabo začel in da pričakuje presenečenje. Smislov pa je skromnejši in pravi, da je razlika štirih točk le prehuda. Vendar bo skušal zasesti drugo mesto, ki bi mu omogočilo neposredno udeležbo na naslednjem turnirju kandidatov. Seveda je kandidatov za drugo mesto še nekaj, pa tudi za nagrade gre.

Danes je sprejel udeležence kandidatskega turnirja predsednik Sabora dr. Vladimir Bakarić.

E. K.

IZJAVE

Po končanih prekinjenih partijah so bili velemojstri bolj zgovorni kakor sicer Torej — nekaj njihovih izjav:

SMISLOV: »Počutim se bolnega in sem k nadaljevanju prišel le na sekundantovo prigovarjanje.

BOLESLAVSKI: »Prekinjeno partijo sva s Smislovom analizirala celih sedem ur, vendar nisva našla poti do zmage, Benkö pa je to opravil v nekaj minutah.«

BENKÖ: »Imam slabega sekundanta.«

GLIGORIĆ: Rad bi povsem zadovoljil tiste ki so mi v napovedih določili tretje mesto. Upam, da bom tod tudi ostal, kolikor se ne bi morda pomaknil više.«

OLAFSSON: »Gligorić ni Petrosjan.«

FISCHER: »Vzlic večurni analizi z Larsenom mi ni uspelo dobiti partije.

PETROSJAN: »Zelo sem zadovoljen, ker najin trud z Boleslavskim ni bil zaman.

ZAGREBŠKE PARTIJE PREKINJENE PARTIJE XVI., XVII. IN XVIII. KOLA FISCHER — PETROSJAN

Pozicija po 41. potezi črnega:
Beli: Kf2, Dc5, Tg4, b3, c4, d3, e4, g4 (8)
Črni: Kb3, Dd6, De7, Sc3, c6, d4, e5 (7)
42. Da1, Da3 43. Dxa3+, Kxa3 44. Dh6, Df7 45. Kg2 Kb3 46. Dd2, Dh7 47. Kg3, Dxe4 48. Df2, Dh1 remi.

BENKÖ — FISCHER
Pozicija po 42. potezi belega:
Beli: Kf2, Dc5, Tg4, b3, c4, e6, g2 (7)
Črni: Kh6, Te1 Tf8, a6, b7, d6, f6 (7)
42. ..., dxc 43. Kxe1, Te8 44. Te4, Kg7 45. g4 Tg8 46. Tf4, b6 47. Kd2, Te8 48. Te4, Th8 49. Tf4, Th2+ 50. Kd3, Th3+ 51. Kd2, a5 52. g5, fxg 53. e7, Th8 54. Tf5, g4 55. Tg5+, Kf7 56. Txg4, Kxe7 57. Tg7+, Kd6 58. Tg6+, Kc7 59. Kc3, Kb7 60. Tf6, Ka6 61. Tg6, Th3+ 62. Kb2, a4 63. bxa, Ka5 64. Tf6 remi.

GLIGORIĆ — OLAFSSON
Pozicija po 40. potezi črnega:
Beli: Kg2, Df6, Td6, Te4, a4, d5, f2, g3 h3 (9)
Črni: Kg8, Da7, Td7, Tf8, a5, f7, g6, h7 (8)
41. h4 Dc7 42. Txd7, Dxd7 43. h5, Dd3 44. Dd4, gxh 45. d6, Dd7 46. Te7, Dc6+ 47. Kh2, h4 48. gxh, Td8 49. De5, Dxa4 50. Dg5+, Kf8 51. Df6 in črni se vda.

SMISLOV — BENKÖ
Pozicija po 40. potezi črnega:
Beli: Kg1, Tb7 Se5, e6, f2, g2, h3 (7)
Črni: Kf6, Ta6, Sd5, e4, g5, h6 (6)
41. Sd7+, Kf5 42. g4+, Kf4 43. Sc5, Tc6 44. Tf7+, Ke5 45. Tf5+, Kd6 46. Sb7+, Kc7 47. Txd5, Kxb7 48. Te5, Tc8 49. e7, Te8 50. Txe4, Kc7 51. Te6 Kd7 52 Txh6, Txe7 53 Kg2 in črni se vda.

PRED NOGOMETNIM DVOBOJEM Z MADŽARI — NA ŠTIRIH »DESKAH«

BEAROV JUBILEJ

Nedeljski nogometni spored bo pri nas v znamenju srečanja z Madžari — kar na štirih »deskah«. Redne tekme z našimi sosedi so postale v zadnjih letih že tradicionalne. Od tega imamo samo korist, saj so Madžari kot nesporno boljši partnerji dokaj zanesljivo merilo naše mednarodne vrednosti. Ta srečanja pa zmeraj spremlja tudi kopica zanimivih obrobnih dogodkov, ki prav tako zaslužijo omembo.

V nedeljski tekmi v Beogradu bo vratar naše reprezentance Vladimir Beara slavil pomemben jubilej. Že šestdesetič bo nastopil v državnem dresu. Kolikor je bilo marsikdaj nezadovoljstva zaradi njegove igre, pa vendar drži, da je Beara velik in doslej najboljši jugoslovanski vratar. Mnogo pove tudi podatek, da je Beara za nepozabnim Planičko drugi vratar na svetu po številu reprezentančnih nastopov. Planička je igral 73 meddržavnih tekem, Beara za zdaj 59, šele nato pa so v tem razporedju: Madžar Grosich (58), Italijan Combi (47), Španec Zamora (46), in drugi. Na svetu je Beara eden najslavnejših jugoslovanskih nogometašev. Zlasti veliko privržencev ima v Angliji, v ČSR in na Finskem, kjer je odigral svoje najboljše partije. V 59 nastopih z Bearo v državnem dresu je jugoslovanska reprezentanca zabeležila 32 zmag, 15 remijev in samo 12 porazov.

S 60. tekmo pa se bo »veliki Vladimir« tudi že približal našim najznamenitejšim internacionalcem. Vrstni red najuspešnejše desetorice je za zdaj tak:

63 tekem — Bobek
61 tekem — Stanković
60 tekem — Horvat I.
59 tekem — Mitić
59 tekem — Vukas
59 tekem — Beara
58 tekem — Marjanović
58 tekem — Boškov
57 tekem — Zebec
55 tekem — Čajkovski Z.

SPET Z MADŽARI

Pa še podatki o dosedanjih srečanjih Jugoslavija : Madžarska! Bilanca s temi »večnimi« nasprotniki za nas ni ugodna. V trinajstih tekmah je naša A ekipa zabeležila eno samo zmago, in še ta sodi že v leto 1931. V vseh sedmih povojnih srečanjih pa smo doživeli pet porazov in izsilili le dva remija. Tudi mladinci imajo negativno bilanco, tako da se lahko samo B ekipa pohvali z uspehom. Številke so v podrobnem take:

A moštvo	**13**	**1**	**5**	**7**	**14:29**
B moštvo	**10**	**6**	**0**	**4**	**18:11**
mladinci	**10**	**1**	**2**	**7**	**9:23**

Tekma z Madžari bo 218. nastop našega A moštva, ki je doslej doseglo 106 zmag, 37 neodločenih izidov in 74 porazov z razliko golov 513:409.

Zadnje tekme za trening

Reprezentanti obeh držav so zadnje dni izrabili za skupne priprave in odigrali tudi nekaj tekem za trening. Madžarska A ekipa je premagala Szegedin 5:3, B ekipa je zmagala proti enajstorici tovarne Lanz 4:3, mlado moštvo pa je ob nedotaknjeni lastni mreži nasulo ekipi Mavag kar sedem golov. Mladinci so igrali z nekim pokrajinskim moštvom neodločeno 4:4.

Izidi jugoslovanskih ekip — Jugoslavija A : Metalac (Bgd) 8:0, Jugoslavija B : Spartak 7:3.

Nedeljske tekme bodo v Beogradu (A ekipa — spomladi 0:4 in mladinci — spomladi 2:3, v Budimpešti (B ekipa — spomladi 1:0) in Szegedu (mladi — spomladi 1:0).

DANES IN JUTRI REPUBLIŠKO PRVENSTVO V MNOGOBOJIH IN ŠTAFETAH

Na voljo – 17 naslovov

Škoda, da mnogoboje zanemarjajo, čeprav so prav privlačni, pa tudi zelo koristni

Mnogoboji so pastorki v atletiki. Tekmam v njih navadno ne posvečamo nobene pozornosti, čeprav zmagovalce preizkušenj povzdigujemo v nebo. Tudi pri največjih tekmovanjih te vrste ni drugače. Ko se deseterobojci ali tekmice za peteroboj ob dopoldnevih bore za točke, so tribune skoraj zmeraj prazne. Odobravanje ob razglašanju rezultatov — tekme se končajo sredi drugih preizkušenj — pa zato ni nič manjše, čeprav ljudje pozdravljajo pravzaprav šampione, ki so jih samo delno videli pri »delu«.

Naši mnogobojci imajo tudi vse premalo priložnosti za tekmovanja. Republiško in državno prvenstvo, pa še nastop na tradicionalnih balkanskih igrah — to je vse. Na to, da bi kdaj pa kdaj priredili tudi kak meddržavni, medrepubliški ali medmestni dvoboj mnogobojcev, še pomislimo ne. In pri tem imamo dolgo vrsto odličnih tekmovalcev in tekmovalk, ki bi ob smotrnejši vadbi in načrtnejšem nastopanju verjetno prav v mnogobojih dosegli največji uspeh.

Posebna plat je množičnost teh prireditev. Kadar se na republiškem prvenstvu v mnogobojih in štafetah zbere okoli 100 tekmovalcev (tako je tudi letos), imamo to za velik uspeh. V danih razmerah je taka ugotovitev tudi pravilna, čeprav bi lahko bile vsaj mladinske preizkušnje zares mnogo množičnejše. Ali ne bi bilo primerno, če bi se tega prvenstva udeležili — denimo— tudi vsi prvaki šol? Ali ne bi taka dopolnitev prvenstva, posebej če bi bila tradicionalna, mnogo prispevala k razširitvi atletike? In isto velja tudi za štafete.

LJUBLJANA — REPRIZA KOČEVJA?

Lansko republiško prvenstvo v mogobojih in štafetah je na kočevskem stadionu navrglo kopico novih republiških in državnih rekordov. Glede na napredek tekmovalcev v letošnji sezoni je pričakovati, da bo tudi letos rekordov na pretek. Zlasti zanimiv bo dvoboj atletov Kladivarja in Ljubljane, ki so prijavljeni v vseh disciplinah. Obe ekipi se bosta seveda trudili, da bi nabrali kar največ lovorik.

Tekmovanje bo na stadionu v Šiški — danes z začetkom ob 15. uri in jutri dopoldne — od 9.30 ure dalje.

V posameznih disciplinah branijo naslove slovenskih prvakov naslednji: **mnogoboji — člani (deseteroboj):** Sluga (Lj) 4725, **članice (peteroboj):** —, **st. mladinci (peteroboj)** : Kač (Kl) 2556, **ml. mladinci (troboj):** Rojko (Lj) 2213, **mladinke (troboj):** Kotnik (Pnm) 2107 točk. **Štafete — člani: 4 x 200** — Ljubljana 2:04,9, **4 x 800 m:** Ljubljana 8:00,3, **4 x 1500:** Ljubljana 16:30,2, **članice: 4 x 200:** —, **3 x 800 m:** —, **st. mladinci: 4 x 200 m:** Ljubljana 1:34,3, **3 x 1000 m:** Ljubljana 8:15,9, **ml. mladinci: 4 x 200 m:** Ljubljana 1:35,8, **3 x 1000 m:** Triglav 8:22,6, **mladinke: 4 x 60 m:** Ljubljana 33,5, **3 x 600 m:** Partizan (N. mesto) 5:22,5. Mimo štafet in mnogoboja se bodo člani pomerili še v teku na 200 m z ovirami.

Slavljenec — Beara

MED GLEDALCI NA TELOVADNEM DVOBOJU JAPONSKA : ZAHODNA NEMČIJA

VSA POTA – V RIM

V tem je nekaj veličastnega in pošastnega hkrati: ves športni svet se mrzlično pripravlja za rimsko olimpijsko preizkušnjo 1960. Ne glede na državo in panogo. Vse hotenje in delovanje športnikov je usmerjeno na to tekmovanje, tako da so vsi dotedanji nastopi, kakor da bi bili nepomembni. Seveda pa je to le teorija, kajti kadar športno tekmovanje steče, nihče ne pomisli več na to ali gre za generalko ali pa premiero, bistveno je le, da je boj razburljiv in privlačen.

Približno s takimi mislimi sem v koncertni dvorani münchenskega nemškega muzeja spremljal nedeljsk dvoboj japonske in nemške reprezentance v vajah na orodju. Japonci sicer niso poslali v ogenj svojih najboljših, toda tudi njihova študentska reprezentanca je vzbujala občudovanje in žela navdušeno odobravanje do zadnjega mesta natlačenega avditorija. Japonci so šest mladih tekmovalcev (najstarejši med njimi je star 22 let) poslali na daljšo turnejo po Evropi. Čeprav verjetno vsa šestorica ne bo oblekla državnega dresa že v Rimu, pa jim bodo nove izkušnje vlile še več samozavesti, tako da bo tudi v Tokiu 1964 poskrbljeno za odlično telovadno zastopstvo dežele vzhajajočega sonca.

In kaj so pravzaprav pokazali Japonci? Nedvomno veliko znanja. Njihova slaba točka so bile le vaje na konju (Cerar bi bil zanje odkritje!), zato pa so bili izredni zlasti na drogu in v parterju. Njihov najboljši Turumi pa si je zaslužil celo oceno 9.85 za neverjetno vajo na bradlji.

Nemci se z njim lastno smotrnostjo pripravljajo za bodoče tekme. Nekoč telovadna velesila — sedaj poskušajo vse, da bi kar najhitreje prebrodili nevšečnosti, ki jih je prinesla s sebuj zamenjava rodov v reprezentanci. — Osmo mesto na svetovnem prvenstvu v Moskvi 1958 (Jugoslavija je bila šesta) imajo primerno odskočno desko. Držijo se načela, da je tudi za telovadca na orodju najprimernejša intenzivna vadba, vendar pa tudi brez čestih tekem ne gre. In prav zato so — mimo stalne vodbe v štirih zbirnih centrih — sprejeli ponudbo Japoncev za dva dvoboja (prvi dan v Oldenburgu in drugi dan v Münchenu) in zato so ta dan tekmovali še z mlado reprezentanco prott Švicarjem. Tehnični referent reprezentanc Rudi Spieth je zadovoljen z dosedanjim napredkom mladih nemških tekmovalcev. »Obsežen spored tekem bo samo prispeval k še hitrejšemu napredku naših tekmovalcev.« je dejal in postregel še z letošnjim sporedom najboljših nemških telovadcev: nastop na evropskem prvenstvu v Kjöbenhavnu (Fürst in Lhys), dvoboja s Francijo (Mulhouse) in SZ (Krefeld) ter udeležba na ljubljanskem turnirju mest — 22. novembra.

Nemci so sicer oba dvoboja z Japonci (münchenskega celo z več ko štirimi točkami razlike) izgubili, kljub temu pa so pokazali, da imajo že zdaj na voljo dokaj kvaliteten izbor. Najmočnejši Nemec je gotovo prvak Fürst, ki je v Münchenu premagal vse Japonce. Tudi bivši prvak in olimpijski zmagovalec Bantz se znova vrača v formo.

Zanimanje občinstva in priljubljenost vaj na orodju pa sta še dodatna činitelja, ki tudi ne bosta brez vpliva na renesanco nemške telovadbe.

Kjöbenhavn in Rim torej — v bližnji prihodnosti — ter Tokio v perspektivi pa bodo pokazali sadove prizadevanj nedeljskih münchenskih tekmecev.

Evgen Bergant

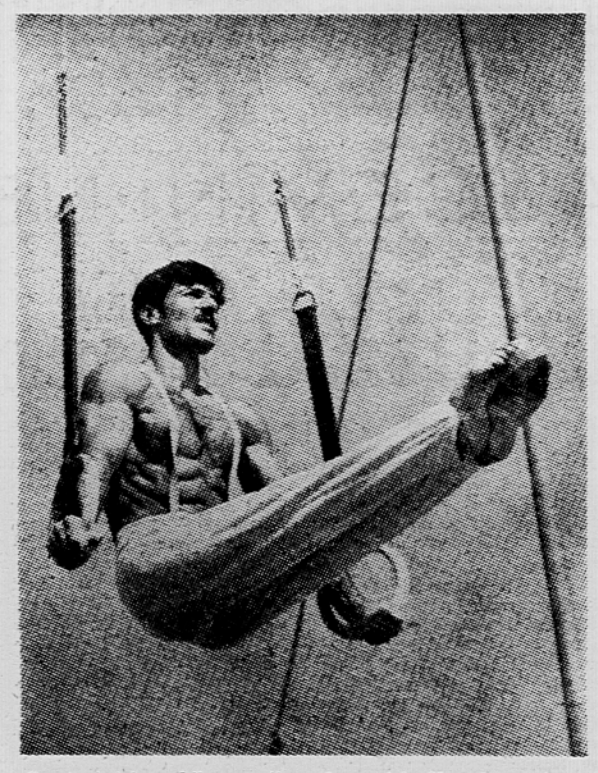

Po stopinjah ruskih vzornikov. Japonci in Nemci se pripravljajo za nove preizkušnje v vajah na orodju.

POLJSKI PLAVALCI — ODLIČNI

KOCMUR V ŠTAFETI PREPLAVAL 100 m - V 55,6 SEKUNDAH

V četrtek zvečer se je v Zagrebu začel z napetostjo pričakovani dvodnevni plavalni dvoboj med državnima reprezentancama Poljske in Jugoslavije. Po prvem dnevu vodijo gostje s 56:31 točkam, kar je vsekakor precej izdatneje, kakor so računali celo pesimisti.

Podrobni izidi prvega večera so bili takile:

ženske: 100 m prosto: Cedro (P) 1:08,6, Čamdžić (J) 1:11,2, Beranjuk (P) 1.11,6, Verž (J) 1:13,7; **200 m prsno:** Jagodzinska (P) 3:06,4. Dobrzinska (P) 3:01,1, Tominšek (J) 3:08,2, Maričić (J) 3:16,8; **100 m metuljček:** Aluhna (P) 1:21,6, Werner (P) 1:24,0, Golubin (J) 1:27,4, Pilić (J) 1:27,8; **4 x 100 m prosto:** Poljska 4:48,2. Jugoslavija 4: 54,6; **moški: 100 m hrbtno:** Dorčić (J) 1:06.7, Sambala (P) 1:07,2, Werner (P) 1:07,8, Barišić (J) 1:08,8; **400 m prosto:** Lutomski (P) 4:42,3, Gremlov (P) 4:43,8, Brinovec (J) 4:46,4, Jeger (J) 4:53,4; **štafeta 4x100 m mešano:** Poljska 4:22,2, Jugoslavija 4:23,0.

V tej štafeti je Kocmur (J) preplaval svojo progo 100 m prosto v odličnem času 55,6, medtem ko je bil Poljak Salamun za 4. desetinke sekunde slabši.

ZA ZAKLJUČEK LETOŠNJE VESLAŠKE SEZONE

Jutri na Ljubljanico

Na pobudo TOD Prule bo jutri dopoldne zaključna veslaška prireditev na Ljubljanici v izvedbi VK Savice in LBD. Razen teh dveh ljubljanskih društev bodo poslala svoje čolne še nekatera veslaška in brodarska društva iz drugih slovenskih krajev.

Prireditev bo razdeljena v dva dela, in sicer v sprevod vseh sodelujočih veslačev po Ljubljanici in tekme same. Sprevod se bo začel pri Prulskem mostu in po vodi krenil do Tromostovja ter nazaj z začetkom ob 9.45 uri. Med čolni bo tudi tisti osmerec, ki je letos na evropskem veslaškem prvenstvu v Maconu v Franciji tako častno zastopal našo državo.

Po končanem sprevodu bodo od 10.30 dalje tekme ob Trnovskem pristanu, se pravi med Prulskim mostom do izliva Gradaščice. Tekmovalci bodo startali pri mostu, cilj zanje pa bo pri Gradaščici. Brodarji, kanuisti in kajakaši pa bodo začeli pri Gradaščici, da se bodo pri Prulskem mostu lahko obračali, kar za veslače zaradi dolgih čolnov ni izvedljivo. Med ostalimi kanuisti bosta na vodi tudi brata Žitnika, ki sta letos državna prvaka v slalomu na divjih vodah. Startali bodo izmenoma veslači, pa spet brodarji itd. Za najboljše udeležence je društvo pripravilo pokale.

Nedeljska športna prireditev na Ljubljanici bo zaključ. točka sporeda, ki ga je Turistično društvo Ljubljana pripravilo za II. turistični teden in bo še enkrat pritegnila množice gledalcev na bregove Ljubljanice.

J. S.

ŽENSKI ŠAHOVSKI ŠAMPIONAT

V IV. kolu šahovskega šampionata Jugoslavije za ženske so igrale:

Miličić : Pihajlić remi, Nagy : Kazakova 1:0, Savić : Timet 0:1, Jocić : Pongrac remi, Velimirović : Balaban 0:1, Jovanović : Damjanov 1:0, Ljiljak : ing. Delak 0:1, Kitonić : Piberl 1:0.

LAŽ IMA KRATKE NOGE

BERI: SPORED

DANES:

Ljubljana: prvenstvo Slovenije v štafetah in mnogobojih (ob 15. uri v Šiški)

Maribor: prvenstvo Mariborske podzveze (ob 15. uri ob Tržaški cesti).

Rim: velik mednarodni miting z udeležbo Lorgerja.

NAMIZNI TENIS

Kranj: Gramatčikov-Jankovičev memorial (ob 16. uri) ter troboj mladinskih reprezentanc Gorenjske, Koroške, Štajerske in Ljubljane.

NOGOMET

SCL: Graničar : Ljubljana (ob 15.30 na Viču)

Ljubljana: Odred : garnizija JLA (ob 15.30 na stadionu ob Titovi cesti.)

KEGLJANJE

Maribor: nadaljevanje okrajnega prvenstva (ob 15. uri)

KOŠARKA

Moskva: začetek svetovnega prvenstva za ženske

Tuzla: kvalifikacije za zvezno ligo

ODBOJKA

Ravne: finale prvenstva Slovenije za ženske

Jesenice: finale prvenstva Slovenije za moške

ROKOMET

Republiška liga — moški: Rudar : Odred (18:30), **ženske:** Svoboda - Drava (ob 16.30 na Viču).

TELOVADBA

Jesenice: četveroboj mestnih reprezentanc Maribora, Hrastnika, Ljubljane in Jesenic (ob 19. uri v Domu TVD Partizana)

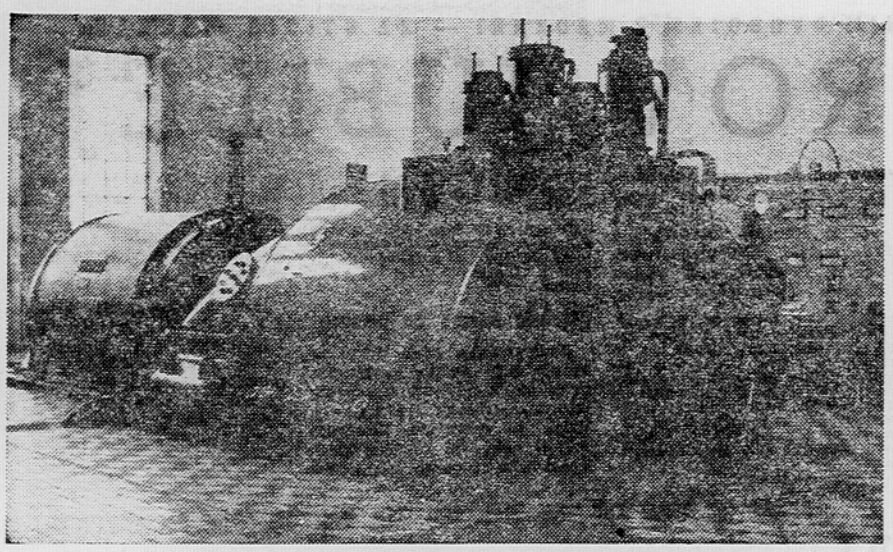

Prvi agregat TE Brestanica

TERMOELEKTRARNA BRESTANICA PRED DOGRADITVIJO

GRADNJA DRUGE FAZE TE BRESTANICA JE NA VRSTI SEDAJ, KO JE DOMAČA INDUSTRIJA SPOSOBNA DOBAVITI STROJE SREDNJIH KAPACITET

TE Brestanico so začeli graditi spomladi leta 1941, torej pred vojno. Stroji so bili naročeni v Nemčiji. Okupator je nadaljeval začeto delo in izgradil objekte za 2 turboagregata po 12.500 kW, montiral pa je samo 1 agragat s kotlom, ki je začel obratovati leta 1943.

Po vojni so mislili takoj kompletirati elektrarno in leta 1947 so se naši predstavniki dogovarjali z Madžari za 1 kotel kapacitete 60 t/h. Do zakijučka tedaj ni prišlo, v naslednjih letih pa ni bilo denarnih sredstev za nakup strojne opreme v inozemstvu. Ker je električne energije vedno bvolj primanjkovalo, je bilo treba graditi elektrarne z večjo zmogljivostjo. Druga za drugo so šle v obrat hidroelektrarne na Dravi, poleg teh pa še TE Šoštanj, ki ima v I. fazi moč 60.000 kW, sedaj je v teku gradnja II. faze z močjo 75.000 kW.

II. faza TE Brestanica je prišla na vrsto šele zdaj, ko je domača industrija sposobna, da izdela stroje srednjih kapacitet. Tako bosta tovarni Jugoturbina v kooperaciji z Rade Končarom izdelali kompleten turboagregat za moč 12.500 kW. Kotel za trajno maksimalno storilnost 64 t/h sveže pare bo izdelala ena domačih kotlovnih elektrarn s sodelovanjem inozemske firme in po inozemski licenci. Jugoturbina je izdelala že več enakih turboagregatov, ki dobro delajo. Zato ni nobenih pomislekov glede kvalitete strojne opreme, ki mora biti prvovrstna v elektrarnah, kajti kvari na izvoru električne energije imajo za posledico izpad delovnih strojev po tovarnah.

Sedaj dobiva elektrarna premog iz bližnjega rudnika Senovo in kuri v glavnem premogov prah. Za drugo fazo teh drobnih vrst, ki se lahko pokurijo v kotlih z mlini z zelo dobrim izkoristkom, ne bo zadosti. Zato se je elektrarna orientirala na bližnji rudnik Št. Janž. Poleg prahu in zdroba bo rudik dajal tudi odpadni škrilj, ki ga zdaj odlagajo na haldo, ali pa puščajo v jami. Ker bo mlinska kurjava prilagojena od vsega početka na premog slabše kakovosti, bodo lahko pokurili tudi tisti škriljni premog, ki zdaj zgoreva brez koristi na odlagališču. Rudnik Št. Janž je imel večkrat težave s prodajo slabših vrst premoga. Elektrarna Brestanica bo zdaj njegov stalni odjemalec, kar bo ugodno za razvoj rudnika.

Elektrarna bo uredila tudi odstranjevanje pepela in žlindre. Zdaj pepel enostavno spuščajo v potok, ki ga odnaša v Savo. Pri tej priliki bo urejen hidravlični transport pepela. Trenutno pa študirajo, kako bi pepel koristno uporabili za kakšne gradbene izdelke. Kolikor bo študija dala ugodne rezultate, bodo poleg elektrarne zgradili še tovarno za gradbene izdelke.

Elektrarna bo torej v končni fazi imela instalirano moč 25.000 kW. To bo že kar precej velik energetski izvor, ki bo napajal Zasavsko dolino, Dolenjsko in spodnji del Štajerske po mreži napetosti 20 in 35 kV. Kolikor ti dve mreži ne bosta vzeli vse proizvodnje, pa bo energija odtekala v mrežo 110 kV. Elektrarna leži torej v središču konzuma in ima velik pomen za prej naštete pokrajine, ki nimajo zdaj nobene druge pomembne elektrarne.

Našteli smo pomembne vidike, zaradi katerih bodo šele zdaj dokončali elektrarno in jo opremili s stroji, za katere so vse pripravili že pred 15 leti. Pri presoji vseh kriterijev, na podlagi katerih pade odločitev za izgradnjo nekega objekta, ima odločujoči vpliv gospodarnost. Ker so vsi gradbeni objekti zgrajeni za moč 25.00kW, med njimi tudi hladilni stolp, električni priključki pa so potegnjeni do razdelilne in prenosne mreže, so specifični investicijski stroški za II. fazo majhni. Iz tega potem sledi, da bo cena ugodna za proizvedeno kilovatno uro.

Gradbenih del bo v II. fazi malo. Zato bodo tovarne takoj lahko začele z montažo strojev, ko bodo izdelani. V elektrarni predvidevajo, da bodo prihodnji mesec začeli betonirati temelj turbine. Turboagregat je bil naročen spomladi, decembra letos ga bodo začeli montirati. Kotel bodo zdaj naročili in sicer glavne dele in instrumente v Nemčiji, ostalo pa bodo izdelali doma. Predvidevajo, da bodo turbino spustili v pogon pomladi l. 1960, kotel pa v januarju l. 1961. Tako se bo kolektivu elektrarne izpolnila vroča želja, da dobi še drugi del elektrarne in zapolni vrzeli v objektih, ki že dolgo čakajo na stroje.

Ing. Lojze Javornik
Elektroprojekt

Vrtina na Ljubljanskem barju je pri 105 metrih dosegla skalno podlago

Zanimive ugotovitve Geološkega inštituta pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Ljubljansko barje, ki se razprostira južno in jugozahodno od Ljubljane ter sega do samega mesta, je ravnina, iz katere gledajo le posamezni osamelci. Dno sestavljajo debele plasti sedimentov barja ali jezera, ki je v ledeni dobi in še pozneje valovilo na ozemlju današnjega Barja. Čeprav je prostor neposredno ob našem glavnem mestu in so različni strokovnjaki potrebovali že nešteto podatkov za številne gospodarske naloge, doslej še nismo poznali celotnega razvoja in debeline barskih plasti. Sredi prejšnjega stoletja so sicer naredili vrsto vrtin med Notranjimi Goricami in Preserjem, ker so potrebovali podatke za gradnjo železniške proge, vendar z najglobljo vrtino pri 51 m še niso prišli do skalne podlage. Tudi pozneje so vrtali na najrazličnejših koncih, vendar so bile te vrtine še plitvejše od onih v prejšnjem stoletju.

Ljubljansko barje je že po skromnih podatkih, ki so bili znani, veljalo za eno najzanimivejših barij v srednji Evropi. Odlikuje ga pestrost in debelina jezerskih sedimentov, debela šotna odeja na površini, pa tudi odvisnost barskih sedimentov in obrobja skriva vrsto nerešenih problemov. Zato ni čudno, da je o njem napisana že vrsta razprav in knjig iz starejšega in novejšega časa. Kljub vsemu pa še do danes ni bil znan razvoj sedimentov do skalne podlage.

Geološki inštitut pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani že dalj časa proučuje razvoj pleistocena na Barju in v ostalih delih Ljubljanske kotline. Narejene so bile že razne favnistične in floristične analize ter analize materiala. Vendar se je vedno čutilo pomanjkljivo poznavanje zlati globljih plasti barskih sedimentov, ki bi omogočili sklepanje na razvoj Barja v preteklosti. Zato so bila iz Sklada Borisa Kidriča letos odobrena sredstva, s katerimi je bilo mogoče izvesti vrtanje do skalne podlage. Za vrtino so strokovnjaki določili kraj med Notranjimi Goricami in Podpečjo, kjer je bilo pričakovati zelo debele plasti barskih sedimentov. Vrtanje se je začelo proti koncu avgusta in je bilo končano v septembru. Vrtalci so imeli velike težave, ker so morali vrtati brez izplake, da ne bi uničili vrtalnih jeder. Zato je šlo delo zlasti v začetku sorazmerno počasi izpod rok. Vrtina je predrla debele glinaste in peščene plasti, tanke vložke šote in podobno. Kmalu po sto metrih se je začel pojavljati droben pesek, pri 105 m pa breča, sestavljena iz karbonatnih kamenin, kakršne nastopajo okrog Notranjih Goric in drugod. Vrtalci so še do 107,13 m in se prepričali, da pripada ta breča res že skalni podlagi, kajti prehajala je v svetel dolomit.

S to vrtino, ki je doslej najglobija v Ljubljanski kotlini (pri Klečah na Ljubljanskem polju so pred leti vrtali v prodni nanos in pri 101 m globine še niso naleteli na skalno podlago), smo dobili sliko razvoja barskih sedimentov v tem delu Ljubljanske kotline. Obenem je to v naši širši okolici ena redkih vrtin, ki je predrla tako debele ledenodobne jezerske oziroma barske sedimente, čeprav je znanih prav iz srednje Evrope precej barij. Zato za rezultate ne bo velikega zanimanja le doma, ampak bodo vzbudili pozornost po vsej Evropi in tudi izven nje ter bo tako postalo Ljubljansko barje še bolj znano v strokovnih krogih.

Toda vrtina nima le znanstveno teoretičnega pomena, ampak tudi praktičnega. Strokovnjaki so že začeli z laboratorijskimi preiskavami, med katerimi bodo zelo pomembni rezultati geomehanskih analiz. Ti bodo služili za vse večje projekte v tem delu Barja kot so na primer železniška proga, ceste, večje zgradbe in podobno. Narejene bodo tudi diferencialno termične in kemične analize glin, ki bodo pokazale kakovost materiala in morebitno praktično uporabnost. S petrografskimi preiskavami bo mogoče ugotoviti sestav izvrtanih sedimentov, z analizami peloda pa nastajanje in razvoj naših gozdov v preteklih obdobjih.

Bolj teoretičnega značaja bo ugotavljanje starosti teh plasti, določevanje fosilnih živalskih in rastlinskih ostankov, zlasti peloda, ki ga je v jezerskih glinah dovolj. Z vrtino je bilo mogoče tudi kontrolirati profil, ki ga navajajo starejši raziskovalci in ki so ga sestavili na podlagi vrtanj v prejšnjem stoletju. Podatki letošnje vrtine kažejo, da ta profil ni povsem točen.

Vrtina je torej važen prispevek k spoznavanju geološke zgodovine neposredne okolice Ljubljane. Končno sodbo o pomenu tega dela bo mogoče dati šele tedaj, ko bodo znani vsi podatki laboratorijskih preiskav, kar bo trajalo še eno ali dve leti. Ti rezultati bodo objavljeni v strokovnem tisku. Želeti pa je, da bi ta vrtina ne ostala osamljena, ampak bi se ji v prihodnjih letih pridružile še druge, s katerimi bi bilo mogoče sistematsko preiskati celotno Barje in dobiti še natančnejšo sliko dogajanj v preteklosti. **R.P.**

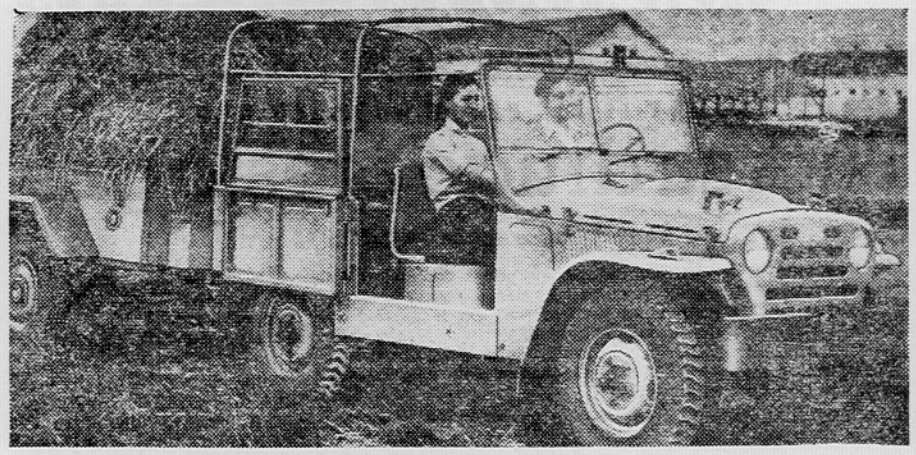

»Campagnolo« lahko s pridom uporabijajo tudi v kmetijstvu

»CAMPAGNOLA« vozilo za vse in za vsakogar

»CRVENA ZASTAVA« V KRAGUJEVCU IZDELUJE V LICENCI ODLIČNA TERENSKA VOZILA

Posebna, t. imen. terenska vozila zavzemajo v državah z razvito motorizacijo vse pomembnejšo vlogo. Iz minule vojne tudi pri nas udomačeno ime za ta vozila »jeep«, nam še zdaleč ne pove vsega. Danes predstavlja terensko vozilo najbolj vsestransko uporabno vozilo v gospodarstvu, kmetijstvu in industriji ter za specialne namene in je vozilo za vse in za vsako priliko. Med dobrim ducatom tovrstnih vozil, ki jih danes izdelujejo predvsem evropske avtomobilske tovarne, pa zavzema vidno mesto tudi Fiatova »Campagnola«, ki jo pri nas po licenčni pogodbi izdeluje tovarna »Crvena Zastava« v Kragujevcu.

»Campagnola« zmore hitrosti v širokem območju od 3 do 116 kilometrov/h. Z vključenim pogonom na vsa štiri kolesa se prilagodi vsakemu, še tako slabemu terenu ter premaguje tudi vzpone nad 85 %! Varno pa se spušča tudi po strminah z naklonskim kotom 40°.

Vlečna moč »Campagnole« je 3000 kg. Zato jo lahko s pridom uporabljamo v kmetijstvu za vleko vseh dosedaj znanih kmetijskih strojev za obdelavo polj, travnikov in gozdov, kot n. pr. oranje z večbrazdnimi plugi, za žetev s kombajnom, za vleko kosilnih strojev, za vleko in pogon škropilnih strojev za sadovnjake, vinograde itd. Tovarna »Crvena Zastava« izdeluje za »Campagnolo« tudi še posebno enoosno prikolico z nosilnostjo 500 kg.

Izvedba »Campagnole« zagotavlja njeno dolgo življenjsko dobo. Tudi pri nas v Sloveniji imamo »Campagnole«, ki so dosedaj že prevozile nad 150.000 kilometrov, pa pri njih še ni potrebno generalno popravilo! V eksploataciji je »Campagnola« tudi izredno ekonomično vozilo. Delovanje njenega pogonskega motorja je zlasti ugodno pri srednjem številu obratov (maksimalni vrtilni moment je pri 2200 obr/min). Ima štiri cilindre z delovno prostornino 1900 ccm ter razvija moč 63 KS, poraba pogonskega goriva pa znaša 12 litrov na 100 km. Posebnost »Campagnole« pa je zlasti šenjen 4-stopenjski menjalnik z reduktorjem, kar da praktično 8 prestav za vožnjo naprej. Poleg tega pa ima še 2 prestavi za vožnjo nazaj. Vse prestave so povrh tega še sinhronizirane, razen prve direktne in prve reducirane. Pogon je izveden na vsa štiri kolesa. Normalno pa je izveden pogon zadnjih koles, ki je neodvisen od pogona prednjih koles, razen tega pa ima »Campagnola« tudi zaporo zadnjega diferencijala.

Vse to zagotavlja »Campagnoli« tako široko področje uporabe, da se pri vseh njenih naštetih lastnostih in sposobnosti lahko upravičeno vprašamo, če smo izkoristili vse možnosti, ki nam jih nudi. Danes je v našem gospodarstvu v uporabi že nad 3000 »Campagnol«. Te so predvsem v kmetijstvu in gozdarstvu. **S. F.**

V PAJČEVINI NEVIDNIH VALOV

Elektronika POSEGA V VESOLJE

Kadar sovjetskim znanstvenikom spet uspe izstrelitev rakete v vesolje in — zlasti v zadnjem času — prav natanko povedo, kako se je gibala, se na Zahodu, kjer vedno po malem sumijo, ali ni vse skupaj le propagandna poteza, najprej začudijo, nato pa napeto pričakujejo sporočilo iz Jordell Banka.

In ko Jordell Bank sporoči, da so naši raketo natanko tam, kjer so sovjetski strokovnjaki napovedali, verjame tudi Zahod...

Zgodba o Jordell Banku spada pravzaprav v področje astronomije, stara pa je že skoraj trideset let. Neki ameriški inženir — Karel Jansky — je tedaj razmišljal takole: znanstveniki so dokazali, da je svetloba elektromagnetno valovanje s silo kratkimi valovnimi dolžinami. Med eletromagnetna valovanja pa spadajo tudi radijski valovi. Od oddaljenih ozvezdij, ki jih vidimo na nebu, prihaja svetloba, torej elektromagnetno valovanje. Morda pa prihaja od tam tudi elektromagnetno valovanje z drugačno valovno dolžino, ki ga ne vidimo z očesom in ki spada med radijske valove? Če je tako, bi morali z dovolj občutljivim radijskim sprejemnikom te valove tudi sprejemati!

Dolgotrajni poizkusi so pokazali, da je res tako. Seveda pa potrebujemo za sprejem radijskih valov iz vesolja poleg zelo občutljivih specialnih radijskih sprejemnikov še antene, ki naj bodo tako oblikovane, da bodo sprejemale valove le iz ene smeri! Tako so nastajale po vrsti vse zmogljivejše in večje antene. Z elektronskimi napravami vred jih imenujejo — radioteleskop.

Znanstvena panoga, ki se ukvarja z lovljenjem radijskih valov iz vesolja ima že tudi svoje ime — radioastronomija. Odkrila je že marsikaj zanimivega. V območju ozvezdja Cygnus so odkrili z največjim astronomskim daljnogledom na svetu — na Mount Palomarju — čuden pojav. Kmalu se je izkazalo, da je šlo za trčenje dveh ogromnih skupin nebesnih teles — meglenic — kakih 100 svetlobnih let od Zemlje. Radioteleskopi pa so prav v tej smeri pokazali izredno močan izvor radijskih valov!

Z radioteleskopom, ki ga lahko poljubno sučejo in ki ga skrbno varujejo pred električnimi motnjami pa so ugotovili še nekaj: radijske valove iz smeri, kjer astronomi ne poznajo še nobenih nebesnih teles! So torej tudi zvezde, ki ne oddajajo svetlobe, pač pa elektromagnetne valove z daljšimi valovnimi dolžinami.

Za radioteleskop, ki sprejema sicer nepopisno šibke elektromagnetne valove iz neskončnih daljav vesolja je seveda otročje lahka naloga, da poišče in sledi umetni satelit, izstreljen z Zemlje, ki oddaja razmeroma močne radijske signale. Ker z radioteleskopom lahko tudi sila natančno določijo smer, iz katere prihajajo valovi, prav lahko razumemo, zakaj so sporočila iz Jordell Banka docela zanesljivo potrdilo o resničnosti sovjetskih podatkov glede položaja in smeri umetnih satelitov. Zato tudi ni nobenega dvoma, da je predzadnji satelit, ki so ga z raketo »Strela« poslali na Luno koncem septembra, tja tudi res zadel — čeprav tega sicer nihče ni videl...

Z manjšimi radioteleskopi spremljajo tudi izstrelitev velikih raket. Elektronske naprave v raketi točno poročajo o smeri in položaju; te podatke na Zemlji sprejemajo, jih z elektronskimi računskimi stroji predelajo in pošljejo z radijskimi valovi nazaj na raketo povelja o izpremembi smeri, delovanja pogonskih motorjev in podobno. Kot lahko beremo iz zadnjih sovjetskih poročil o raketi, ki je te dni na poti okrog Lune, lahko tako usmerjajo let satelita tudi na izredno velike razdalje — tudi na več sto tisoč kilometrov.

Radioteleskopi pa dan za dnem prisluškujejo radijskim valovom, ki prihajajo iz vesolja. Strokovnjaki pravijo, da bodo z njimi izvedeli o razporeditvi nebesnih teles in o dogajanjih v vesolju morda celo več, kot z velikim daljnogledom na Mount Palomarju..

ing. mt.

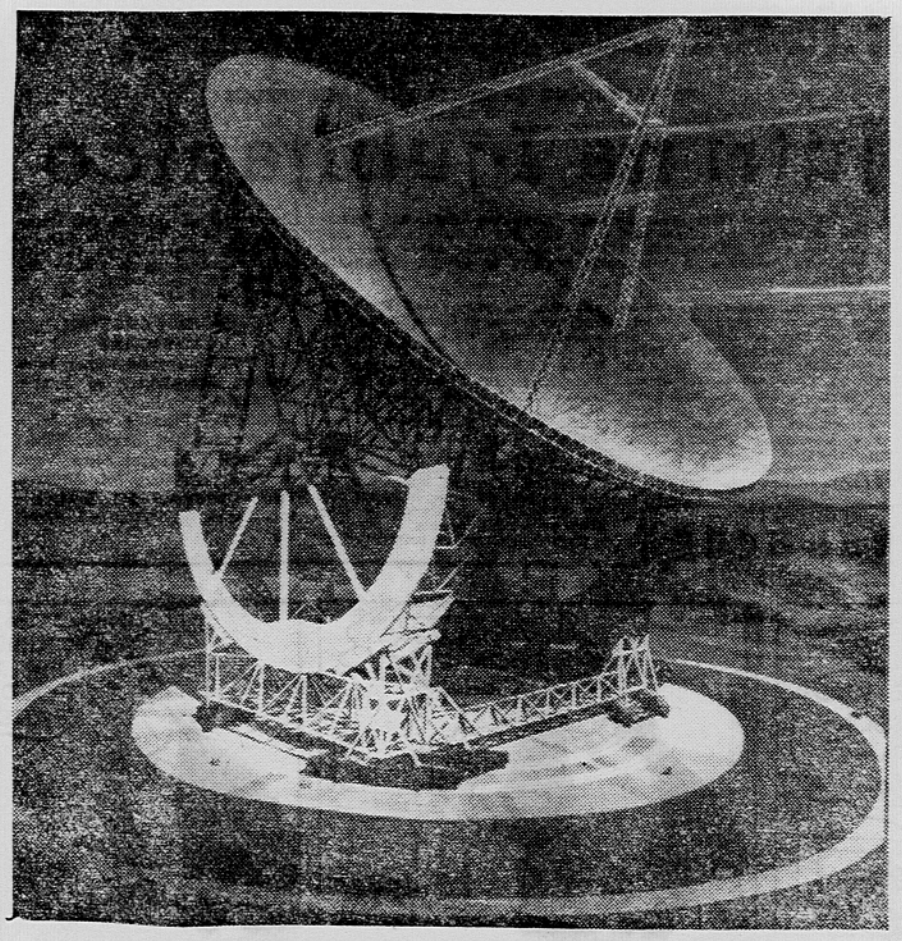

Jordell Bank bo dobil tekmeca. Tudi Američani se pripravljajo na gradnjo velikega radioteleskopa. Zgradila ga bo ameriška mornarica v Sugar Grove v gorah zahodne Virginije. Parabolična antena za sprejem radijskih valov iz vesolja bo merila v premeru 182 metrov, gradnja pa bo stala okrog 45 milijard dinarjev.

Pred enim tednom smo na tem mestu v okviru članka »Ni sodobnega gospodarstva brez elektronike« objavili sliko pH-metra MA 570i, elektronske naprave za merjenje kislosti in bazičnosti vodnih raztopin. Tiskarski škrat pa je poskrbel za zamenjavo besedila pod sliko; to popravljamo z objavo slike, ki kaže konduktometer MA 5690 elektronske naprave za merjenje električne upornosti tekočin. Obe napravi uporablja sodobna industrija in znanstveni laboratoriji, izdeluje pa ju IEV — Industrija za elektronske v Ljubljani

TELEVIZIJA

KRVAVEC – KANAL 8
NANOS – KANAL 6
SLJEME – KANAL 5

RTV LJUBLJANA

Spored od 11. X. do 17. X. 1959

NEDELJA

11.00 Kmetijska oddaja — Beograd; 14.00 Prenos športnega dogodka — Beograd; 15.00 Športna nedelja — tuja TV postaja; 20.00 TV Dnevnik — Beograd; 20.20 TV reklame — Zagreb; 20.30 Kulturna panorama — Beograd; 20.30 V konferenca KP Jugoslavije — dokumentarna oddaja — Zagreb; 20.50 Dokumentarni film — Zagreb; 21.10 »Glasba in fantazija« — zabavno-glasbena oddaja — Zagreb; 21.40 Sedem dni . . . zanimivi dogodki doma in po svetu — Beograd.

PONEDELJEK

18.00 Oddaja za družino in dom — Beograd; 18.30 Oddaja iz poljudne znanosti in tehnike — Beograd; 20.00 TV Dnevnik — Beograd; 20.20 Tedenski športni pregled — Beograd; 20.30 Aktualna tema — Beograd; 20.50 »Sužnji« — celovečerni francoski film — Beograd.

TOREK

Od 20.50 dalje prenos sporeda tuje TV postaje.

SREDA

18.00 Pionirski mozaik — Zagreb; 18.45 Oddaja o telesni vzgoji in športu — Zagreb; 20.00 TV Dnevnik — Beograd; 20.20 Pomenek z gledalci — Ljubljana; 20.30 Ivan Cankar: »Sosed Luka« — po noveli priredil Boris Grabnar, režija France Jamnik, v glavnih vlogah: Stane Sever, Maks Furlan in Maks Bajc.

ČETRTEK

20.00 Televizija o filmu — Beograd.

PETEK

Od 20.50 dalje prenos sporeda tuje TV postaje.

SOBOTA

18.00 »Čarobni zvonček« — povest za cicibane — Ljubljana; 20.00 TV Dnevnik — Beograd; 20.20 TV reklame — Zagreb; 20.30 »Veselo potovanje II« — glasbena revija — Zagreb; 21.30 Portret skladatelja Petra Konjovića — Beograd.

Ali jih poznate?

Uredništvo lahke glasbe pri RTV Ljubljana je pripravilo ciklus oddaj z naslovom »Ali jih poznate?«. Sestavljalec si je oddajo takole zamislil; nekaj znanih orkestrov, solistov in ansamblov iz področja zabavne glasbe se bo v sporedu zvrstilo, ne da bi sestavljalec pred tem izdal njihova imena in podatke o skladbah, oziroma solistih. Poslušalci bodo sodelovali v tem, da bodo sledili izvajanemu sporedu z nalogo — uganiti imena izvajalcev skladb, solistov in podobno, kar bo pač sestavljalec oddaje od njih zahteval.

Pravilne rešitve bodo nagrajene in objavljene vsakih štirinajst dni, kakor bo oddaja »Ali jih poznate« na sporedu.

Poslušalci RTV Ljubljana bodo prvo tovrstno oddajo lahko poslušali v nedeljo, 18. oktobra, v času od 20.05 do 20.25.

II. program

NEDELJA

12.00 Nedeljski simfonični koncert Jurij Gregorc: Simfonietta (Godalni orkester Slovenske filharmonije dirigira Jakov Cipci), Edvard Lalo: Koncert za violončelo in orkester v d-molu (Solist Tibor de Machula, haaški državni orkester dirigira Willem van Otterloo) Sergej Prokofjev: Klasična simfonija (Orkester »Lamoureux« dirigira Jean Martinon); 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved; 13.10 Popevke na tekočem traku; 14.00 Z našimi in tujimi pevci (Arije iz oper Evgenij Onjegin, Hoffmannove pripovedke, Sneguročka, Porgy in Bess, Don Kihot, Tannhäuser, Turandot; pojo Zlata Gašperšič, Elza Karlovac, Eleanor Steber, Vanda Gerlovič, Danilo Merlak, Ladko Korošec, Eberhard Wachter); 14.40 Lahka glasba; 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved; 15.10 Slovenske violinske skladbe, Slavko Mihelčič: Tri skladbe za violino in klavir — Marjan Vodopivec: 2 intermezza — Pavel Šivic: Barkarola. Izvajajo violinista Ali Dermelj in Rok Klopčič ter pianista Pavel Šivic in Marjan Lipovšek; 15.30 Pesmi jugoslovanskih narodov; 15.45 Poskočna harmonika.

SOBOTA

22.15—23.00 Plesna glasba.

MARIBOR

NEDELJA

12.00—13.00 Mariborski feljton; 14.15—15.00 Želeli ste — poslušajte! (prvi del); 15.30—16.00 Želeli ste — poslušajte! (drugi del).

PONEDELJEK

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi; 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Mi in vi o športu; 17.40—18.00 Nekaj plesnih melodij.

TOREK

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Domači napevi; 14.40—15.00 Želeli ste — poslušajte! 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30 — 18.00 Med našimi pevci in godci.

SREDA

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Pester spored

Z novo sezono smo med drugimi novostmi uvedli tudi oddajo »Portret«, ki bo na sporedu enkrat mesečno in ima namen seznaniti vas z vidnejšimi osebnostmi iz našega kulturnega in umetniškega sveta. Prva taka oddaja bo prihodnji četrtek, 15. oktobra, ob 21.00; v njej vam bomo predstavili pesnika Oskarja Daviča, ki sodi med najzanimivejše osebnosti ne samo v srbski, temveč tudi v sodobni jugoslovanski književnosti in je prodrl s poezijo in prozo tudi izven meja naše domovine.

skladb jugoslovanskih avtorjev; 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Domači pesniki in pisatelji: Oskar Hudales; 17.40—18.00 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.

ČETRTEK

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Nekaj domačih napevov; 14.40—15.00 Želeli ste — poslušajte! 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Z magnetofonom in beležko naokoli; 17.40—18.00 Popularne napeve igra kvartet Svečnik.

PETEK

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in in reklame; 8.30—9.00 Mladi mariborski solisti pred mikrofonom; 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Kulturno prosvetni razgledi; 17.40—18.00 Skladbe Heriberta Svetela igra Mariborski inštrumentalni ansambel.

SOBOTA

8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Pisana paleta — za vsakogar nekaj; 14.40—15.00 Želeli ste — poslušajte! 15.00—17.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana: 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Radijska reportaža; 17.40—18.00 Slovenske ponarodele v priredbi Vlada Goloba. Izvajajo tenorist Boško Lukeš, Mariborski komorni zbor in Mariborski inštrumentalni ansambel, dirigent Rajko Sikošek.

CELJE

NEDELJA

12.00 Pogovor z državljani; 12.10 Zabavna glasba, vmes objave; 12.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

PONEDELJEK

17.00 Celjska kronika; 17.10 Hammond orgle v ritmu; 17.20 Športni tednik; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

TOREK

17.00 Celjska kronika; 17.10 Zabava vas ansambel »C-3«; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

SREDA

17.00 Celjska kronika; 17.10 Poje moški zbor PD »Fr. Prešeren« Vojnik; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

ČETRTEK

17.00 Celjska kronika; 17.10 Igra godba na pihala »Svobode« Store; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

PETEK

17.00 Celjska kronika; 17.10 Poje ženski pevski zbor »Svobode« Store in oktet »Savinjčani« iz Zalca; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

SOBOTA

17.00 Celjska kronika; 17.10 Za vsakogar nekaj; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave.

KOPER

NEDELJA

8.00 Domače novice — 8.05 Kmetijska oddaja: »Nagrajevanje po učinku na posestvu v Ajševici — Rekonstrukcija vinske kleti v Kopru — Letošnji pridelek hibridne koruze — Kdaj bo izsušen Škocjanski zaliv?« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Mladi rod bovških kovinarjev« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za vas smo izbrali spored zabavnih melodij.

PONEDELJEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Več krmskih rastlin na Krasu« — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Športni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Slovenske narodne.

TOREK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »Setev ozimin v kooperaciji« — 13.50 Odlomki iz oper — 14.30 Šola in življenje: »Pomladkarji Rdečega križa pred mikrofonom« — 14.50 Glasbena medigra — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev Jugoslavije.

SREDA

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Predpisi o prometu s sadjem in krompirjem« — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzornik »V Koprskem arhivu« — 14.40 Zadovoljni Kranjci z Branko Strgar, Greto Ložar in Stojanom Vene — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Primorski pevski zbori: »Svoboda« iz Ajdovščine in Pirana ter zbor gimnazije Idrije — 15.40 Iz zbornika spominov.

ČETRTEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »Pomen uredbe o prepovedi klanja telet« — 13.50 Odlomki iz operete »Mala Floramy« Iva Tijardovića — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah (II. del) — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Dalmatinske popevke.

PETEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Kmetijski nasveti: — Odpravimo neješčnost pri domačih živalih« — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Zaščita pri delu« — 14.40 Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Češka godba p. v. Boruta Lesjaka.

SOBOTA

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Kmetijska univerza: — »Sodobna sadjarska proizvodnja« — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Iz albuma priljubljenih melodij — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba vmes reklame — 15.20 Emil Stolz: »Vesela mladost«, venček čeških narodnih pesmi — 15.20 Iz naših kolektivov.

V zimski programski shemi obnavljamo spet ciklus oddaj »Obiski pri naših skladateljih«. V njih vam bomo predstavili Uroša Kreka, Marjana Kozino, Pavla Šivica, Danila Švaro in Primoža Ramovša. Prvo oddajo tega cikla — na sporedu bo 11. oktobra ob 21.00 — bomo posvetili Karolu Pahorju.

Novela Ivana Cankarja »Sosed Luka« sodi med tista literarna dela za katera je avtor našel motiviko v ljudskem izročilu, ozir. med ljudstvom. Delo je bilo prvič objavljeno leta 1909. Tedanja kritika, ki je sicer vsako Cankarjevo knjigo zavrnila, je za »Soseda Luko« našla komajda eno samo milejšo opredelitev: da je namreč razumljiveje in bolj jasno pisan od prejšnjih njegovih novel. Ta zelo ohlapna oznaka seveda ne pove nič o vrednosti novele, dasiravno je točna. Cankar je namreč v »Luki« gradil trdnejšo fabulo, čeravno je motivne vzgibe zanjo zasnoval na psiholoških izločnicah. — Prireditelj Boris Grabnar je ostal zvest Cankarjevemu besedilu. Šel je celo tako daleč, da je viden del opremil s Cankarjevimi opombami. Seveda je čestokrat zašel predaleč, tako da je potlej režiser France Jamnik moral marsikaj obrniti po svoje. Menimo pa, da bistveno ni okrnil besede in situacij. Cankarjeva drama »Sosed Luka« bo v sporedu televizijskega studia Ljubljana v sredo, 14. oktobra ob 20.30. — Gornja slika prikazuje snemanje (Milan Kumar) prizorov v noči, takih, ki jih ni moč pripraviti v TV studiu.

Spoznavajmo svet in domovino

V soboto, dne 10. okt. 1959 bodo prijatelji oddaje »Spoznavajmo svet in domovino« spet napolnili studio 14 in prvikrat v jesensko-zimski sezoni sprejeli mlade prijavljence, ki bodo preizkušali znanje pred mikrofonom. Priprave za to sezono so bile velike, saj smo med poletjem prepotovali skoraj vso Slovenijo, obiskali poslušalce, sprejemali prijave in se pomenkovali o oddaji. Med delavsko mladino smo dobili prijave za medsebojno tekmovanje iz istega področja, kmečka mladina pa je iz svojih vrst izbrala najboljše skupine na okrajnih tekmovanjih. Tako bomo v prihodnje imeli razen starega še medsebojno tekmovanje usnjarjev iz Šoštanja in Slovenskih Konjic, cementarjev iz Trbovelj in Anhovega, železarjev iz Raven in Jesenic, delavcev tovarne aluminija iz Kidričevega in Slovenske Bistrice ter najboljše skupine aktiva Mladih zadružnikov iz vseh okrajev.

V nocojšnji oddaji bomo imeli tele teme: Zgodovina KPJ in SKOJ, Kinematografija, Beethovnove uverture in klavirski koncerti, Prozna dela Ivana Cankarja, Gorska straža, Atletika na prvih treh povojnih olimpiadah; medsebojno tekmovanje skupin Aktiva mladih zadružnikov iz Šmartnega ob Paki in Nove vasi pri Cerknici. Za konec pa smo pripravili še posebno presenečenje za vse gledalce in poslušalce.

Vabimo poslušalce da poslušajo naše oddaje zbrano in pozorno posebno, ker je zadnjih pet minut rezerviranih prav za poslušalce. V primeru, da bomo v soboto zvečer prenašali Iz Beograda slavnostno akademijo bomo magnetofonske posnetke naše oddaje »Spoznavajmo svet in domovino« predvajali v nedeljo, 11. oktobra ob 10.45.

Po svetu jazza

V naši redni četrtkovi oddaji PO SVETU JAZZA se bodo poslušalci lahko seznanili z nekaterimi novejšimi posnetki seksteta Gerryja Mulligana znanega sodobnega ustvarjalca jazza. V sekstetu sodelujejo še nekateri znani solisti kot n. pr. Zoot Sims — tenorsaksofon in Bob Brookmeyer — trombon. Oddaja bo na sporedu 15. t. m. ob 22.15 uri. Pripravil jo je naš sodelavec Jure Robežnik.

PROGRAM RADIA LJUBLJANA od 11. X. do 17. X. 1959

SREDNJI VALOVI Ljubljana – 327.1 m — **UKV** Ljubljana 94.1 MHz – Nanos 92.8 MHz – Kum 90.1 MHz – Pohorje 99.8 MHz

NEDELJA

11. OKTOBER

6.00 Budnica
6.10 Nekaj domačih
6.30 Pisan zabavni program izvajajo pihalne godbe
7.15 Reklame
7.30 Radijski koledar in prireditve dneva
7.35 Vedri zvoki
8.00 Mladinska radijska igra — Aleksander Popović: Rdeči Arhimed
8.45 L. M. Škerjanc: 10 mladinskih skladbic (pri klavirju avtor)
9.00 Zabavna matineja
10.00 Še pomnite, tovariši . . . Ladislav Klauta: Spopad
10.30 Zbori in samospevi s tematiko iz NOB
10.45—12.00 Spoznavajmo svet in domovino. — (Posnetki javne oddaje z dne 10. oktobra 1959).
12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Za našo vas
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Rezervirano za prenos nogometne tekme Jugoslavija : Madžarska
17.00 Operetne uverture
17.30 Radijska igra — Paul Willems: Kožuhar (ponovitev) Režija: Fran Žižek
18.30 Cl. Debussy: Suite bergamasque (Igra Friedrich Gulda)
18.45 15 minut z Zadovoljnimi Kranjci
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
19.35 Revija zabavne glasbe
21.00 Obisk pri Karlu Pahorju
22.15 Igramo vam za ples
23.10 Pojeta Caterina Valente in Pat Boone
23.30 Bela Bartok: Divertimento za godalni orkester (Simfonični orkester iz Minneapolisa dirigira Antal Dorati)
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PONEDELJEK

12. OKTOBER

8.05 Robert Schumann: Karneval op. 9
8.30 Iz filmov in glasbenih revij
9.00 Naš podlistek — Ivan Črnagoj: Pariški drobiž
9.20 Božidar Širola: Koncert za klavir in orkester
9.45 Pozdravi mladim risarjem
10.10 Ritmični intermezzo
10.30 Operne arije pojo znani pevci
11.00 Uvodni takti
11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Leteči Kranjec
11.35 Poje Ljubljanski komorni zbor
12.00 Ciganski napevi
12.15 Kmetijski nasveti — Prof. Oskar Pečak: Sušenje sadja in zelenjave
12.25 Poslušajmo Kmečko godbo
12.45 Pet pevcev — pet popevk
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Simfonični plesi
14.05 Majhni zabavni ansambli
14.25 Radijska šola za višjo stopnjo: Upornik iz Florence
14.55 F. Chopin: Valček v As-duru
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Listi iz domače književnosti — Milan Guček: Jutri bo vse dobro
16.00 V svetu opernih melodij
17.10 Srečno vožnjo! (šoferjem na pot)
18.00 Radijska univerza — Wilhelmina Iwanowska: Zvezde, kozmični laboratorij — II.
18.15 Umetne in narodne pesmi poje pevski zbor gimnazije iz Celja p. v. Egona Kuneja
18.30 Športni tednik
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Iz našega arhiva zabavne glasbe
20.45 Kulturni globus
21.00 F. Sor: Male variacije na francoski napev za kitaro
21.05 S festivala v Salzburgu
22.45 Glasba iz filma »Kraljestvo sonca«
23.10 Od popevke do popevke
23.40 Muzio Clementi: Sonata (Didone abbandonata) Izvaja Günther Radhuber: (klavir)
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

13. OKTOBER

8.05 Iz albuma popularnih orkestralnih melodij
9.00 Orkestra Johny Douglas in Paul Weston
9.35 Drobne arije iz Mozartovih oper:
10.10 Evropski plesni orkestri
10.40 Rukoveti Stevana Mokranjca
11.00 Srečanje z Edvardom Griegom, Franzom Schubertom in Edvardom Mac Dowelom
11.30 Oddaja za otroke:
12.00 Kvintet Niko Štritof ob spremljavi Štirih fantov
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Rado Linzner: Združevanje poljščin v mešane posevke
12.25 Zvoki s Havajev
12.40 Narodne ob spremljavi harmonike
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Arije iz oper raznih obdobij
14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
14.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Naši popotniki na tujem — Zvone Zorko: 2600 km po Italiji, Švici in Franciji
16.00 Izbrali smo za vas
17.10 Razgovor z volivci
17.20 Sergej Rahmaninov:
18.00 Iz zbornika spominov
18.20 Pet minut za novo pesmico — J. Rouseau: Kako mamica zna — Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
18.45 Razgovor o mednarodnih vprašanjih
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Pomnoženi zbor RTV Ljubljana p. v. Rada Simonitija izvaja skladbe slovenskih skladateljev
20.30 Radijska igra — Hans Fallada: Pijanec (ponovitev) Režija: Maša Slavčeva
21.45 Igra ansambel Mojmira Sepeta
22.15 Iz jugoslovanskega komornega ustvarjanja
23.10 Ameriški pevci zabavne glasbe
23.40 Melodije za lahko noč
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SREDA

14. OKTOBER

8.05 Obisk v šoli Glasbene matice v Trstu
8.30 Zabavna ruleta
9.00 Jezikovni pogovori
9.15 Jugoslovanski narodni motivi v priredbah za klavir
9.45 Pojeta Anica Zubovič in Dušan Jakšič
10.10 L. van Beethoven: Koncert za violino in orkester
11.00 S popevkami po Evropi
11.25 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev): Upornik iz Florence
11.55 Pavel Šivic: 4 skladbe za klavir in godalni orkester
12.00 Dva odlomka iz opere Marta Friedricha Flotowa
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Spanring: Načrtno kolobarjenje na njivah
12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja
12.45 Klavir in hammond orgle v ritmu
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Veseli planšarji s pevcema Nado Makotar in Janezom Peršinovcem
13.45 Orkester Martin Gold
14.00 Poje Slovenski oktet
14.25 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitev): Leteči Kranjec
14.55 Tony Leutwiler: Mala uvertura
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Novost na knjižni polici —Alojz Jirasek: Proti vsem
16.00 Koncert po željah
17.10 Sestanek ob petih
17.30 Zabavni potpourri
18.00 Kulturna kronika
18.20 Slavni skladatelji igrajo lastna dela II. — Richard Strauss
18.45 Domače aktualnosti
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Kalejdoskop zabavnih melodij
20.55 Domenico Cimarosa: Tajna poroka, II. dejanje
22.15 Sprehod po Parizu z Line Renaud (zabavno-glasbena oddaja s konferanso)
23.10 Koncert orkestra Slovenske filharmonije pod vodstvom Boga Leskovica — Alojz Srebotnjak: Glasba za godala — Janez Matičič: Simfonija v e-molu
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

ČETRTEK

15. OKTOBER

8.05 Pisana paleta melodij in ritmov
8.40 Umetne pesmi poje Planinski oktet iz Maribora
9.00 Pri nordijskih mojstrih — Edvard Grieg: 4 norveški plesi — Jan Sibelius: Finska — Hugo Alfen: Švedska rapsodija
9.40 Pojo zabavni ansambli
10.10 Priljubljene skladbe iz solistične glasbe
10.35 Godalni ansambel Boruta Lesjaka
11.00 Komični operni prizori
11.30 Oddaja za cicibane —
12.00 Trio Avgusta Stanka
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Mihael Leonardi: Nevarna virusna bolezen vinske trte
12.25 Stevan Hristić: 4. suita iz baleta »Ohridska legenda«
12.40 Slovenske polke in valčki
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Iz kitajske in japonske glasbe
14.00 Od tanga do cha-cha-cha
14.25 Šport in športniki
14.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 S knjižnega trga
16.00 »Koroška ohcet« (Izvaja Akademski zbor p. v. Radovana Gobca)
16.25 Za vsakogar nekaj iz zabavne glasbe
17.10 »Oj, sveti, sveti lunica« (Slovenske narodne poje moški komorni zbor
17.30 Lahka glasba
18.00 Turistična oddaja
18.15 Spoznavajmo naše umetnike — Basist Friderik Lupša
18.45 Radijska univerza — Dr. Marko Janjič: Vpliv vremena na naše razpoloženje
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov
20.45 Petnajst minut z orkestrom Lawrence Welk
21.00 Literarni portret: Oskar Davičo
21.40 Samospevi Danila Švare
22.15 Po svetu jazza — Sekstet Gerryja Mulligana
23.10 Popevke se vrstijo
23.35 Iz zapuščine skladatelja Slavka Osterca
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PETEK

16. OKTOBER

8.05 Državni zbor Ukrajinske SSR p. v. Aleksandra Vasiljevića Sveśnikova
8.30 Priljubljene melodije
9.00 Naš podlistek — Ivan Črnagoj: Rimski drobiž
9.20 Jacques Ibert: 10 pravljic za klavir
9.40 Pet minut za novo pesmico — Janez Bitenc: Fantek in gobica
9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.10 Zabavna glasba à la carte
11.00 Matija Bravničar: Prva simfonija
11.30 Družina in dom
11.45 Pesmi Stephena Forsterja poje Komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Škoberneta
12.00 Šegava klaviatura
12.15 Radijska kmečka univerza — Milan Merčun: Uvodni sestavek
12.25 Pisan operni spored
12.45 Alpski zvoki
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Igra Mariborski godalni ansambel
13.50 Od dueta do okteta
14.10 Igra trio Goršič iz Celja
14.25 Radijska šola za nižjo stopnjo: Tinček-Potepinček
14.55 M. de Falla: Ples ognja
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Iz svetovne književnosti
16.00 Petkov koncert ob štirih
17.10 Razgovor z volivci
17.20 Z orkestrom Hans Carste
17.45 Nekaj zborov Antona Lajovica
18.00 Človek in zdravje
18.10 Godala v ritmu
18.30 Iz naših kolektivov
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Zabavni orkester RTV Beograd
20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
20.30 Mozartovi koncerti
20.53 Lahka glasba
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Nočni operni
23.10 Plesna orkestra Les Brown in Harry James
23.30 L. van Beethoven: Trio v c-molu op. 1 št. 3 (Pina Carmirelli: violina, Arturo Bonucci: violončelo, Marijan Lipovšek: klavir)
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SOBOTA

17. OKTOBER

8.05 Risto Savin: Štirje odlomki iz baleta »Čajna punčka«
8.35 Italijanske in francoske popevke
9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev: Tinček Potepinček
9.30 Partizanske pesmi
9.45 Kvintet Jožeta Kampiča
10.10 Ansambelski prizori iz oper G. Verdija
11.00 Polke in valčki
11.30 Pionirski tednik
11.50 Andrej Blumauer igra na orglice
12.00 Franz Schubert: Rondo za violino in godalni orkester v A-duru
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Domači napevi izpod zelenega Pohorja
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Križem po Jugoslaviji v narodnih melodijah
13.55 Pol ure s Franzom Lisztom — Ljubezenski sen št. 3. — Consolation št. 3 v des duru — Šumenje gozda — Škratovski red — Don Juan, fantazija
14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
14.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Iz svetovne književnosti
16.00 Petkov koncert ob štirih
17.10 Razgovor z volivci
17.20 Z orkestrom Hans Carste
17.45 Nekaj zborov Antona Lajovica
18.00 Človek in zdravje
18.10 Godala v ritmu
18.30 Iz naših kolektivov
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Zabavni orkester RTV Beograd
20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
20.30 Mozartovi koncerti
20.53 Lahka glasba
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Nočni operni
23.10 Plesna orkestra Les Brown in Harry James
23.30 L. van Beethoven: Trio v c-molu op. 1 št. 3 (Pina Carmirelli: violina, Arturo Bonucci: violončelo, Marijan Lipovšek: klavir)
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

JUTRANJI PROGRAM IN POROČILA V JESENSKO-ZIMSKI SHEMI 1959 RTV LJUBLJANA

5.00— 8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob
5.05— 5.10 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar
6.00— 6.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila
6.30 - 6.40 Reklame
7.00— 7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar
7.30— 7.15 Prireditve dneva
8.00— 8.05 Poročila
10.00—10.10 Napoved časa in poročila
13.00—13.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda
15.00—15.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila
17.00—17.10 Napoved časa in poročila
22.00—22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled dnevnega sporeda za naslednji dan
23.00—23.10 Poročila in pregled tiska
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

OGLASI OGLASI OGLASI OGLASI

ŠOLSTVO

UPRAVA DELAVSKE UNIVERZE V LJUBLJANI razpisuje vpisovanje v naslednje tečaje:

Pripravljalne tečaje za sprejemni izpit za vpis na univerzo (na podlagi objave univerzitetnega sveta o sprejemnih izpitih za vpis na posamezne fakultete).

Seminarske tečaje tujih jezikov (začetni in nadaljevalni ob nedeljah).

Seminarske pripravljalne tečaje za dosego stopnje kvalifikacije in visoke kvalifikacije delavcev v kovinski stroki.

Dopisne tečaje iz knjigovodstva (osnovne in višje).

Dopisni tečaj za knjigovodstvo in poslovno organizacijo kmetijskih zadrug.

Vpisovanje, oziroma prijave sprejema uprava Delavske univerze, Cankarjeva 5/III do 15. 10. 1959.

Obenem obveščamo vsa podjetja in ustanova, da organizira Delavska univerza začetne kakor tudi ostale tečaje tujih jezikov tudi v okviru podjetij in ustanov.

Vse izobraževalne centre v podjetjih, posamezna podjetja in uprave delavskih in ljudskih univerz obveščamo, da lahko nabavijo izpitni program za nekatere poklice kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev kovinske stroke ter učno snov za tečaje za dosego stopnje kvalifikacije delavcev v kovinski stroki pri upravi Delavske univerze v Ljubljani. Za vsa pojasnila se obračajte na naslov: Delavska univerza, Ljubljana — Cankarjeva 5-III, soba 156.

RAZPISI

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Hrastnik razpisuje mesto

DIREKTORJA

Gostinskega podjetja »JELKA« — Hrastnik.

POGOJI: visokokvalificiran gostinski delavec z najmanj 5-letno prakso ali srednje kvalificiran delavec gostinske stroke z najmanj 10-letno prakso v gostinstvu.

Prošnje s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjih zaposlitev naj kandidati predložé v 15 dneh po objavi, pri Občinskem ljudskem odboru Hrastnik. R

Komisija za razpis mest direktorjev in upravnikov pri Občinskem ljudskem odboru Hrastnik razpisuje mesto

UPRAVNIKA

Klavnice in mesnice v Hrastniku

POGOJI: visokokvalificiran delavec mesarske stroke z najmanj 5-letno prakso ali kvalificiran delavec mesarske stroke z najmanj 10-letno prakso.

Prošnje s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjih zaposlitev naj kandidati predložé v 15 dneh po objavi, pri Občinskem ljudskem odboru Hrastnik. R

Zavod LRS za Transfuzijo krvi v Ljubljani razpisuje:

1. mesto glavne sestre zavoda
2. tri mesta medicinskih sester

Pogoji: Pod 1. medicinska sestra s strokovnim izpitom in večletno prakso.

Pod 2. dokončana ustrezna medicinska šola.

Stanovanja ni.

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanjih služb sprejemamo do 23. X. 1959 oziroma do popolnitve mest. R

Komisija za razpis delovnih mest pri Narodni banki FLRJ Centrali za LR Slovenijo

razpisuje natečaj

za delovno mesto direktorja personalne direkcije.

Pogoj: visoka strokovna izobrazba (Pravna ali ekonomska fakulteta).

Prejemki po Zakonu o javnih uslužbencih, dopolnilna plača po pravilniku Narodne banke FLRJ.

Interesenti naj vložé prošnjo z opisom dosedanjega dela in življenjepisom na Narodno banko FLRJ Centralo za LRS v Ljubljani, Titova 11 v 15 dneh od dneva objave v Uradnem listu LRS in dnevnem tisku.

Razpisna komisija pri Centrali NB za LR Slovenijo R

ZAVOD LRS ZA TRANSFUZIJO KRVI V LJUBLJANI

razpisuje:

1. mesto glavne sestre zavoda
2. tri mesta medicinskih sester

Pogoji:

Pod 1. medicinska sestra s strokovnim izpitom in večletno prakso.

Pod 2. dokončana ustrezna medicinska šola.

Stanovanja ni.

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanjih služb sprejemamo do 23. oktobra 1959 oziroma do popolnitve mest. R

Upravni odbor Kmetijskega posestva »Barje« Ljubljana, Cesta na Loko 4 razpisuje naslednja delovna mesta:

1. **veterinarja na upravi za vse obrate,**
2. **poljedelskega delovodje na obratu Verd.**
3. **živinorejskega delovodje na obratu Verd.**

Za delovno mesto pod 1 veterinar z nekaj let prakse. Za delovno mesto pod 2 in 3 je potrebna kvalifikacija kmetijskega tehnika s 3-letno prakso v proizvodnji ali nižja kmetijska šola z 10-letno prakso v proizvodnji.

Za delovno mesto pod 2 in 3 je družinsko stanovanje zagotovljeno na obratu Verd.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. R

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:

Sobota, 10. okt., 1959 lekarna — »Center«, Gosposka ul. 12.

Od 21. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj izdajamo zdravila na zdravniške recepte, napisane istega dne ali noči.

KINO:

UNION: jugosl. cin. film »SAM«.
PARTIZAN: amer. barv. cin. film »VOZOVI NA ZAHOD«.
UDARNIK: amer. barv. film: — »ZLATO V DŽUNGLI«.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 10. okt. ob 19.30: Švara: »Slovo od mladosti«. (Prešeren). Premiera — Izven in za premierski abonma. Slavnostna predstava ob 40-letnici SNG.

Nedelja, 11 okt., ob 15: Levstik-Kreft: »Tugomer«. Red U. Nekaj sedežev v prodaji.

VPISOVANJE ABONMAJA

Gledališka blagajna sprejema nove abonente dnevno od 16. do 18. ure. Interesente obveščamo, da še lahko dobe v redih A, B in SREDA še nekaj dobrih sedežev.

RADIO

5.00 — 8.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Pisana paleta — za vsakogar nekaj; 9.00 — 14.40 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 14.40—15.00 Želeli ste — poslušajte! 15.00—17.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 17.00—17.10 Domača poročila. 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Radijska reportaža; 17.4018.00 Igrajo Dravski flosarji — pojo Tri Mojce; 18.00—24.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana.

OBVESTILA

V Zdravstvenem domu Trbovlje sprejemajo vse specialistične ambulante paciente samo na podlagi napotnice izdane od pristojnega ambulantnega zdravnika.

Trg s kmetijskimi pridelki

V času organizirane preskrbe z ozimnico t. j. od 5. do 15. okt. prodaja preskrbovalno podjetje v Celju večje količine pridelkov po naslednjih cenah: krompir po 18, zelje po 13, čebulo po 25 in jabolka po 35 din za kg.

Z Goriškega poročajo, da je preskrba potrošnih središč s krompirjem zadovoljiva, vendar povpraševanje presega ponudbo. Te dni je bila dobra ponudba razne zelenjave. Maloprodajne cene fižola v stročju so se znižale za 5 din, zelja za 6 din, papriki za 5 din in solati za 5 din pri kg. Založenost s sadjem je dobra. Cena grozdju se je znižala za 10 dinarjev pri kilogramu.

Okraj	Cena pri KZ	Cena na drobno	Cena na debelo
KROMPIR:			
Maribor	15	15	15
Murska Sobota	15	15	
Nova Gorica	15	18	
ZELJE:			
Maribor	10	15	12
Murska Sobota	16	20	
Celje		16	14
Koper	8—9	25	
Nova Gorica	15	18	
ČEBULA:			
Maribor	25	35	30
Murska Sobota	32	40	
Celje		34	30
Koper		35	
Nova Gorica	35	40	
ČESEN:			
Maribor	80	100	90
Celje		140	125
SOLATA:			
Maribor	40	55	45
Murska Sobota	30	35	
Celje		45—60	40—54
Koper		70—100	
Nova Gorica	45	55	
KORENJE:			
Maribor	20	30	25
Murska Sobota	35	40	

PARADIŽNIK:			
Maribor	30	40	36
Murska Sobota	40	55	
Celje		45	40
Koper	16	25	
Nova Gorica	14	18	
PAPRIKA:			
Maribor	40	50	46
Murska Sobota	50	60	
Celje		45	40
Koper		50—55	
Nova Gorica	40	50	
JABOLKA:			
Maribor	28—35	40—45	33—38
Murska Sobota	20—25	38	
Celje	28—37	40—60	36—55
Koper	30—34	50—55	
Nova Gorica	25	30	—
SLIVE:			
Maribor	28	35	30
GROZDJE:			
Maribor	45—78	60—95	50—84
Murska Sobota	65	75	
Celje		98	88
Koper	43	50—60	
Nova Gorica	45	55	
HRUŠKE:			
Celje		68	60
Koper		60—80	
Nova Gorica	45	55	
SMOKVE:			
Koper	20—25	40	
Nova Gorica	25	30	
GOVEDO SREDNJE KVALITETE:			
Maribor Ia	125—148	310	
Maribor IIa	110—125	280	
M. Sobota	110—140	270—300	
Celje	165	360	
Nova Gorica	125	310	
TELETA:			
Maribor	210—220	340—370	
M Sobota	140—170	290—340	
Celje	220	350	
Nova Gorica	220	400	
PRAŠIČI:			
Maribor	165—220	330—350	
M. Sobota	145—195	330—350	
Celje	220	350	
PIŠČANCI:			
M. Sobota (kg)	270	350	
MLEKO:			
Celje		36	
Koper	26	38	
Nova Gorica	26	34	

MALI OGLASI

DELAVCE k zidarjem sprejmem. Pogoji dobri. Bevčar, Lepodvorska 26. 12477-1

TRGOVSKO PODJETJE »Tekstil«, Ljubljana, Ciril-Metodov trd 1, razpisuje delovno mesto šoferja za na teren. 12448-1

VSESTRANSKO verziran upokojenec, sprejme mesto oskrbnika (gospodarja) v počitniških domovih na Jadranu. Ponudbe na podružnico »Dela«, Maribor, pod »Vesten in soliden«. P 1160-2

PRODAM televizor »Panorama«, popolnoma nov. Naslov v podr. »Delo«, Trbovlje. P 1158-4

MOTORNO KOLO »Mtchles« prodam. Ogled od 11. 10. pri bencinski črpalki, Tržaška cesta, Ljubljana, Štefančič Ruža, Dekani 3.

KLAVIRSKO 80-basno harmoniko z dvema registroma prodam. — Jevtič, Česnikova 20. 12476-4

MOTORNO KOLO DKW, 175 ccm, zadnji model, skoraj novo, prodam. Naslov v ogl. odd. 12472-4

FIAT 1100, 1954-55, odlično ohranjen radio, bele gume, dvobarvni, prodam. Kokolj Stane, avtoličar, Domžale. Ogled od 16. ure dalje v nedeljo od 8. ure dalje.

OPEL Olympia M 49, odličen — prodam. Galjevica 254, Marinčič. 12454-4

PRODAM dve gobelin sliki: pastirska idila in Tamar z Jalovcem, velikost 85x65 cm. Naslov v ogl. odd. 12453-4

IŠČEM SOBO. Nudim poleti sobo v Splitu. Naslov v ogl. odd. 12475-9

SOBICO oddam boljšemu, mlajšemu, pridnemu študentu. Ponudbe pod »Miren« v ogl. odd.

SOBICO in delno hrano nudim za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. 12469-9

IŠČEMO USLUŽBENCA(-KO), ki bi prevzel posle v materialnem knjigovodstvu in blagajni. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Samsko stanovanje zagotovljeno. Kolkovane prošnje pošljite na naslov »Rod«, Radeče. K 4667-1

NATAKARICO, polkvalificirano — sprejmemo. — Oskrba vhiši. — »Triglav«, Šišenska c. 12282-1

UPRAVNI ODBOR podjetja »Elra« Škofja Loka, razpisuje prosti delovni mesti: strojnega tehnika — TSŠ ali njej sorodna šola, kontrolorja izdelkov — tehnik ali kvalificiran elektromehanik. Nadalje sprejmemo v uk: vajenca za strojnega ključavničarja in vajenca za strugarja. Prošnje s podatki o dosedanjem službovanju in z dokazili o strokovnosti naj pošljejo kandidati na naslov: »Elra« — Škofja Loka. K 4666-1

IŠČEMO DEKLE za vsa dela s priporočilom k manjši zdravniški družini. Obrnite se na dr. Bošnjakoviča, Beograd, Prote Mateje 39. -1

ELEKTROTEHNIŠKO DRUŠTVO, Maribor, prireja pod okriljem Delavske univerze naslednje tečaje in seminarje: pripravljalni tečaj za opravljanje izpita za kvalificirane delavce elektrostroke, pripravljalni tečaj za opravljanje izpita za visokokvalificirane delavce elektro-stroke, tečaj za tehniške risarje z zaključnim izpitom, seminar o vzdrževanju industrijskih inštalacij in varnostni predpisi II. del, seminar o strelovodnih napravah — nadaljevanje. — Tečaji bodo pričeli v začetku meseca novembra in bodo trajali predvidoma 5 mesecev, dočim bodo seminarji trajali nekaj dni. — Pismene prijave naslovite na Elektrotehniško društvo, Maribor, Vetrinjska ul. 16-1, do vključno 25. 10. 1959. -1

ČASOPISNO PODJETJE »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1, sprejme takoj 1. več pomožnih delavcev (čistilce-strežnike v ročni stavnici), 2. kurjača, 3. več knjigotiskarskih strojnikov. Ponudbe sprejema sekretariat podjetja do 19. t. m. -1

KEMIČNA TOVARNA MOSTE — Ljubljana, sprejme kvalificirane električarje in ključavničarje ter mezdnega knjigovodjo. Interesenti naj se zglase v sekretariatu podjetja ali pošljejo na isti naslov svoje vloge z opisom dosedanje zaposlitve. K 4590-1

KVALIFICIRANEGA REZKALCA sprejme v službo Tovarna kovinske galanterije, Ljubljana — Mariborska 4. 12169-1

SPREJMEMO več kovinostrugarjev, avtomehanikov, ključavničarjev in šoferjev traktoristov za cestni promet. Prevoz od železniške postaje do podjetja in obratno zagotovljen. V kratkem bodo zagotovljena samska stanovanja. »Agroservis«, Ljubljana, Draga 41 — Šiška. K 4659-1

ZAČASNA ZAPOSLITEV. — Podjetje »Elektrotehna«, Ljubljana, sprejme kurjača od 15. 10. 1959 do 1. 5. 1960 od 4. do 7. zjutraj. Honorar po dogovoru. Zglasite se v personalni podjetja. 12257-1

ZAČASNO zaposlitev išče upokojena učiteljica, Nemško, francosko obvladam popolnoma, italijansko, angleško delno. Naslov v ogl. odd. pod »Ne šola«. 12296-2

ITALIJANSKI državljan, stanujoč v Milanu, trgovsko izobražen, išče kakršnokoli zastopstvo za Italijo. Govori slovensko, ima avtomobil. Ponudbe pod »Zastopstvo« v ogl. odd. 12283-2

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izdela najhitreje **Foto Holynski**, Ljubljana, Cankarjeva 8, tel. 21-689. 10319-2

SPREJMEM vsako delo v popoldanskem času. — Ponudbe pod »Stenodaktilografka« v ogl. odd.

MIZO za risanje ali prikrojevanje poceni prodam, Rimska c. 10-III. 12307-4

NA ŽALAH blizu cerkve prodam kompleten grob. Ponudbe v ogl. odd. pod »14.000«. 12299-4

PRODAM električni šivalni stroj, Vižmarje 220a (nasproti Slovenija-les). 12284-4

PISALNI STROJ »Adler«, dober, prodam za 25.000 din. Gosposka 6-II. levo. 12279-4

VESPO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov: Ljubljana, Ljubeljska 12, Selan, popoldne. 12224-4

PERZIJSKA PREPROGA, 5x3, lepo ohranjena, naprodaj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Svetla«. 12139-4

ŠIVALNI STROJ »Singer« prodam. Demšar Amalija, Bežigrad 3. 12140-4

POSLOVNA SOBA, moderniziran stil, kompletna, razkošna, naprodaj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Garnitura«. 12141-4

ČRN KRZNEN PLAŠČ SEAL za srednjo postavo prodam. Vodnikova 14, Šiška. 12144-4

OPEL Kapitän 55 prodam, Telefon 31-382 od 14. ure. 12201-4

PRODAM avto Eifel Ford poceni ali zamenjam za moped. Naslov v ogl. odd. 12199-4

PRODAM televizor z vgrajenim radio aparatom ter pripadajočim gramofonom in magnetofonom. Ogled v gostilni Koler Rudi, Gornja Radgona. P 1139-4

MOTORNO KOLO NSU, 250 ccm, dobro ohranjeno, po ugodni ceni prodam. Naslov posreduje Delo, Kranj. P1143-4

DVOSTANOVANJSKO HIŠO, novo, prodam. Zg. Bitnje 137, Žabnica. P 1145-4

PSA ovčjaka — čuvaja, prodam. Ogled Naklo 91, Kranj. P 1146-4

KADI primerne za kisanje zelja kupimo. Ponudbe sprejema KZ, Ljubljana, Miklošičeva 30. 122229-5

SLOVENSKI-ITALIJANSKI SLOVAR izpopolnjen, kupim. — Beethovnova ul. 9, priti. levo. 12188-5

KUPIM STROJ za tovorni avtomobil, 3 tone — najraje Mercedes — bencinski. Naslov posreduje Delo, Kranj. P 1142-5

PRODAM enostanovanjsko, krasno hišo, takoj vseljivo, Vičava 26 — Ptuj. P 1147-7

STAVBNO PARCELO z začeto gradnjo stanovanjske hiše v letoviškem kraju na Gorenjskem blizu postaje prodam. Naslov v ogl. odd. P 1148-7

ŠTUDENT tehnike išče sobo. Instruira in plača po dogovoru. — Ponudbe pod »Rešilec« v ogl. odd. 122297-9

ZA POMOČ v gospodinjstvu nudim hrano in stanovanje. Naslov v ogl. odd. 12232-9

IŠČEM dvomesečno stanovanje. Ponudbe v ogl. odd. pod »Grem v Kanado«. 12260-9

ŠTUDENT išče stanovanje. Cena po dogovoru. — Ponudbe pod »Hamburg« v ogl. odd. 12209-9

MLAD AKADEMIK išče sobo s souporabo kopalnice v Ljubljani. Cenjene ponudbde pod »Garaža« v ogl. odd. 12041-9

ZA HRANO in stanovanje pomagam v popoldanskem času pri vseh delih. Naslov v ogl. odd. 12172-9

MIREN ŠTUDENT išče sobo. — Plača po dogovoru. Ponudbe v ogl. odd. pod »Vič«. 12190-9

ZAMENJAM stanovanje v Izoli za Koper, Filipovič, Izola, Skladišna 10. P 1080-9

PREKLIC. Preklicujem besede izrečene Mihalič Julki, Črnuče 19, Ivančič Marija, Ljubljana, Kersnikova 11. 12238-11

OSAMLJENA medicinska sestra želi spoznati dobrosrčnega tovariša nad 50 let. — Ponudbe pod »Jesen« v ogl. odd. 12279-11

PREKLICUJEM izgubljene zdravstvene knjižice številke: 967032, 967033, 967034, 967035, 967036 in jih razveljavljam. Zabavnik, Maribor, Maistrova ul. 28. P 1138-11

IŠČEMO HIŠNIKA z zamenjavo nehišniškega stanovanja ali sobice. Ponudbe: Hišni svet, Poljanska c. 75. -1

OPEL Olympia 1952, zelo dobro ohranjen, ugodno prodam, Ljubljana, Prisojna 5. 12328-4

FIAT 600, dobro ohranjen, prodam. Ogled v »Utensiliji«, Rudnik 24, v soboto od 15. dalje. 12332-4

PRODAM moško suknjo sivo-modre barve za srednjo postavo. — Prešernova 28-I. 12323-4

DELAVKE, mlade moči, za lažja dela in nekaj delavk za delo pri stiskalnicah, sprejme podjetje v oddelku za kovinsko galanterijo. Delo je v izmenih, zato pridejo v poštev samo delavke, ki stanujejo v mestu ali v okolici. Ponudbe pošljite pod »Kovinarka« v ogl. odd. K4677-1

SPREJMEM šiviljsko pomočnico in vajenko. Habjan Milka, Igriška 5. 12370-1

TAKOJ ALI PO DOGOVORU sprejmemo delavca za priučitev v trgovini, delavko in dva vajenca za puškarsko stroko, »Jelen« Ljubljana, Gosposvetska 12. 12353-1

FIAT 600, nov, prodam. Ponudbe s ceno pod »Neregistriran« v ogl. odd. 12355-4

LAMBRETTA LI, 150 ccm, najboljše ohranjena, naprodaj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Lambretta 400.000«. 12348-4

RABLJEN tricikel proda gostinsko podjetje »Keršič«, Ljubljana, Frankopanska 1. 12345-4

POTREBUJEMO večje število kvalificiranih stavbnih mizarjev za montažno delo v Sloveniji in ostalih republikah in nekvalificiranega delavca za pomožna dela. Plača po učinku. Mizarsko obrtno podjetje Šiška, Ljubljana, Knezova ulica 28. 12394-1

ZA STANOVANJE pomagam v popoldanskem času ali plačam. Ponudbe v ogl. odd. pod »Pridna«. 12362-9

NABAVLJAČA kovinske stroke z amaterskim šoferskim izpitom, sprejme takoj industrijsko podjetje v Ljubljani. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe pošljite v ogl. odd pod »Nabavljač«.

TELEVIZIJSKI sprejemnik z anteno prodam. Ogled popoldne od 18. ure dalje. Rožna dolina, cesta V, št. 9. 12344-4

MOPED NSU, dobro ohranjen — prodam. Jordan, krojač, Ljubljana, Polje 115. 12340-4

AVTOMOBIL znamke »Steyr« — generalno popravljen, prodam po ugodni ceni. Ogled: Založnik Alojz, Komenda 10. 12339-4

SKLADIŠČNEGA DELAVCA, zdravega in poštenega, sprejme takoj zavod Vetpromet v Ljubljani, Slomškova ulica 12. 12393-1

PRODAM moped — supersport. — Ogled Za gradom 4, Ljubljana. 12400-4

FIAT 600, odlično ohranjen kot nov, malo vožen, ugodno prodam. Kasal, Šentvid 108 Ljubljana. 12399-4

SIEMENS AUSTRIA radio za polovično ceno prodam. — Rebolj, Celovška cesta, mestni blok XII. 12385-4

DEKLE, ki dela izmenično, dobi stanovanje. Lastna posteljnina. Bižal Marija, Bratov Rozmanov 10, bivša Marenžičeva, Moste. 12420-9

Avtomehanična delavnica Rogaška Slatina

razpisuje delovno mesto

računovodje

Pogoj: najmanj pet let prakse v knjigovodstvu. - Samska soba zagotovljena. — Plača po tarifnem pravilniku.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. 4661

Ponudbe pošljite upravi podjetja.

Rudnik rjavega premoga Kočevje

sprejme

DELAVCE RAZNIH STROK

Delavci z znanjem enega od inštrumentov godbe na pihala imajo prednost.

Zagotovljene samske sobe, hrana v rudniški restavraciji. — Osebni dohodek po tarifnem pravilniku.

Ponudbe z navedbo stroke pošljite na

Upravo Rudnika Kočevje. 4673

Razpisna komisija

Splošne bolnišnice v Novem mestu

razpisuje delovna mesta:

1. **ZDRAVNIKA anestezista ali specializanta za ginekološko-porodniški oddelek**
2. **2 FIZIOTERAPEVTK za rehabilitacijski center**
3. **RENTGENSKEGA TEHNIKA za kirurški oddelek**
4. **INŠTRUMENTARKE za ginekološko-porodniški odd.**
5. **BABICE za ginekološko-porodniški oddelek**
6. **2 LABORANTOV**
7. **VEČ OTROŠKIH NEGOVALK za porodniški in otroški oddelek**

Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prošnje z dokazili o strokovnosti na

Upravo Splošne bolnišnice Novo mesto — do dne 20. oktobra 1959.

Prenehalo je biti zlato srce naše ljube mame, stare mame in prababice

FANI STEINER

Predrago nepozabno pokojnico bomo spremili k zadnjemu počitku v nedeljo 11. oktobra ob 16. uri iz hiše žalosti na pokopališče v Žalcu.

Žalujoči: otroci **Peti, Fani, Vinko, Oton, Elza in Anica**, vnuki, pravnukinja, snahe, zet in ostalo sorodstvo.

Žalec, Beograd, Celje, Ljubljana, 9. oktobra 1959.

Sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da nas je za vedno zapustil naš predragi mož, oče, stric stari oče

FRANC KOLENC
upokojenec

Na njegovo zadnjo pot ga bomo spremili v nedeljo 11. 10. 1959, ob 16.30 uri iz Antonove mrliške veže na Žale.

Žalujoči: žena Frančiška, sinovi Franc, Vinko, Stanko; hčerke Marica por. Cvjetičanin, Milka por. Bizjak, vsi z družinami.

Ljubljana, Celje, Velenje.

POPRAVEK

Pri osmrtnici Marija Hribernik, ki je bila objavljena 8. oktobra, je pomotoma izpadlo: Žalujoči sin Tone in ostalo sorodstvo.

Ob bolečí, mnogo prerani izgubi mojega zlatega moža, oziroma brata strička in svaka

ŠTEFANA FERANTA
urarja

izrekamo tem potom prav prisrčno zahvalo vsem, ki so nam ob bridki izgubi stali ob strani, ga spremili na zadnjo pot, mu poklonili toliko lepega cvetja. Posebno zahvalo izrekamo zdravnikom za ves trud med boleznijo, duhovščini za spremstvo, stanovskim tovarišem za izkazano sočutje. Iskrena hvala tudi vsem za izrečena sožalja.

Žalujoča Cilka Ferant in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Sindikalni podružnici Železarne Store, upravi železarne, organizacijam in društvom, pevcem in godbi ter vsem prijateljem in znancem, ki so se od

RIHARDA ULAGE

poslovili z venci, ga spremili na zadnjo pot ali kako drugače počastili njegov spomin in sočustvovali z nami izrekamo iskreno zahvalo.

Družine: **Ulaga, Gorišek in Breznikar.**

Po kratki, hudi bolezni me je zapustila moja srčno ljubljena sestra

IVANKA NANUT

železn. uradnica v pokoju

K večnemu počitku jo bomo položili v nedeljo dne 11. oktobra 1959 ob 16. uri iz Marijine mrliške vežice na Žalah.

Jožica in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 8. okt. 1959.

Umrla je naša dobra mama, stara mama, sestra, tašča in teta

REGINA ZELENKO

roj. PEČAR
vdova po žel. uradniku

Pokopali jo bomo dne 1. oktobra 1959 ob 17. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoče družine: **Zelenko, Anzelc, ing. Stupica, ing. Devetak** in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Kranj, Maribor, Buenos Aires, dne 9. oktobra 1959.

Ob smrti dragega moža, očeta, brata, strica in starega očeta

ANTONA KAPUSA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter pevskemu zboru za spremstvo na njegovi zadnji poti, za poklonjene vence in cvetje in vsem, ki so nam izrazili sožalje in nam ob tej priložnosti nudili svojo pomoč.

Žalujoči: **žena, hči, sinova** in sorodstvo.

Sporočamo sorodnikom in znancem, da je umrla naša draga teta, svakinja in stara teta

AMALIJA SAJOVIC

poštna upradnica v pokoju

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo dne 11. oktobra ob 14.30 iz Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **ing. Sajovic Marjan** z družino, **Fedor Sajovic** z družino, družini **Sket** in **Jerman** ter svakinja **Ana Sajovic**

Ljubljana, Postojna, Pijavce, dne 9. oktobra 1959.

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je po dolgi težki bolezni danes preneháalo biti zlato srce moje ljubljene žene in mamice

JANJE BEŠTER

roj. MLAKAR

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo dne 11. oktobra ob 15. uri izpred Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Neutolažljivi mož **ing. Janez Bešter** s hčerkico **Milojko**, mati **Gabrijela Mlakar**, sestra **Ljerka Mlakar** in družine **Turk, Gregorič, Jereb, Mastnak**

Ljubljana, dne 9. oktobra 1959.

V neizmerni žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je po težavni in mučni bolezni v 45. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, očka, brat, stric in bratranec

FRANC DOBROVNIK

borec NOV (KNOJ), strugar v Litostroju

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 11. oktobra 1959 ob 15.30 iz Frančiškove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena **Ana**, sin **Franci** in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 8. oktobra 1959.

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL TOVARIŠ

FRANC DOBROVNIK

STRUGAR

DOLGOLETNEGA IN ZVESTEGA SODELAVCA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

NA POSLEDNJO POT GA BOMO SPREMILI V NEDELJO DNE 11. OKTOBRA 1959 OB 15.30 IZ FRANČIŠKOVE MRLIŠKE VEŽICE NA ŽALAH.

LJUBLJANA, DNE 9. OKTOBRA 1959.

UPRAVA TITOVIH ZAVODOV »LITOSTROJ« IN SINDIKALNA PODRUŽNICA

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta

JOŽEFA JENKA

posestnika iz Vodic

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Posebna zahvala duhovščini, pevskemu zboru iz Ljubljane-Moste in govorniku!

Žena **Marija**, hčerka **Marija** z družino, **dr. Janez** in **dr. Lojze** z družino.

ZAHVALA — Ob nenadni izgubi naše drage mame, tašče, sestre in tete

MARIJE LIPOVŠEK

uslužbenke rudnika Zagorje

iskrena zahvala vsem, še posebej upravi rudnika Zagorje, stranskim obratom rudnika Zagorje, ObLO Zagorje, sindikalni podružnici in uslužbencem ObLO Zagorje, DPD »Svobodi« Zagorje, še posebej pa izrekamo zahvalo sosedom, ki so ji nesebično pomagali.

Zagorje ob Savi, dne 8. oktobra 1959.

Žalujoči sin **Marjan** z ženo **Danico** in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremili našo ljubo

DR. MARIJO SKUBIC

na njeni prerani poslednji poti in v tej veliki nesreči sočustvovali z nami, izrekamo s tem prisrčno zahvalo!

Predvsem smo dolžni iskreno hvaležnost tovarišu Fr. Peternelu z Jesenic za izkazano nesebičnost in dobroto, da je prepeljal drago rajno iz Novega mesta v njen rojstni kraj. Najlepše se zahvaljujemo tudi kolektivu Zdravstvenega doma v Podpeči in Borovnici, LPJ v Podpeči, tovarišu dr. Petrovčiču in tovarišu dr. Kralju ter vsem, ki so jo počastili s prekrasnimi venci in cvetjem. Še posebej se zahvalimo duhovščini in vsem drugim za številno udeležbo pri pogrebu. Velika zahvala zlasti vsem tistim, ki so naši Mariji v njenem težavnem življenju izkazali kakršnokoli dobroto.

VSI ŽALUJOČI

OBJAVE — OBVESTILA — OBJAVE

KOLEDAR

Sobota, 10. oktobra: Danijel

*

Na današnji dan, leta 1919, je bil ustanovljen SKOJ.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIKOVEM DOMU OD 20 DO 7. URE ZJUTRAJ, OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN

Zdravstveni dom VIČ:

Dr. Gorazd Zavrnik, tel. 20-438. Nedeljska dežurna služba v amb. Mirje Trg mladinskih del. brigad od 8. — 12. ure, tel. 21-797.

Zdravstveni dom RUDNIK:

Dr. Velikonja Tine, Rudnik 80, tel. 23-282. V nedeljo dežurna služba v ambulanti Ižanska 3: od 9. do 11. ure samo za nujne primere. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-500.

Zdravstveni dom CENTER:

Dr. Jerše Marjan, Miklošičeva 24, tel. 39-151. Za obiske otrok ista tel. številka.

Zdravstveni dom ŠIŠKA:

Dr. Vidmar Dragica, Cernetova 31, tel. 22-831. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-800.

Zdravstveni dom BEŽIGRAD:

Dr. Šetina Miloš, Velikovška 5, tel. 31-261. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800.

Zdravstveni dom MOSTE:

ZD Moste, Prvomajska 11, tel. 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300.

Zdravstveni dom LJUBLJANA — POLJE:

Dr. Jenčič Anton, tel. 383-220. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 383-100.

Namesto venca na grob pok. Jožeta Čemažarja, šefa eksportnega oddelka tovarne TOKO v Domžalah, je poklonilo podjetje TOBUS izvoz-uvoz Ljubljana 5.000 din v korist slepih. Okrajni odbor Zveze slepih Ljubljana, se v imenu svojih članov za dar iskreno zahvaljuje.

Odbor Zveze Vojaških vojnih invalidov »Nebotičnik« v Ljubljani prireja

VESELO PARTIZANSKO SREČANJE

z bogatim srečolovom

v soboto, dne 10. oktobra od 20. ure dalje v dvoranah Doma JL Armije v Ljubljani. Za ples igrata dva priznana jazz orkestra. Poskrbljeno je za jedačo in dobro kapljico. Vstopnina 100 din.

Med dobitki so smuči, petdnevno bivanje v hotelu Toplice na Bledu, pečen prašiček, vozovnice za izlete v Zagreb, Portorož itd., oprema za dojenčka, cement premog, butelike, torte, brivski aparat, bonboniere, knjige, 5 kosil v hotelu Bellevue — in še mnogo lepega in zabavnega.

Na svidenje!

Razstava srednjeveških fresk v Narodni galeriji je zaradi nezmanjšanega zanimanja podaljšana do 15. t. m. Opozarjamo nanjo šolska vodstva in kolektive.

Doktor Mira **FINK** specialistka za ženske bolezni in porodništvo od ponedeljka 12. oktobra, zopet ordinira.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem dr. Keršajnu, dr. Kržišniku za izredno uspelo težko operacijo s katero sta me rešila gotove smrti. Prisrčna zahvala tudi strežnemu osebju bolnišnice Trbovlje. Hvaležni pacient Tomšič Alojz, povratnik iz Francije — Trbovlje.

ZAHVALA

Zdravniškemu zboru Pediatrične klinike Ljubljana, Vrazov trg 1, asistentu dr. Matajcu, posebno pa dr. Fettihovi in vsem sestram za vso skrb med boleznijo našega Janeza se najlepše zahvaljujejo hvaležni starši. — Čepanovi iz Vrhnike.

DREVI OB 20. URI BO V FESTIVALNI DVORANI »DRUŽABNI PLESNI VEČER« s prijetno zabavo ob zvokih priljubljenega orkestra »7 DIXIES« in pevko Marjano Borčevo.

Razpisna komisija pri obratni ambulanti pri

Tovarni avtomobilov

Maribor

razpisuje naslednji delovni mesti:

1. **zdravnika splošne prakse** z večletno prakso — eventualno v obratnih ambulantah;
2. **medicinskega tehnika-laboranta.**

Pravilno taksirane prošnje pošljite na gornji naslov v teku 15 dni od dneva razpisa. — Plača po uredbi, položajna plača po pravilniku o plačah. Nastop službe po možnosti takoj ali po dogovoru. Stanovanje za zdravnika na razpolago.

Zaradi nujnih del na prenosnih napravah bodo v nedeljo 11. X. od 7. ure do predvidoma 16. ure brez električne energije odjemalci, ki so oskrbovani iz naslednjih transformatorskih postaj: Notranje gorice, Podpeč, Matena, Vrbljene, Iška vas, Ig, Grmes, Kremenca, Želimlje, Škofljica most in Škofljica polje;

od 11. X. do vključno 17. X. od 7. ure do predvidoma 17. ure pa naslednje transformatorske postaje: Javor, Janče, Trebeljevo.

Elektro-Ljubljana okolica

UPORABLJAJTE TUDI VI

„Pour Vous"

KLINIČNO PREIZKUŠENO KREMO!

KROSAN pozna vsak dober gospodar. Obvaruje mu krompir pred gnitjem. Semenskemu krompirju ni škodljiv, temveč koristen. Zadruge semenarne in drogerije imajo KROSAN.

„Flex"

idealno čisti vse madeže masti, olja, smole, znoja itd. Zahtevaj in pazi na znamko »FLEX«!

GLEDALIŠČE

REPERTOAR DRAMA LJUBLJANA

Sobota, 10. okt. ob 19.30 Lorca: »Yerma« izven in za podeželje (Vstopnice so že v prodaji.)

Nedelja, 11. okt. ob 19.30 Fischer: »Prosti dan« Izven in za podeželje (Vstopnice so že v prodaji.)

Opozarjamo na sobotno in nedeljsko predstavo: v soboto zvečer je na sporedu prva repriza »Yerme« v nedeljo zvečer pa Fischerjev »Prosti dan«. Obe predstavi sta izven abonmaja. Vstopnice za predstavi so že v prodaji pri dnevni blagajni v Operi.

OPERA

Sobota, 10. okt. ob 19.30: Verdi: PLES V MASKAH. Gostuje tenorist Jože Gostič. Abonma red P.

Nedelja, 11. okt. ob 19.30: Egk: REVIZOR. Premiera. Izven — Prva izvedba v Jugoslaviji — (Vstopnice so še na razpolago.)

V nedeljo, 11. oktobra bo v naši Operi uprizorjena kot druga premiera Egkova opera »Revizor«, za katero je skladatelj povzel dejanje po Gogoljevi komediji. V tem delu je skladatelj prikazal vso svojo moč humorja in šale v najbolj izbrušeni, najbrilijantnejši in hkrati najbolj realistični obliki. V tej umetnini je duh Puccinijeve komedijske burke (»Gianni Schicchi«) in Ravelove rafinirane občutljivosti zvokov. Našo uprizoritev, ki je prva v Jugoslaviji, so pripravili: dirigent Samo Hubad, režiser Hinko Leskovšek, scenograf ing. arh. Viktor Molka, kostumograf akad. slikar kostumov Alenka Barti-Serševa in koreograf Majna Sevnik-Polakova.

MESTNO GLEDALIŠČE Ljubljana, Gledališka pasaža

Sobota, 10. okt., ob 20: Torkar: »Delirij«. Abonma Kolektiv C. Vstopnic ni v prodaji.

Nedelja, 11. okt., ob 15: Torkar: »Delirij«. Abonma Kolektiv E. Nekaj vstopnic je tudi v prodaji.

Ob 20: I. in W. Firner: »Kukavica«. Izven.

Cenjene obiskovalce opozarjamo, da dvignejo rezervirane vstopnice najkasneje pol ure pred pričetkom predstave.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE Ljubljana

Nedelja, 11. okt., ob 15: Cankar: »Jakob Ruda«, gostovanje v Podtaboru.

Nedelja, 11. okt., ob 20: Cankar: Jakob Ruda«. — gostovanje v Ivančni gorici.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana Mestni dom

Sobota, 10. okt., ob 20: J. Jurčič: »Deseti brat«, ljudska igra v treh delih. Izven.

Nedelja, 11. okt. ob 15: J. Jurčič: »Deseti brat« ljudska igra v treh delih. Popoldanska predstava. Izven.

Ob 19.30: Br. Nušič: »Gospa ministrica« veseloigra. Gostovanje v Notranjih Goricah.

Sobota, 17. okt., ob 20: Tri vesele slovenske enodejanke z godbo, petjem in plesom: Levstik: »Junitez«, Vošnjak: »Resnica bode v oči« Ogrinc: »Kje je meja«. — Premiera. Red A. — Otvoritev sezone 1959-60.

Na nedeljsko popoldansko uprizoritev »Desetega brata« opozarjamo zlasti okoliške obiskovalce. Začetek predstave bo ob 15. uri. Rezerviranje telefon 32-860.

Prihodnji teden bo Šentjakobsko gledališče odprlo redno sezono 1959-60. Uprizorilo bo tri vesele slovenske enodejanke z godbo, petjem in plesom.

Abonente naprošamo, da pridejo iskati abonentske izkaznice.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE Levstikov trg št. 2

Nedelja, 11. okt., ob 11 in 15: J. Dobeic: »Dva potepina«.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36

Nedelja, 11. okt., ob 17: A. Papler: »Hudobni graščak«.

Predprodaja vstopnic za obe gledališči na upravi Resljeva c. 36 od 10—12 ure in pol ure pred začetkom predstave pri gledaliških blagajnah. Rezervacije na telef. 32-020.

V »Tednu otroka« od 5 do 10 oktobra 1959 bo Mestno lutkovno gledališče gostovalo z ročnimi lutkami in sicer z igrico N. Simonič »Zmešnjavo« po Primorski.

V soboto, 10. okt. ob 8: Vipava.
Ob 11: Pivka.
Ob 14: Il. Bistrica.

MLADINSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Kino dvorana »Soča«

Nedelja, 11. okt., ob 15: J. Spyri: »Heidi«.

Ponedeljek, 12. okt., ob 9: J. Spyri: »Heidi«.

Opozarjamo na gostovanje Pionirskega kazališta iz Zagreba v Mladinskem gledališču v Soči. — Vstopnice so v prodaji danes od 10 do 12 v pisarni Pionirske knjižnice na Trgu revolucije in jutri pri kino blagajni od 9 do 11 in eno uro pred predstavo.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Križanke

Nedelja, 1. okt., ob 20: Walter Bauer: »Modro in rdeče v Mavriciji«.

Opozarjamo na gostovanje Pionirskega kazališta iz Zagreba, ki se bo predstavilo z zanimivo uprizoritvijo v krogu v Viteški dvorani Eksperimentalnega gledališča. — Vstopnice so v prodaji danes od 10 do 12 v Pionirski knjižnici na Trgu revolucije in jutri dve uri pred predstavo pri blagajni v Križankah.

Društvo glasbenih umetnikov Slovenije razpisuje

MLADINSKE ABONMAJE V ŠOLSKEM LETU 1959-60

DGUS prvič po osvoboditvi razpisuje za mladino ljubljanskih osemletk, srednjih in strokovnih šol, za Univerzo ter druge visoke šole 4 mladinske abonmaje, od katerih bo vsak obsegal 4 koncerte oziroma operne prireditve.

Abonmaji so razdeljeni takole:

I. Abonma (za otroke od 1. do 4. razreda osemletk)

1. koncert: Mamica poje in pripoveduje (solisti, otroški zbor)
2. Mladi grajo in pojo mladim
3. Glasbene uganke in slikanice
4. B. Smetana: Prodana nevesta (opera)

II. Abonma (za otroke od 5. do 8. razreda osemletk)

1. Pogled v skladateljevo delavnico: motivi v glasbi in njih oblikovanje (S. Prokofjev: Peter in volk, B. Smetana: Vltava)
2. Razgovor s partizanskimi skladatelji in koncert njihovih del
3. Spoznavajmo pihalne instrumente
4. S. Prokofjev: Pepelka (balet)

III. Abonma (za dijake srednjih in strokovnih oz. podobnih šol)

1. Človeški glas kot instrument (pesem, arija, koncert, Bachova kantata)
2. Od Bacha preko valčka do jazza (razvoj plesnih oblik)
3. Simfonični koncert: Händel, Haydn, Chopin
4. R. Leoncavallo: Bajazzo (opera)

IV. Abonma (za študente Univerze in drugih visokih šol)

1. Arhitektura v glasbi: sonata in simfonija (Wagner, Beethoven, Čajkovski, VI. simfonija)
2. Bogastvo komorne glasbe (pihalni kvintet, Slovenski solisti: Weber, Chaminade, Britten)
3. Simfonični koncert (Mozart, Čajkovski, Kozina)
4. W. Egk: Revizor (opera)

Sodelujejo ansambli in solisti Slov. filharmonije, Opere, RTV, Slovenski solisti, zbor in orkester SGS, Invalidski pevski zbor, študentje Akademije za glasbo itd.

Vse prireditve bodo komentirane. Vsak abonma je razpisan dvakrat, v beli in rdeči skupini. Koncertna dneva sta sreda in četrtek, operne predstave so ob nedeljah dopoldne. — Koncerti bodo v Filharmoniji.

Cene abonmajev:

za 3 koncertne prireditve in za I. prostor v Operi (Parter — loža) 220 din

za 3 koncertne prireditve in II. prostor v Operi (balkon) 200 din.

Abonent plača pri vpisu najmanj 100 din, ostalo pred zadnjo prireditvijo.

Prijave preko profesorjev in učiteljev glasbe na šolah oziroma prek mladinskih organizacij. Vpisi od 15. do 18. oktobra.

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Sobota, 10. okt. ob 20: Bratko Kreft: »Krainski komedijanti« — sobotni abonma in izven. Vstopnice še lahko dobite.

Nedelja, 11. okt. ob 15.30: Pavel Golia: »Sneguljčica« — Mladinska igra izven abonmaja. Vstopnice še lahko dobite.

● **Oglas v »DELU« —**
● **gotov uspeh!**

KINO

Od 5. do 10. oktobra

FILMSKI PROGRAM ZA »TEDEN OTROKA« V LJUBLJANI

V dvorani hišnega sveta Nebotičnik, Kidričeva 5, bodo predstave dnevno ob 17. uri. Na programu so zabavno-vzgojni diafilmi in filmi. Predstave so namenjene otrokom in staršem.

V »Istri« na Titovi cesti (Ajdovščina) bo dnevno ob 19. uri predstava zabavnih in poučnih filmov.

Na Trgu revolucije bodo predvajani filmi: »Črni biseri« in »Pedagoška poema« ob 19.30 uri.

SPORED ZA SOBOTO

KINO UNION: amer. film »DETEKTIVSKA ZGODBA«. Režija William Wyler — Igrajo Kirk Douglas, Eleonor Parker in William Bendix. Tednik F. N. 41. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. Ob 22 predpremiera ital. barvnega filma »ARRIVEDERCI ROMA«.

KINO KOMUNA: amer. VV film »POROČNO KOSILO« — Režija Richard Brooks. Igrajo Bette Davis, Ernest Borgnine, Debbie Reynolds in Barry Fitzgerald — Tednik F. N. 41. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO VIČ: amer. barvni cinem. film »RISARKA MODELOV« — Igrajo Gregory Peck, Lauren Bacall in Dolores Gray. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO SLOGA: češka filmska komedija »PETO KOLO V DRUŽINI«. Režija Borivoj Zeman — Igrajo Zdenka Baldova, Vlasta Fabianova, Miloš Nedbal in Helena Laubalova. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO SOČA: amer. barvni cinem. film »PREKO MNOGIH REK«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO ŠIŠKA: franc. film »SPOSTOVANJA VREDNA VLAČUGA«. Tednik — F. N. 41. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9 do 13 ure in od 14. ure dalje.

TRG REVOLUCIJE: ob 19.30: »PEDAGOŠKA POEMA«. Tednik F. N. 41.

Zavod za šolski in poučni film in Zveza prijateljev mladine — okraja Ljubljana. Ob 17. v dvorani hišnega sveta Nebotičnik, Kidričeva 5: »DEKLICA Z JUNAŠKIM SRCEM«, »ŽALOSTNA POVEST O MULI«, »BUŠO HRABRI IZVIDNIK«.

Ob 19. pred trgovino »ISKRA« Titova 17: — »POVODNI MOŽ«, »CRIČEK IN MRAVLJA«, »JERRYEVI NAČRTI«.

TRIGLAV: ital. barvni film »SENSO«. Tednik. V glavni vlogi: Alida Valli, Farley Granger. — Predstave: Ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15. dalje.

LITOSTROJ: franc. barv. film — »AVANTURE CASANOVE«. ob 18. in 20. Predprodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

SENTVID »SVOBODA«: — amer. barv. cinemasc. film »VERA CRUZ«, ob 17. in 19.

GUNCLJE: ital. film »SLEPARJI«. ob 19.30.

SAVLJE: ruski barv. film »MATI« ob 19.30.

ČRNUČE »SVOBODA«: — amer. barv. film »DAVY CROCKET«.

VEVČE: — amer. barv. cinemasc. film »SEDEM LET SKOMIN«. ob 20.

ZADOBROVA: franc. film »ULICA SANJ« ob 20. V nedeljo ob 10. matineja. ruski film »VELIKI POZIV«.

DOMŽALE: franc. barv. cinem. film »VRNIL SE BOM V KANDARO«. ob 18. in 20.

KAMNIK »DOM«: egip. cinemasc. film »ZEMLJA SANJ«.

KRANJ »TRIGLAV«: ob 16. prem. barv. risanih cinemasc. film »PISANI SPORED«, ob 22. prem. amer. barv. filma »VALENTINO«.

KRANJ »SVOBODA«: barv. risanke v cinemasc. »PISANI SPORED«.

KRVAVEC — CERKLJE: — amer. film »TARZANOVA JEZA«, ob 20.

RADOVLJICA: amer. barv. cin. film »VIDELI SE BOMO V LAS VEGASU«, ob 20.

BLED: amer. barv. film »JEZDILI SO NA ZAHOD«, ob 17. in 20.

JESENICE »RADIO«: amer. cinem. film »IZGUBLJENI AVTOBUS«. ob 18. in 20.

JESENICE »PLAVŽ«: ital. film — »KRIK«. ob 18. in 20.

ŽIROVNICA: amer. barv. film — »DAVY CROCKET«.

DOVJE: franc. ital. film »LEPE, TODA SIROMAŠNE«.

KOR. — BELA: amer. barv. film »NOCOJ BOMO PELI«, ob 19.

NOVO MESTO »KRKA«: franc. film »ZDRAHAR«.

DOBREPOLJE: jugosl. film »SVOJEGA TELESA GOSPODAR«.

ŠEVNICA »PARTIZAN«: amer. film »SKRIVNOSTNO MOČVIRJE«.

VIDEM - KRŠKO »SVOBODA«: — amer. barv. cinemasc. film — »PRINC ŠTUDENT«.

VIDEM-KRŠKO: »PARTIZAN«: — amer. cinemasc. film — »TRIJE EVINI OBRAZI«.

ZAGORJE »TRIGLAV«: kitajski barv. film »NOVOLETNA ZRTEV«, ob 17. in 19.

TRBOVLJE II »SVOBODA«: amer. barv. cinemasc. film »DEŽEVJE PRIHAJA«.

HRASTNIK »SVOBODA II«: — franc. barv. cinemasc. film — »NOTREDAMSKI ZVONAR«, ob 17. in 19.

CELJE »UNION«: — amer. barv. cinemasc. film »MOŽ S TISOČ OBRAZI«.

CELJE »METROPOL«: amer. barv. cinemasc. film »ZADNJI LOV«.

ŠEMPETER v Sav. dol. »Svoboda«: franc. barv. cinemasc. film »MIHAEL STROGOV«.

PTUJ MESTNI KINO: amer. barv. cinemasc. film s tednikom — »DAVEK ZA KRUTOST« ob 18. in 20.

M. SOBOTA »PARK«: amer. barv. cinemasc. film — »PRINC VALIANT«, ob 20.

ZALEC: — amer. barv. cinemasc. film »ČRNI DAN V BLACK ROCKU«.

ROG. SLATINA: jugosl. film »4 KILOMETRE NA URO« ob 20.

VRHNIKA »CARKARJEV DOM«: franc. cinemasc. film »VSI ME LAHKO UBIJEJO«, ob 20.

POSTOJNA »ZARJA«: amer. barv. vistavision film »PUŠČAVA ŽIVI«.

PIVKA: ital. film »TEODORA«.

ŠEMPETER pri GOR. »SVOBODA«: meh. barv. film »GLASBA V NOČI«.

KOPER »SOČA«: ital. barv. cin. film »TOSCA«.

IZOLA »ZVEZDA«: franc. barvni film »AVANTURE CASANOVE«, ob 17.30 in 20.

PIRAN: amer. barv. vistavision film »HOLLYWOOD«, ob 16., 18. in 20.15.

PORTOROŽ: ital. cinemasc. film »SLAMNATI MOŽ«. ob 17.30 in 19.30.

RTV Ljubljana

SPORED ZA SOBOTO

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30 do 6.40 Reklame; 8.05 Iz glasbenega arhiva; 9.00 Rezervirano za prenos iz Beograda; 11.00 Anton Lajovic: Caprice, Marko Tajčevič-Bogo Leskovic: Sedem balkanskih plesov; 11.30 Pionirski tednik; 11.50 Stanko Binički: Haremske pesme (Igra pihalni orkester Ljudske milice p. v. Rudolfa Stariča); 12.00 Alpski zvoki; 12.15 Kmetijski nasveti — Franc Dolinar: Rekordni pridelek silažne koruze na kmetijskem posestvu v Zadobrovi; 12.25 Domači napevi izpod zelenega Pohorja. Sodelujejo: Pohorski fantje, pojeta Sonja in Milan in Dravski flosarji, pojeta Milan in Stane; 12.45 Zabavni orkester RTV Ljubljana p. v. Wilhelma Dumke; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Nepozabne arije Ch. W. Gluck: Arija Orfeja iz opere Orfej in Evridika — G. Verdi: Arija vojvode iz 4. slike opere Rigoletto — G. Bizet: Habanera iz opere Carmen — P. I. Čajkovski: Arija Gremina iz opere Evgenij Onjegin — G. Verdi: Arija Leonore iz opere Moč usode — W. A. Mozart: Arija Papagena iz opere Čarobna piščal — G. Puccini: Arija Butterfly iz 2. dej. opere Madame Butterfly — G. Puccini: Arija Cavaradossija iz 3. dej. opere Tosca — P. Mascagni: Arija Santuzze iz opere Cavalleria rusticana; 14.10 5 narodnih pesmi; 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.40 **Naši** poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Reklame in zabavna glasba; 15.40 Na platnu smo videli; 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes I. — Janko Ravnik; 16.30 Za prijetno razpoloženje; 17.10 Glasbena križanka št. 12; 18.00 Jezikovni pogovori; 18.15 Zabavni pêle mêle; 18.45 Okno v svet — Južna Afrika; 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Prenos svečane akademije v počastitev 40-letnice ZKJ in SKOJ iz Beograda; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.10 Do polnoči v plesnem ritmu; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

II. PROGRAM

22.15—23.00 Plesna glasba.

TELEVIZIJA

9.00 Prenos svečane seje CK Ljudske Mladine Jugoslavije v počastitev 40. obletnice SKOJ — Beograd; 18.00 »Milica v pravljični deželi« — priredba gledališke igre za mladino — Beograd; 19.50 Svečana akademija v počastitev 40. obletnice SKOJ — Beograd; 21.00 TV Dnevnik — Beograd; 21.20 TV reklame — Ljubljana; 21.30 »Trideset minut z ansamblom Jožeta Kampiča, sodelujeta pevci Jelka Cvetežar in Marjana Deržaj — Ljubljana; 22.00 Portret arhitekta Josipa Plečnika — Zagreb.

Avtopromet in tuzemska špedicija Straža

prodaja

7-tonski keeper

(prekucnik) »Renault« v voznem stanju.

Ogled vsak dan od 6. do 18. ure v **Avtoparku podjetja v Straži.** 4634

Časopisno podjetje »D E L O«

Ljubljana, Tomšičeva 1,

sprejme takoj:

1. **saldokontistko,**
2. **več pomožnih delavcev** (čistilce - strežnike v ročni stavnici),
3. **kurjača,**
4. **več knjigotiskarskih strojnikov**

Ponudbe sprejema **sekretariat podjetja do dne 19. oktobra 1959.**

PODJETJE »KAMIN«,

Ježica, Mala vas štev. 50

sprejme

2 NEKVALIFICIRANA D E L A V C A

za dela na terenu.

Nastop takoj ali po dogovoru. 4662

RAZPIS

Razpisujemo mesto

POSLOVODJE

Gostilne »Otok Vis«,

Ljubljana, Tržaška c. 46

Prošnje, opremljene s kratkim življenjepisom, z dokazili o strokovni izobrazbi in z državnim kolkom din 250 ter občinskim (mestnim) kolkom din 95 pošljite najkasneje do dne 20. oktobra 1959

Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Vič.

4675

INDOS — industrija obdelovalnih strojev — L J U B L J A N A

sprejme s takojšnjim nastopom ali po dogovoru:

1. **BLAGAJNIČARKO — zaželena praksa**
2. **VEČ polkvalificiranih in kvalificiranih KOVINOSTRUGARJEV**
3. **VEČ SKLADIŠČNIH DELAVCEV**

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. — Stanovanj ni mamo.

S P R E J M E M O V S L U Ž B O

EKONOMISTA

za izdelavo ekonomskih analiz in proučevanje problemov produktivnosti

i n

EKONOMISTA

za inštruktažo tehnike in organizacije knjigovodstva in finančnega planiranja

Pismene ponudbe pošljite na

Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju, Cesta Staneta Žagarja štev. 33 (tekstilna šola, I. nadstropje),

kjer dobite tudi podrobne informacije.

4660

Tovarna vijakov

PLAMEN — KROPA

RAZPISUJE DELOVNI MESTI

2 STROJNIH INŽENIRJEV

s prakso v stroki.

NASTOP SLUŽBE JE MOGOČ TAKOJ.

PLAČA PO DOGOVORU. — DRUŽINSKO KOMFORTNO STANOVANJE JE ZAGOTOVLJENO.

Ponudbe pošljite na naslov:

TOVARNA VIJAKOV PLAMEN — KROPA

Izdaja in tiska Časopisno podjetje DELO — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica štev. 5, telefoni 23-522 do 23-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova cesta 7, telefon 21-896 — Naročniški oddelek Ljubljana, Titova cesta 5, telefon 20-463 — Poštni predal 29 — Brzojavni naslov: DELO, Ljubljana, Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704-1-867 — Mesečna naročnina 300 din — Rokopisov ne vračamo.

OSTRI ROB

Zaslišal je stopinjo na cesti in iz teme se je pojavila postava. »Sally,« je zamrmral.

Ustavila se je in stopila do lese, z njo pa so prišle sladke in čiste vonjave podeželja. Bilo je, kakor da prinaša s seboj duh po na novo pokošeni travi, okus po zrelem hmelju in svežino mlade trave.

Njene ustnice so bile mehke in polne ob njegovih in njeno lepo, močno telo je bilo trdno v njegovem objemu.

»Mleko in med,« je dejal. »Ti si kot mleko in med«.

Dejal ji je, naj zapre oči, in je poljubljal njene veke, najprej eno, potem drugo. Njena roka, ki je bila močna in trdna, je bila gola do komolca. Z roko jo je pogladil in se čudil njeni lepoti. Blestela se je v temi. Imela je kožo, kakršno je slikal Rubens, presenetljivo belo in prozorno, in na eni strani poraslo z majhnim zlatim puhom. To je bila roka saksonske boginje. Toda nobena boginja ni imela tiste čudovite, prelepe naravnosti. In Filip se je spomnil vrta okrog hišice, porasle z lepimi cvetlicami, ki se razcvetajo v vseh moških srcih, na omelo ter na rdečo in belo rožo, ki je simbol Yorka in Lancastra, in na kapucinčke in turške nagelnje, kovačnike in ostrožnike.

»Kako me moreš imeti rada?« je dejal. »Jaz sem brezpomemben, pohabljen, vsakdanji in grd«.

Prijela ga je za obraz z obema rokama in ga poljubila na ustnice.

»Ti si norček, to si ti,« je dejala.

Ko so obrali hmelj, je Filip s pismom v žepu, v katerem so mu sporočali, da je dobil službo asistenta hišnega zdravnika v bolnišnici St. Luke, spremil Athelnyjeve nazaj v London. Najel je skromno stanovanje v Westminstru in v začetku oktobra začel službo. Delo je bilo zanimivo in raznoliko. Vsak dan se je navadil kaj novega. Čutil je, da nekaj pomeni. In dostikrat se je sestajal s Sally. Življenje je postalo zanj izredno prijetno. Prost je bil okrog šestih, razen tiste dni, ko je moral pregledati bolnike od zunaj. Hodil je v trgovino, kjer je delala Sally, da bi jo počakal, ko bo prišla ven. Več mladih fantov je čakalo nasproti »vhoda za služinčad« ali nekoliko dlje za prvim vogalom. In dekleta, ki so prihajala ven po dve in dve ali v majhnih skupinah, so se drezala s komolci in hihitala, ko so jih spoznala. Sally v preprosti črni obleki je bila videti precej drugačna od podeželskega dekleta, ki je skupaj z njim obirala hmelj. Naglo je zapuščala trgovino, a je začela stopati počasneje, ko sta se srečala. Pozdravila ga je s svojim mirnim smehljajem. Skupaj sta hodila po prometni ulici. Pripovedoval ji je o svojem delu v bolnišnici, ona pa mu je povedala, kaj je delala tisti dan v trgovini. Zvedel je za vsa imena deklet, ki so delala z njo. Spoznal je, da ima Sally umerjen, a izostren čut za smešne stvari. Njene pripombe o dekletih ali moških ki so jih nadzorovali, so ga zabavale zaradi nepričakovanega humorja. **Znala je prav značilno pripovedovati,** popolnoma resno, kakor da ne bi bilo v njenem pripovedovanju prav nič smešnega, in vendar je vsebovalo tolikšno mero ostrega opazovanja, da se je Filip veselo smejal. Takrat se je bežno ozrla nanj in v njenih nasmejanih očeh je bilo videti, da se zaveda lastnega humorja. Srečavala sta se s stiskom rok in se prav tako formalno poslavljala. Nekoč jo je Filip povabil, naj pride na čaj k njemu domov, toda ona je odklonila.

»Ne, tega ne bom storila. Smešno bi bilo videti.«

Nikoli nista izgovorila besede ljubezen. Kazalo je, da si ne želi na teh sprehodih nič drugega kot tovarištva. In vendar je bil Filip prepričan, da je rada v njegovi družbi. Presenečala ga je prav tako kot v začetku. Še zdaleč ni mogel razumeti njenega vedenja. Toda čim dlje jo je poznal, tem rajši jo je imel. Bila je sposobna in zadržana in v njej je bila neka očarljiva poštenost. Filip je čutil, da bi se lahko zanesel nanjo v vseh okoliščinah.

»Ti si res sijajno dekle,« ji je nekoč dejal, ne da bi sploh kaj mislil.

»Menda sem prav takšna kot vse druge,« mu je odgovorila.

Vedel je, da je ne ljubi. Čutil je veliko nagnjenje do nje in rad je bil v njeni družbi. Ta ga je nenavadno tešila. In do nje je gojil čustvo, ki se mu je zdelo smešno, saj je šlo za devetnajstletno vajenko. Spoštoval jo je. In občudoval je njeno čudovito zdravje. Bila je čudovito naravno bitje brez napake, in telesna popolnost je v njeni zmeraj vzbujala veliko občudovanje. Čutil se je je nevrednega.

Potem je nekega dne, kake tri tedne po vrnitvi v London, ko sta se sprehajala skupaj, opazil, da je bila nenavadno molčeča. Njen mirni izraz je kazila rahla guba med obrvmi. Videti je bilo, kakor da se mršči. »Kaj je, Sally?« jo je vprašal. Ni se ozrla vanj, ampak je strmela naravnost predse, in lica so ji zardela. »Ne vem.«

Takoj je razumel, kaj misli. Srce mu je začelo nenadoma hitreje utripati in čutil je, da je pobledel.

»Kaj misliš? Ali se bojiš, da...?«

Ustavil se je. Ni mogel naprej. Možnost, da bi se lahko zgodilo kaj takega, mu ni nikoli prišla na misel. Potem je videl, da se ji ustnice tresejo in da skuša zadušiti v sebi jok.

»Za zdaj še nisem gotova. Morda bo vse prav.«

Stopala sta brez besede, dokler nista prišla do vogala Chancery Lanea, kjer se je vedno poslovil od nje. Iztegnila je roko in se mu nasmehnila.

»Ne delaj si še skrbi. Upajva na najboljše.«

Odšel je in v glavi mu je rojilo tisoč misli. Kakšen norec je bil! Tega se je najprej domislil. Ubog, nesrečen norec, in to si je ponavljal kar naprej, ko ga je grabila jeza. Zaničeval je samega sebe. Kako je mogel zabresti v takšno kašo? Toda hkrati se je spraševal, kaj mu je storiti, zakaj misli so se mu podile druga za drugo skozi glavo in vendar so se nekako držale skupaj v brezupni zmedi kot posamezni koščki mozaika. Vse, kar je tako jasno stalo pred njim, vse, za kar si je prizadeval tako dolgo in je bilo naposled na dosegu roke, vse to je zdaj zaradi njegove nepojmljive neumnosti naletelo na to novo oviro. Filip ni mogel nikoli v sebi premagati tistega, kar je po njegovem lastnem priznanju pomenilo pomanjkljivost, če je resnično želel začeti urejeno življenje, in to je bila njegova strast, da je živel v prihodnosti.

Ljubezen ali ugrabitev

Pri sodiščih v Makedoniji in na Kosmetu pogosto nastopajo kot obtoženci mladi Šiptarji, ki bi se radi poročili z izbranim dekletom, pa nimajo dovolj denarja, da bi nevestinim staršem plačali zahtevano vsoto, zato si skušajo z ugrabitvijo ustanoviti družino. Vzroki so med drugim tudi v tem, ker starši svoja dekleta že zelo zgodaj zapro v hišo in jih le neradi puščajo ven, čeprav sta odpravljena feredža in zar. Hčer dajo tistemu, ki ponudi večjo vsoto, pa nihče ne vpraša, ali bi se hotela poročiti s človekom, ki so ga izbrali starši.

Pri okrožnem sodišču v Prilepu se je začela sodna razprava proti enemu izmed takih ugrabljevalcev. Šabanu Demirju iz vasi Nonovo pri Kruševu je bila Gjulsija že dolgo všeč. Menda tudi on njej, ker se je fant oglasil pri njenih starših in jih prosil, naj mu dajo hčer. Ti pa mu niso hoteli ugoditi, ker sta družini sprti.

Šaban je izvedel, da nameravajo njegovo dekle odpeljati v Turčijo. Odločil se je, da jo bo s silo vzel. Prijatelji so mu obljubili pomoč. Tistega dne, ko so Gjulsijo nameravali odpeljati v Turčijo, je Šaban s prijatelji napadel voz. Prišlo je do pretepa, Šaban pa je nazadnje Gjulsijo le odpeljal v gozd.

Ljubezenska idila z ugrabljenim dekletom je trajala dva dni, potem pa se je Gjulsija vrnila domov. Na sodišču se Šaban zagovarja, češ da ima rad Gjulsijo, ona pa njega in da je pripravil ugrabitev šele potem, ko je sama pristala na to. Gjulsija pa pravi, da ni vedela za Šabanov namen. Najbrž ravna tako zaradi verskih predsodkov in zaradi tistega patriarhalnega načina življenja na vasi, morda pa tudi iz strahu, da bi ji zamerili starejši sorodniki. Šabanovi prijatelji pravijo, da bo nazadnje le zmagala ljubezen. **Is.**

SAMUEL SCOWILL

POT V NEZNANO

MIKI MUSTER

412. Henov napad je krokodila skoraj oslepil in tako zbegal, da ga je minila vsa požrešnost. S hitrostjo, ki je okornemu okolpljenemu telesu nihče ne bi pripisal, se je pognal proč. Hen se ni oziral za njim. Potopil se je še niže, do Jima, ga objel in se začel dvigati s poslednjimi močmi in s pljuči, ki jih je hotelo pomanjkanje zraka raznesti.

413. Ko sta se ob splavu sredi razburkane, v mehurčke spenjene kalne vode pokazali Jimova in Henova glava, je Peggy tako stisnilo v grlu, da se je sesedla. Nihče ni imel časa, da bi jo prestregel, saj so profesor Grey, Peter in stric Tom mrzlično pomagali Henu in njegovemu rešencu na splav. S strahom so gledali Jimov bledi, nepremični obraz.

414. Her ni imel moči, da bi spregovoril. Nekaj časa je samo odkimaval z glavo, češ da Jimu ni hudega, potem pa, ko je prišel do sape, je dejal: »Samo za nogo ga je zgrabil. Pomagajte mu! Pojdimo na breg!« Stric Tom in profesor sta začela odrivati splav, Peter je držal Jima, Peggy pa se je oklenila Hena okrog vratu in se mu je jokaje zahvaljevala.

Lovci na dediščino

SLEPARIJA NA RAČUN PRIGARANEGA DENARJA IZSELJENCEV

Zgodi se, da v Ameriki umre kak izseljenec, ki zapusti brez oporoke precejšnje imetje. Na tem je zasnovan nov sleparski poklic »lovcev na dediščino«. Ti lovci imajo centrale v velikih mestih Los Angeles, Chicago in San Francisco. Njihove pisarne so v lepo opremljenih prostorih in večinoma pod tablami z napisom »advokat«. Čeprav so te pisarne v Združenih državah na slabem glasu in jih oblasti skušajo odpraviti, kupčija teh »poslovnih ljudi« kar dobro cvete. Le v New Yorku in v treh zveznih državah so oblasti s posebnimi zakoni odpravile tako sleparsko posredništvo.

Za kaj pravzaprav gre? Uradi lovcev na dediščino imajo štab sodelavcev v vseh delih Amerike in mrežo poslovnih agentov v evropskih deželah. Ti sodelavci morajo ugotavljati umrle z dediščino. Največ opravka in »posla« najdejo na ameriških sodiščih. Tam proučujejo prijave smrti in prebirajo uradna poročila o popisanj lastnini umrlih.

Če ni oporoke — in če je kaj podedovati — se sproži ves lovski aparat. Sodelavci pregledujejo sodne spise, obiskujejo zdravnike, ki ugotavljajo smrt, vprašujejo po prejšnjem življenju umrlega, brskajo po matičnih in poročnih knjigah ter na vse načine skušajo najti svojce umrlega, seveda pa tudi tiste sorodnike, ki bi imeli pravico do dediščine. Vse to delajo neverjetno naglo, da bi prehiteli konkurenco in vzeli dediča v precep, še preden dobi od oblasti uradno sporočilo.

Pri tem lovu na dediče ne izbirajo sredstev. Vse stroške že vnaprej vpišejo na račun dediča. Svojemu umazanemu delu pa morajo dati tudi zveneče ime, da bi si laže pridobili zaupanje svojcev umrlega. Mnoge pisarne se imenujejo na primer »inštitut za pregled družin« ali kako drugače.

Brž ko najdejo dediče, se oglasi pri njih »uradni zastopnik inštituta«. Mnogi dediči živijo v Evropi, večinoma so kmetje, katerih bratje ali bližnji sorodniki so se pred mnogimi leti izselili v Ameriko. »Uradnim« zastopnikom inštitutov dediči zaupajo med drugim tudi zaradi tega, ker jih »inštitut« prvi obvesti o sorodnikovi smrti in jim izreče sožalje. Potem ko si sorodniki opomorejo od žalostne novice, jih skuša predstavnik inštituta potolažiti s tolažilo, da je pokojnik zapustil precejšnje premoženje. Seveda takoj ponuja svojo ponudbo, češ da jim bo pomagal uspešno in v najkrajšem času prebroditi vse formalnosti v zvezi s prevzemom dediščine. Predlaga jim, naj to delo zaupajo kakemu dobremu ameriškemu advokatu. Pove, da pozna takega in da jih ne bo nič stalo.

Dediči se dajo prepričati, predstavnik inštituta pa vzame iz žepa obrazec in ga položi na mizo. Lahkoverni dediči podpišejo pooblastilo za ameriškega advokata. To pomeni, da jih bo on zastopal pri zapuščinski razpravi, seveda pa tudi, da se dediči odpovedujejo 35 do 60 odstotkov čistega zneska dediščine. Tolikšna je namreč provizija, ki jo zahtevajo »lovci na dediščino«. Razen tega morajo dediči še precej odriniti za razne stroške.

Tisti, ki ne nasedejo predstavnikom »inštituta« in odklonijo takšno sodelovanje, dobijo znatno več, kot bi prejeli, če bi posredoval »inštitut«. Naši državljani zaupajo to reč poslaništvom ali našim konzulatom v Ameriki, ti pa že poznajo dobre advokate, ki so tudi zanesljivi in ne zahtevajo za stroške več kot 6 do sedem odstotkov dediščine.

Tudi v stratosferi plima in oseka

V mednarodnem geofizikalnem letu so dognali znanstveniki s sateliti o Zemlji in prostoru, ki jo obdaja, toliko stvari, kot če bi se ubadali s tem na Zemlji petdeset let. Analiza znanstvenih podatkov, ki so jih posredovali sovjetski in ameriški umetni sateliti, je pokazala nekaj presenetljivih ugotovitev. Med drugim navajajo tudi nekakšno plimo in oseko v stratosferi. Gre pa za zgoščanje in razredčevanje zraka na vsakih osemindvajset dni. Sodijo, da so vzrok tega pojava eksplozije na Soncu.

Naprave v ameriški raketi »Vanguard I« so registrirale, da se spremeni v višini 640 kilometrov gostota tudi za petdeset odstotkov, medtem ko so razlike v nižjih legah znatno manjše, saj znašajo pri dve sto kilometrih višine le 30 odstotkov.

Papir izpod neba

Neki kölnski poštar je zbral 2100 letakov, ki so jih letala metala med vožnjo. Med temi letaki so mnogi unikati, kakršnih nimajo na primer vojaški muzeji. Med drugim je dobil iz Italije letak z napisom: »Nemci se bodo borili do zadnjega Italijana.«

Zajec ni le plah

Znano je, da je zajec velik strahopetec, manj ljudi pa ve, da je tudi mojstrski skakalec. V teku skoči tudi tri metre visoko. Kenguru se požene v višino le dva do tri metre, toda 10 metrov daleč. Srna menda skoči s 16-metrske skale, neka vrsta jelena se pa požene 12 metrov v daljavo.

albert conroy

Gospodar v senci

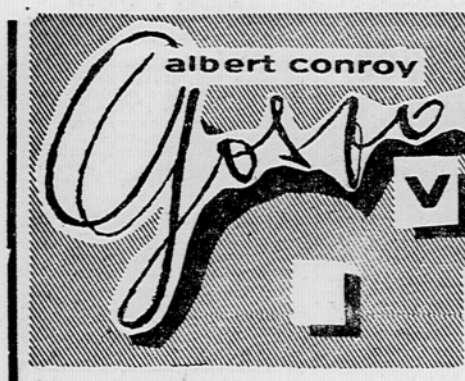

»Zdravnik je rekel, da morate ležati vsaj še en dan. Prav smešno ste iznakaženi.«

»Nobenega dneva ne smem več izgubiti,« ji je rekel in pomislil, da je zgubil že tri dni štirinajstdnevne svobode. »Le še enajst dni imam, Molly, Enajst dni. Če jih ne bom izkoristil, bom sedel deset let.«

Ugriznila se je v ustnico. »Barney, vse mi povejte! Ko sem vas zadnjič videla, ste bili nekam zamišljeni, kakor da ne veste, kaj bi radi. Kaj se je zgodilo?«

Povedal ji je vse. Sredi njegove izpovedi je Molly nenadoma vstala in položila pladenj na mizo. Potem ni več sedla k njemu na posteljo. Zleknila se je v velik naslanjač in strme poslušala.

»Zločinec, ki me je napadel, je dobil ukaz. Že vem od koga. Naročili so mu, da me mora vreči iz dirke za teh štirinajst dni, torej do takrat, ko bo sodna obravnava zaradi tiste reči. Ti ljudje so prepričani, da v ječi ne bom več mogel delati. Zmagali bi, če bi me onemogočili v pravem trenutku.«

Molly je pogledala v tla, nato pa je nenadoma dvignila glavo in rekla: »Barney, Bill Cohen je telefoniral kmalu potem, ko sem prišla. Vi ste že ležali na tleh.«

Sunkovito se je zravnal, naslednji trenutek pa se je skremžil od bolečine.

»Kaj je rekel,«

»Samo to, da ste hoteli govoriti z njim. Povedala sem mu, da trenutno ne morete. Zdi se mi, da je bil ob tej novici ves iz sebe.«

Spet je Barney hotel vstati, pa se je premislil. »Ničesar nimam na sebi. Ali bi hoteli za trenutek v kuhinjo?«

»Bežite no, Barney! Mar si domišljate, da sem vas ta dva dni negovala z zaprtimi očmi?« Pa je le vzela pladenj in odšla z njim v kuhinjo.

V kopalnici se je Barney pogledal v zrcalo. Po levem licu se mu je vlekla dolga, debela brazgotina, ustnice so bile dvakrat debelejše kot sicer, nos pa ves zatekel tam, kjer ga je imel že drugič zlomljenega. Modra buška, rumenkasta ob robovih, se mu je vlekla od desnega senca čez lice do spodnje čeljusti.

Obraz se mu je skremžil v nasmeh ob misli, da pravzaprav nikoli ni bil posebno lep. Previdno si je obrisal tiste dele kože, ki ni bila poškodovana. Ko je opravil to težavno delo, je bil na pogled ves marogast, vendar čist. Zlezel je pod prho, potem pa je oblekel hlače in srajco.

»Ali Bill ni več klical?« je vprašal Molly, potem ko se je vrnil v dnevno sobo.

»Za sedaj še ne,« mu je odgovorila. Sedel je k njej na divan.

»Uh, tako neroden sem in slaboten kot nekaj ur star teliček, ki ga spodnese na vsakem tretjem koraku.«

»Nič čudnega, saj vas je dodobra zdelal.«

»Zdaj pa moram začeti. Le še enajst dni časa imam, da se izognem ječi.« Stisnil je pesti. »Moram najti Noro Rice. To je edina možnost. Drugače ne bom spodnesel Alexa Cooka.«

Molly je nenadoma vstala in vzela cigareto iz škatlice na mizi. Ne da bi pogledala Barneya, ga je vprašala:

»Ali ne bi bilo preprosteje dokazati, da so vas izvabili k tistemu spopadu v Loftovi pisarni samo, da bi vas onemogočili?«

To je res, vendar nimam dokazov.«

»Morda pa jih kdo ima,« je rekla in še vedno gledala predse.

»Kaj mislite s tem?«

»Nisem še razmislila. Ko bom tako daleč, vam bom že povedala.«

Barney jo je zmedeno gledal. Komaj se je zadrževal, da je ne bi nečesa vprašal. Vedel je, da ne bi smel, pa je le začel:

»Molly, v zvezi s to rečjo in z Alexom Cookom... Spomnil sem se... Slišal sem govorice in ...«

Nič. Ni mogel povedati do konca, Molly pa ga je pogledala v oči.

»Vedeti hočete, ali je res tisto, kar pravijo, mar ne? Vprašati ste hoteli, ali sem Cookova hči.«

Barney je v zadregi pogledal vstran in zardel.

»Vem, ne bi smel govoriti o tem. Zdaj je prepozno.«

Molly ga je še gledala. Zdaj se je on izognil njenemu pogledu.

»Ne vem, je tiho rekla. »Zares ne vem. Cook je prepričan o tem. Tudi moja mama je domnevala.«

»Domnevala? Torej ni bila prepričana?«

Molly se je zresnila. Njene ustnice so se le s težavo premikale, pogleda pa ni umaknila.

»Ne, ni mogla biti prepričana.«

»Oh!« je ušlo Barneyu. Tisti trenutek mu je bilo žal, da je vsiljivo načel to vprašanje.

»Da. Bila je pač taka. Zakon je jemala z lahke strani...« Naglo je zmečkala cigareto v pepelniku. »Žejna sem,« je rekla.

»Niti kapljice alkohola ni več pri hiši.«

»Vodo hočem,« je rekla, in šla iz sobe.

Mačja odiseja

Rumena mačka je nedavno nastopila v francoski televiziji. Čeprav ni bila dresirana, je njen nastop zbudil precej zanimanja. Sicer pa od nje niti niso pričakovali kake posebne spretnosti ali umetnije, kakršnih smo vajeni iz cirkusa. Televizijskim gledalcem so jo pokazali le zaradi tega, ker je bila glavna junakinja dogodka, o katerem so pisali skoraj vsi francoski listi.

Mačka živi na neki francoski trgovski ladji, s katero je preplula malone že ves svet. Kadar ladja vrže sidra v kakem pristanišču, skoči mačka na obalo, se pretegne na trdnih tleh, potem pa se brž vrne, ker ji je ladja očitno zelo všeč. Dokaz za to je tudi nedavni dogodek.

Pred kakimi štirinajstimi dnevi je ladja pristala v Marseillu. Rumena mačka je skočila na obalo. Najbrž je predolgo dremala, ker se je zbudila šele, ko se je ladja že odmikala od obale. Nihče ni opazil, da je mačka ostala na pomolu.

Zadnji trenutek je skušala mačka skočiti na krov, pa je bilo že predaleč. Priletela je na krmo, na katere gornjem delu je ozka polica približno meter nad vodo.

Tri dni in noči je ladja plula po morju, četrti dan se je ustavila v Casablanci. Ko so vrgli sidro, so opazili mačko, ki se je vsa mokra, preplašena in prezebla s kremplji krčevito oprijemala gladkega lesa. Če bi bilo morje nemirno, bi valovi mnogo prav gotovo zdavnaj potegnili v smrt.

Ko so francoski listi objavili poročila o tem nenavadnem potovanju, so mnogi bralci želeli videti živo mačko, ki je tako prišla na televizijo.

Mornarji in oficirji te ladje so povedali na neke vrste tiskovni konferenci, da je mačka s tem svojim dejanjem pokazala, da spada k tej ladji, zato jo bodo poslej šteli za enakopravnega člana posadke.

Posebej za Irsko

Angleški listi oziroma njihove izdaje, ki so namenjene Ircem, se pov sebini precej razlikujejo od angleških. Prebivalci Dublina na primer ne prenesejo člankov o zakonskih razvezah, o nogometnih stavah, o ubojih in podobnih rečeh, zato angleška uredništva tiskajo posebne izdaje za Irsko.

Hitrejši telefoni

Če hočem zavrteti na klasičnem telefonu s številčnico devet številk, potrebujemo za to devet sekund. Zdaj pa preizkušajo v Ameriki nov tip telefona, ki vzame za izbiranje devetih številk le pet sekund časa. Pri tem aparatu je treba namreč le pritisniti na gumbe, [illegible] številke.

Drobiž

AVTOMOBILI

Rektor philadephijske univerze je objavil zanimive statistične podatke. Noben študent izmed tistih, ki so opravili izpite z odliko, nima avtomobila. Le vsak šesti izmed tistih, ki opravljajo izpite s prav dobrim uspehom, ima avto. Med dobrimi jih je 41 odstotkov z avtomobili. Tisti študentje, ki so le s težavo opravili izpite, so imeli avtomobile skoraj vsi ali točno 90 odstotkov.

VAS BREZ DEKLET

Občina Hartenreuth v Nemčiji je praznovala nenavaden dogodek. V družini kmeta Antona Diestlerja se je rodila hčerka. To je prvo dekletce po osemnajstih letih v tej občini.

MILIJON SKOZI OKNO

Neko veliko francosko podjetje je nedavno kupilo v ZDA patent za proizvodnjo umetnih diamantov. Plačalo je milijon dolarjev. Direktor podjetja pa je bil razočaran, ko je izvedel, da bi lahko dobil za 25 frankov brošuro sovjetskega znanstvenika Verečagina, ki je brezplačno razložil vse tehnične podrobnosti v zvezi s proizvodnjo umetnih diamantov.

KOLONJSKA NI PIJAČA

Pri sodišču v Kulmbachu sta se zagovarjala tovarnar parfumov in njegov glavni kemik, ker je tovarna izdelovala kolonjsko vodo iz alkohola, ki obrazu ne škoduje, v želodcu pa deluje kot strup. Obtožili so ju kot kršilca predpisov iz zakona o živilih, dnadva pa sta se zagovarjala, češ da nista izdelovala alkoholnih pijač temveč dišavo za kožo. Nazadnje so ju oprostili.

od vsepovsod

Nafta pod morjem

Nad 70 petrolejskih družb sondira teren na morskem dnu blizu ameriških obal. V Karibskem morju sta se doslej obnesli dve vrtini. Na Daljnem vzhodu iščejo nafto na morskem dnu pri Borneu, za sedaj pa največ obetajo vrtine v Perzijskem zalivu. Vrtalna garnitura za delo na morju je dvakrat dražja od kopenske, vendar družbe vlagajo izdatna sredstva, samo da bi povečale proizvodnjo nafte.

Neki angleški zdravnik proučuje spremembe v krvnem pritisku ljudi, ki igrajo na trobento kot poklicni godbeniki in kot amaterji. Krvni pritisk meri na rokah, kot kaže posnetek, hkrati pa tudi s posebno sondo v ustih. Ugotovil je, da se je trobentačem zvišal krvni pritisk včasih na 160, zlasti pri nekaterih taktih Wagnerjevega »Tannhäuserja«. Zdravnik meni, da nekaterim godbenikom prav zaradi nenadnega krvnega pritiska [illegible] vid

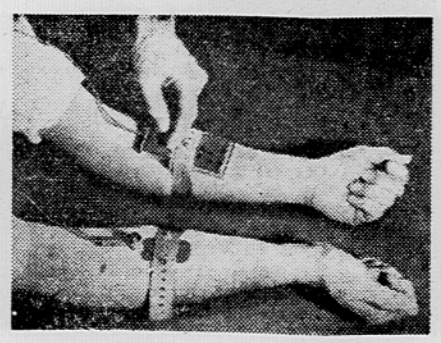

Bodimo pozorni do živali! Ne pozabimo, da so pogosto odvisne od našega varstva in pomoči! To je geslo svetovnega tedna za varstvo živali od 4. do 11. oktobra. — Kos na naši sliki je zelo zaupljiv do človeka. Spletel si je gnezdo v človeškem naročju — čeprav le na kipu žalujoče žene na pokopališču.

križanka

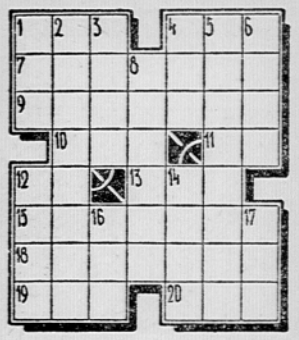

VODORAVNO: 1. rimska boginja plodosti, 4. parobek, stor, 7. mesto v ZDA, središče avtomobilske industrije, 9. zveza, združba, 10. nemški fizik, po katerem se imenuje enota za električni upor, 11. začetek abecede, 12. okrajšava za »opis«, 13. kratica afriško-azijske federacije, 15. železna ruda, 18. Homerjeva pesnitev, 19. zgodnji, 20. del panja.

NAVPIČNO: 1. pesem hvalnica, 2. tebanski vojskovodja, ki je rešil Tebe odvisnosti od Sparte, 3. verz, 4. glas, zvok, 5. risanje, črtanje, 6. poveljstvo večjega vojaškega oddelka, 8. ime dvanajstih egiptovskih faraonov, 12. mesto na otoku Crecu, 14. grški bog vojne, 16. okrajšava za našo denarno enoto, 17. kriminalec.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Afrika, 7. biolog, 8. el, 9. Opa, liane, 12. stan, 14. uta, 15. no, 16. delfin, 18. Ira tka.

NAVPIČNO: 17. Fridtjof Nan sen).

ZADNJE VESTI

Tito vsej naši mladini

Poslanica predsednika republike ob proslavi 40. obletnice SKOJ

Beograd, 9. okt. (Tanjug) — Predsednik republike Tito je poslal ob proslavi 40-letnice SKOJ naslednjo poslanico mladini Jugoslavije:

»Tovarišice in tovariši, mladinci in mladinke! Z današnjim dnem je poteklo 40 let, odkar je bil ustanovljen SKOJ, organizacija, ki je bila ne le najzanesljivejša opora naše Komunistične partije, marveč tudi šola novih kadrov za KPJ. Zato naši narodi, ko slavijo letos 40-letnico KPJ, slavijo obenem tudi 40-letnico SKOJ.

Vso to dobo je organizacija komunistične ladine Jugoslavije častno izpolnjevala svojo dolžnost avantgarde mlade generacije Jugoslavije ter je bila vir novih in novih revolucionarnih sil, ki so prišle do polnega izraza v veliki osvobodilni in revolucionarni borbi med drugo svetovno vojno.

Moč SKOJ ni bila toliko v njegovem številu, kolikor v njegovih revolucionarnih lastnostih — pogumnosti in herojizmu njegovih članov, v njihovi svestobi Komunistični partiji ter prepričanosti v upravičenost in nujnost zmage socializma, v njihovi brezmejni vdanosti stvari revolucionarnega boja. Tako kot Partija, je tudi SKOJ pred vojno prestajal težke izkušnje, njegove vrste so bile pogosto desetkovane v neenaki borbi s silami reakcije, cele plejade mladih komunistov so padale v revolucionarnih spopadih. Iz te borbe je SKOJ izšel vedno bolj monoliten in močan, ker je kot del našega revolucionarnega gibanja zvesto izražal najglobljе, življenjske koristi in težnje mlade generacije naših narodov.

SKOJ je bil najbolj zaveden, vodilni del napredne mladine Jugoslavije, hrbtenica širokega mladinskega gibanja, ki je odigral neprecenljivo vlogo v revoluciji in socialistični izgradnji. Zgodovinska naloga SKOJ je, da je z doslednim bojem za enotnost mladine, ob stalni podpori Partije, ustvaril enotno milijonsko organizacijo mladih graditeljev socializma — Ljudsko mladino Jugoslavije.

Med mlado generacijo naših dni in prejšnjimi rodovi je živa organska vez. Naša mladina živi danes v svobodni, socialistični deželi, ki ji zagotavlja široke pravice in možnosti za vsestranski razvoj. Živi bolj polno in bolj veselo ter vedro gleda v svojo bodočnost zato, ker so se cele generacije revolucionarjev desetletja bojevale za zmago socializma, ki se uspešno uresničuje v naši deželi. Sveta dolžnost sedanjih generacij mladine je, da v svojih mislih in srcih hranijo spomine na neustrašno borbo, svetle like in herojske podvige prejšnjih revolucionarnih naraščajev, da jih navdihujejo njihovi zgledi, da negujejo v sebi najlepše lastnosti mladih komunistov. Sedanje generacije mladih bodo najbolj nadaljevale revolucionarno delo SKOJ, bodo najbolj uspešno izpolnjevale obveznosti do svoje socialistične skupnosti, svojega ljudstva in lastne bodočnosti, če bodo tudi nadalje v prvih vrstah borcev za socializem.

Vse, kar se gradi in ustvarja v naši deželi, je namenjeno delovnemu človeku, sedanjim in bodočim naraščajem mladine. Naša socialistična družba, ves sistem socialistične demokracije omogoča široko izražanje ustvarjalnosti in pobude mladih ljudi na vseh področjih družbenega življenja.

Mladinci in mladinke! Z enako vztrajnostjo, s katero so prejšnje generacije revolucionarjev rušile staro, preživelo in reakcionarno, bodite sedaj ustvarjalci in graditelji nove socialistične družbe.

Z zvestim učenjem in vztrajnim delom v svojem izobraževanju se usposabljajte, da boste ne le dobri strokovnjaki, marveč tudi aktivni družbeni delavci. Povsod, kjer živite in delate — v podjetjih, na vasi, v šolah, na delovnih akcijah, — bodite zgled razvite družbene odgovornosti in novega, socialističnega odnosa do dela. Naj se vaš konstruktivni prispevek vse bolj čuti na vseh področjih našega družbeno-političnega in kulturnega življenja. Bodite nepomirljivi do vsega, kar ovira naš socialistični družbeni razvoj.

Delajte še nadalje neutrudno za zbliževanje mladine vseh naših narodov, za razvijanje bratstva in enotnosti, ki je jamstvo naših novih zmag in velike bodočnosti naših narodov.

Kakor doslej, se trudite še naprej za razvijanje prijateljskega sodelovanja z mladino drugih dežel, s čimer boste najbolje prispevali stvari miru in socializma.

Ko vam čestitam k proslavi 40-letnice SKOJ, želim, da bo le-ta nova spodbuda v vašem ustvarjalnem delu za blaginjo naših narodov in socialistične skupnosti.«

Najnovejše v športu

Visoka zmaga poljskih plavalcev v Zagrebu

Zagreb, 9. okt. Nocoj se je v Zagrebu končal plavalni dvoboj med reprezentancama Poljske in Jugoslavije z izidom 117:68 tolik. Rezultati v posameznih disciplinah pa so bili naslednji:

moški — 800 m prosto: Gremkowski (P) 9:49,8. Brinovec (J) 9:57,2. Kodzija (P) 10:07,1. Gorušić (J) 10:19,8; 100 m prosto: Salamon (P) 56,4. Kocmur 57,0. Kičović (oba J) 59,4. Mrskowski (P) 59,6; 200 m metuljček: Rozinski 2:31,6. Stankiewicz (oba P) 2:41,4. Sabolić 2:43,0. Zlatić (oba J) 2:47,6; 200 prsno: Bočkaja 2:44,8. Klopowski (oba P) 2:45,6. Jamnicki 2:47,6. Peic (oba J) 2:48,8; 4x200 m prosto: Jugoslavija 8:45,8. Poljska 8:46,6;

ženske — 100 m hrbtno: Zombek 1:15,4 Salecka (obe P) 1:17,8. Bajković 1:18,6. Pilić (obe J) 1:20,0; 400 m prosto: Baraniuk 5:33,8. Komisarek (obe P) 5:40,8. Verž 5:52,4. Glavanić (obe J) 6:16,8; 4x100 m mešano: Poljska 5:16,6. Jugoslavija 5:29,8

Jugoslovanske košarkarice v Moskvi

MOSKVA, 9. okt — V sovjetsko glavno mesto je prispela ženska košarkarska reprezentanca Jugoslavije, ki se bo udeležila III svetovnega prvenstva. Tekmovanje se bo začelo jutri. Prvi nasprotnik Jugoslovank bo ekipa SZ. Naslednji vrstni red nastopov naših igralk — v nedeljo z Madžarsko, v ponedeljek — prost dan, v torek s Severno Korejo, v sredo s ČSR, v četrtek z Romunijo, v petek z Bolgarijo in v soboto — zadnji dan turnirja — s Poljsko.

— Ne morem ji do živega

Nekaj se premika

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 9. okt. (Po telefonu) Zmaga konservativcev v Veliki Britaniji je kot mana z neba padla v naročje desničarskim krogom v Italiji. Kajti v zadnjem času so se vse bolj zbirali črni oblaki nad njihovimi glavami. Po njihovem mnenju naj bi zmaga konservativcev namreč pomenila, da so tako za pogajanja s Sovjetsko zvezo kakor tudi za notranjo blaginjo bolj primerne desničarske vlade. V Italiji pa desničarska formula postaja čedalje bolj nepriljubljena in nezaželena.

Vodstvo krščanskodemokratske stranke, ki se je z vso silo vrglo v predkongresno borbo, je v boju proti levim strujam stranke zavrglo marsikatero prodesničarsko stališče in se v mnogih vprašanjih približalo stališčem Fanfanija in drugih, bolj levo usmerjenih predstavnikov stranke. To velja zlasti za sekretarja stranke Mora. Po mnenju nekaterih krogov je cilj te politične taktike razbiti Fanfanijevo strujo in odnesti zmago na kongresu v Firencah. — Moro hoče ostati dosledno v sredini in želi priti na kongres brez kakršnekoli desničarske hipoteke. To se je pokazalo tudi na včerajšnji seji vodstva stranke, ko je Moro predlagal, da bi na kongres v Firence povabili kot opazovalce predstavnike vseh političnih strank, tudi komuniste, kar se doslej ni nikdar zgodilo. S tem se je sedanji sekretar stranke hotel izogniti temu, da bi bili na kongres povabljeni poleg predsavnikov sredinskih strank tudi predstavniki desničarskih strank, ki podpirajo vlado in bi jih zato morali povabiti.

Drugi, še pomembnejši element, ki kaže na določeno spremembo, pa je stališče vodstva večinske stranke do italijanske zunanje politike. Komunike, ki je bil objavljen po seji vodstva stranke, na kateri je zunanji minister Pella poročal o obisku in razgovorih v ZDA, se razlikuje od dosedanjega stališča stranke, predvsem pa od dosedanjih stališč vlade. Levi tisk je po seji vodstva krščanskodemokratske stranke poročal, da so nekateri člani precej ostro kritizirali zunanjo politiko vlade, njen odnos do mednarodnega pomirjenja, do vprašanja priznanja LR Kitajske, odnos do azijsko-afriških držav itd. To potrjuje tudi komentar leve krščanskodemokratske agencije »Radar«, ki ugotavlja, da se je vodstvo stranke po diskusiji o zunanji politiki v komunikeju izrazilo proti zatekanju k vojni, za reševanje spornih mednarodnih vprašanj, za široko splošno razorožitev, za nadaljevanje začetnega procesa pomirjenja v mednarodnih odnosih, ki naj bi se še poglobil in utrdil, za intenzivnejše zanimanje Italije za razne sektorje mednarodnega življenja, zlasti za tiste, kjer kot posledica novih gibanj na gospodarskem, socialnem in političnem področju dozorevajo pomembni dogodki za bodočnost sveta. Po mnenju agencije je v zadnji želji vsebovala aluzija na priznanje LR Kitajske in na drugačno politiko do azijsko-afriških držav. Ko komentar ugotavlja, da se ta stališča razlikujejo od Pellinih in Segnijevih izjav v ZDA, zaključuje, da je diskusija o zunanji politiki v vodstvu večinske stranke opozorila na nujnost revizije zunanje politike vlad in na prilagoditev mednarodn stvarnosti.

Posledice te diskusije in morda tudi razgovora, ki sta ga Segni in Pella imela s predsednikom republike Gronchijem, je moč opaziti tudi v poročilu, ki ga je dal zunanji minister Pella danes v zunanje politični komisiji senata. — V trenutku, ko poročamo, celotnega besedila njegovega govora, ki je trajal več kot eno uro, še ni na razpolago. Todiz tega, kar je bilo doslej objavljeno, je razvidno, da je Pella govoril mnogo več o »želji italijanske vlade, da bi bilo doseženo pomirjenje v mednarodnih odnošajih, o zagotovilih, ki jih je v tem smislu dobil premier Segni od predsednika Eisenhowerja, o zagotovilih predsednika Eisenhowerja, da je bilo ustvarjeno ozračje učinkovitejšega razumevanja«, kakor pa o tem, da novo ozračje ne sme voditi k popuščanju v obrambnih naporih, kot je govoril doslej.

Pella je dalje dejal: »Če bomo resno in s prizadevanjem šli po tej poti, bo moč rešiti osnovne probleme naše politične akcije: vzpostavitev stvarnega ozročja pomirjenja med Vzhodom in Zahodom, ki bo prispevalo k utrditvi miru na svetu in k možnosti za zmanjšanje oborožitvenih stroškov na minimum. Narodi in Italija še posebej imajo nujno potrebo, da dajo svoje vire na razpolago za produktivne cilje za širjenje blaginje in vedno večji socialni napredek . . .«

Te ugotovitve se vsekakor precej razlikujejo od dosedanjih zunanje političnih koncepcij sedanje vlade.

Enako kot na področju zunanje politike skušata krščanskodemokratska stranka in vlada pred kongresom doseči nekatere pozitivne rezultate tudi na področju notranje politike. V obeh domovih parlamenta je delo v polnem razmahu. Skupščina razpravlja o zakonu, ki naj bi zaščitil delavce pred izkoriščanjem raznih posrednikov, ki za določena dela najamejo delavce brez socialnega zavarovanja in drugih zavarovanj in ob dosti nižjih mezdah, kot jih plačujejo podjetja. Senat pa razpravlja o desetletnem načrtu za izboljšanje položaja na področju šolstva. Za izvedbo tega načrta je vlada predvidela 1400 milijard lir.

Aca Stanovnik

Akademija v Sarajevu ob obletnici SKOJ

Sarajevo, 9. okt. (Tanjug) Ob proslavi 40-letnice SKOJ je bila nocoj v Narodnem gledališču slavnostna akademija, ki ji je prisostvovalo več članov CK ZK BiH s člani Izvršnega komiteja in sekretarjem CK Djurom Pucarjem, poveljnik sarajevske vojne oblasti generalni polkovnik Morača, člani CK Ljudske mladine BiH ter javni in kulturni delavci. Referat o ustanovitvi SKOJ, njegovi vlogi in bojih je imel sekretar CK Ljudske mladine BiH Niko Filipović, nato pa je sledil umetniški del sporeda.

RAZGOVORI GRIVAS-MAKARIOS KONČAN

Sporazum o sodelovanju

Po hudih nasprotjih in medsebojnih obtožbah zaradi položaja na Cipru sta Grivas in Makarios po razgovorih ponovno dosegla zaupanje

RODOS, 9. okt. (AFP). Tridnevni razgovori med ciprskim etnarhom Makariosom in voditeljem odporniške organizacije EOKA generalom Grivasom so se končali nocoj z objavo skupnega sporočila, ki pravi, da sta v duhu medsebojnega razumevanja in zaupanja proučila vsa vprašanja, ki se nanašajo na Ciper in težave v pripravah za izdelavo ustave nove republike.

Makarios in Grivas sta sporočila, da koristi ciprskega ljudstva v sedanji fazi prehodne dobe k novemu režimu zahtevajo enotnost in skupno delo z najboljšimi nameni. Poudarila sta, da sta med razgovori na Rodosu upoštevala predvsem bodočnost ciprskega ljudstva z namenom, da se onemogoči vsak napad na Ciper, ne glede na to, od kod bi prišel.

Makarios in Grivas poudarjata v nadaljevanju skupnega sporočila, naj bi bili zastavljeni vsi napori za ohranitev ideala svobode zaradi ustanavljanja ciprske republike na trdnih osnovah, koristi miru in stalnosti. V tem duhu pošiljata ciprskemu ljudstvu sporočilo skupne vdanosti in želje po miru.

—

Jamin v Atenah

Atene, 9. okt. (Tanjug) Predsednik indonezijskega državnega planskega sveta in minister za posebne posle Mohamed Jamin, ki prihaja na 10-dnevni uradni obisk v Jugoslavijo, je prispel nocoj v Atene, kjer ga je sprejel jugoslovanski veleposlanik v Grčiji Mita Miljković in mu priredil večerjo. Minister Jamin bo jutri prispel v Beograd.

DELO POLITIČNEGA ODBORA GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Razprava o razorožitvi

Sovjetska zveza je uradno predložila program o popolni razorožitvi

NEW YORK, 9. okt. (Reuter). Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Kuznecov je med današnjo razpravo v političnem odboru Generalne skupščine OZN uradno predložil program svoje vlade o razorožitvi v treh etapah, po katerem naj bi v štirih letih popolnoma ukinili vojaške formacije. V osnovnih potezah je ta načrt obrazložil 18. septembra v OZN sovjetski ministrski predsednik Hruščev.

V prvi etapi bi Sovjetska zveza, ZDA in LR Kitajska pod ustreznim nadzorstvom zmanjšale število svojih oboroženih sil vsaka na 1,7 milijona mož, Velika Britanija in Francija pa vsaka na 650.000. O tem, koliko naj bi zmanjšale število oboroženih sil druge dežele, bi sklepali na izrednem zasedanju Generalne skupščine ali na svetovni konferenci. Zmanjšanje oborožitve in vojaške opreme bi bilo v skladu s številčnim zmanjšanjem oboroženih sil.

V drugi etapi bi nadalje razpustili vojaške formacije, odpravili vsa vojaška oporišča na tujih področjih, na njih razporejene čete pa bi se umaknile.

Tretja etapa obsega uničenje vseh vrst jedrskega orožja in vojaških raket, prepoved proizvodnje, posedovanja in kopičenja zalog sredstev za kemijsko in bakteriološko vojno. V tej etapi bi tudi prepovedali znanstvena proučevanja v vojaške namene, ukinili bi vsa vojna ministrstva, generalne štabe, vse vojaške ustanove in organizacije ter vojaško vzgojo.

V primeru, da se kaka dežela ne bi ravnala po predvidenem sporazumu o splošni in popolni razorožitvi, bi o tem nujno razpravljala Varnostni svet in Generalna skupščina. Pod temi pogoji bi se vloga OZN kot orodja za ohranitev miru in varnosti na svetu nedvomno povečala. Ostvaritev popolne razorožitve ne bi smela biti odvisna od ureditve še vedno važnih mednarodnih problemov. Uničenje vseh sredstev za vojno bi omogočilo, da bi miroljubna koeksistenca sama po sebi postala stvarnost ter bi imeli države in narodi od tega neomejene ekonomske koristi.

Kuznecov je poudaril pomen mednarodne kontrole in zlasti opozoril na to, da določa novi sovjetski program ustrezne ukrepe za uveljavljanje dosledne in široke kontrole nad razorožitvijo. Dejal pa je, da kontrola sama po sebi ne bi smela biti namen, kajti če ni povezana z ukrepi za dejansko razorožitev, ne glede na to, kakšni so njeni nameni, se lahko spremeni v zbiranje vojaških podatkov, ki jih je moč izkoristiti v škodo varnosti te ali one države.

Sovjetska zveza je predlagala, naj bi ustanovili mednarodni kontrolni organ, v katerem bi bile zastopane vse dežele. Vodilni organ bi bil mednaroden, pri čemer bi veljalo načelo pravične geografske razdelitve. Temu organu bi dali vse potrebne olajšave za izvajanje stroge kontrole.

Funkcije in pooblastila mednarodnega kontrolnega organa bi morale biti odvisne od njegovih nalog, kar pa zadeva popolno razorožitev bi kontrolni organi ostali v vsaki deželi, da bi tako druge države imele popoln vpogled v izvajanje sporazuma o razorožitvi. Ta mednarodni organ bi lahko izdelal tudi sistem opazovanja in znemanja ozemelj držav članic iz zraka.

Glede na to, da se del držav strinja s predlogom o splošni in popolni razorožitvi, ne bo težko pripraviti sporazum, ki bi bil sprejemljiv za vse ter bi obsegal podrobnejšo shemo mednarodne kontrole in inšpekcije, je končal Kuznecov. S tem je bila današnja seja končana.

Najnovejši rezultati britanskih volitev

LONDON, 9. oktobra (Reuter). Po najnovejših podatkih so konservativci na včerajšnjih parlamentarnih volitvah v Veliki Britaniji dobili v 626 od 630 volilnih okrajev 363 poslanskih mest, laburisti 258, liberalci pa 5.

KONFERENCA POSEBNEGA SKLADA IN TEHNIČNE POMOČI OZN

Uspešen začetek dela nove ustanove - poseben sklad

Jugoslavija je povečala prispevek za razširjeni program tehnične pomoči in posebni sklad OZN od 80 na 90 milijonov dinarjev

NEW YORK, 9. okt. (Reuter) Ko je začenjal konferenco posebnega sklada ir tehnične pomoči Združenih narodov je generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld dejal, da lahko članice OZN z ponosom gledajo na uspehe.

Ko je Hammarskjöld opozoril na nekatere primere in potrebo po povečanju sredstev za posebni sklad in tehnično pomoč OZN, je dejal: »Prilika je dana in upam, da bodo obveznosti, sprejete na tej konferenci, dale večja sredstva in pomenile novo vzpodbudo za nujne naloge, ki so pred nami.«

Nato so zastopniki posameznih držav objavili prispevke, ki jih bodo njihove vlade dale za posebni sklad in tehnično pomoč OZN.

Na konferenci za ugotavljanje višine prispevkov za posebni sklad in razširjeni program tehnične pomoči OZN za prihodnje leto je stalni zastopnik Jugoslavije v OZN veleposlanik **Dobrivoje Vidić** med drugim izjavil:

»Dovolite mi, da najprej sporočim, da je moja vlada sklenila povečati prispevek za razširjeni program tehnične pomoči in posebni sklad OZN od 80 na 90 milijonov din ali v ustreznem dolarskem znesku od 266.666 na 300.000, od tega za posebni sklad v ustreznem znesku 175.000 dolarjev, za razširjeni program tehnične pomoči pa 125.000 dolarjev. Glede na bilančno-plačilni položaj Jugoslavije pomeni to povečanje izreden napor jugoslovanske vlade, da bi pripomogla k razvoju aktivnosti OZN za pospeševanje gospodarskega razvoja nerazvitih držav.«

V nadaljevanju je veleposlanik Vidić pozdravil zelo uspešen začetek dela nove ustanove OZN — posebnega sklada. Opozoril je, da se prvimi uspehi posebnega sklada uresničujejo stremljenja na področju gospodarske dejavnosti OZN, zlasti za prevzemanje kapitalnega financiranja. Dosedanji rezultati pa bi bili mnogo večji in vloga OZN v gospodarski pomoči nerazvitim državam mnogo pomembnejša, ako bi oba programa imela na razpolago večja sredstva. Zato bi bil zaželeno, da bi vse delegacije ukrenile že sedaj vse potrebno, da bi dosegli znesek sto milijonov dolarjev, kakor ga je določila Generalna skupščina.

POT TRETJE SOVJETSKE VESOLJSKE RAKETE

Nazaj proti Zemlji

MOSKVA, 9. okt. (TASS). Tretja sovjetska vesoljska raketa je dosegla največjo oddaljenost od zemlje, t. j. 470.000 kilometrov, ter se bo jutri začela vračati proti njej.

Po izjavi znanega sovjetskega astronavtika Sternfelda je medplanetarna avtomatska postaja, ko je dosegla največjo oddaljenost od Zemlje, izgubila kozmično hitrost, tako da potuje sedaj z naglico, ki jo lahko doseže moderno reaktivno letalo, in sicer 1400 km na uro. Pojutrišnjem bo medplanetarna avtomatična postaja pod vplivom privlačnosti Zemlje čela ponovno dosegati kozmično hitrost.

Prof. Pokrovski je izjavil, da gibanje tretje sovjetske vesoljske rakete jasno kaže, da so sovjetski znanstveniki rešili vprašanje teledirigiranja raket. Ko je omenil, da je Sovjetska zveza prehitela ZDA na tem področju, je dejal, da je sistem upravljanja tretje sovjetske rakete nova in važna etapa v osvajanju vesoljstva, da pa so že prejšnji znanstveni dosežki v Sovjetski zvezi pripomogli k izdelavi nenavadno močnih raket, ki lahko izstrelijo več kakor tono težak tovor v sončni sistem med tira Marsa in Venusa. Po njegovih besedah je mogoče pod temi pogoji ostvariti polet v vesoljstvo do 400 milijonov km, kar pomeni premagati daljavo, ki je 1000-krat večja kakor med Zemljo in Mesecem.

OB ROBU DOGODKOV

Obletnica plebiscita

Na današnji dan proslavlja uradno vsa Koroška obletnico plebiscita dne 10. oktobra 1920. Iz zgodovine poznamo obletnice raznih vrst. So obletnice kot je na primer dan razrušenja Bastille ali zavzetja Zimskega dvorca, ki jih čas ne bo izbrisal iz vedno obnavljajočega se spomina, ker pomenijo mejnike v napredku človeka in človeške družbe. Veliko je število dogodkov, ki imajo svoje trdno mesto med mejniki na tej poti. So tudi obletnice dogodkov, ki so bili prav pretresljivi, katerim so nekoč celo pripisovali tisočletni pomen, a katerim spomin in spoštovanje naporov za človeški napredek ne dolgujeta ničesar.

In 10 oktober 1920? Kaj pomeni na poti človeškega in družbenega napredka za ljudi, ki so bili in ki so prizadeti po njegovih zgodovinskih posledicah?

Ob razpadu mnogonarodne podonavske monarhije po prvi svetovni vojni je bilo formiranje novih držav na njenem področju na osnovi narodnostnega načela mednarodno priznano kot stopnja k naprednejši ureditvi odnošajev med narodi. Po sklepu diplomatov velikih sil pa je bil za prebivalstvo dela Koroške določen plebiscit o državni pripadnosti Jugoslaviji ali Avstriji, čeprav ni mogel nihče zanikati, da je to prebivalstvo po svojem narodnostnem značaju pretežno slovensko. S tem je bilo prelomljeno sicer splošno veljavno narodnostno načelo in to prav v primeru majhnega, komaj osamosvojujočega se naroda. Prebivalstvo ni bilo vprašano za narodnost, marveč so odločali gospodarski in socialno politični momenti. Ti momenti so takrat na tem področju bili v korist težnje nemškega nacionalizma ohraniti status quo v položaju nadrejenosti oziroma podrejenosti narodnosti na Koroškem, obenem s tem tudi v korist težnje utrditi razmajano razredno oblast Dvomljive okoliščine izvedbe plebiscita, številne zlorabe mednarodnih določb, množično potvarjanje delnih rezultatov vse to je samo potrjevalo in utrjevalo značaj osnovnih teženj, pobudnikov plebiscita.

Poznejši razvoj je potrdil, da plebiscitna zmaga ni bila stopnja k poglabljanju demokracije v Avstriji in na Koroškem, pač pa narobe. Glavni organizatorji plebiscitne zmage so kmalu obračunali s svojimi začasnimi partnerji v plebiscitnem boju, odrinili so avstrijske socialdemokrate od vodstva države in delavsko stranko pregnali v ilegalnost. Zanikali so celo državo, za katero naj bi bil šel plebiscitni boj, izročili so jo celotno ponosno kažoč na nedotaknjeno južno mejo, nacistični Veliki Nemčiji. Dejstvo, da vodi nepretrgana razvojna črta od nemške plebiscitne organizacije Heimatdiensta preko Heimatbunda naravnost v nacistično organizacijo na Koroškem, prav simbolično označuje dejanski učinek 10. oktobra 1920. Ta učinek je prebivalstvo prizadetega področja, ne glede na jezik, revolucionarno zanikalo med drugo svetovno vojno, naslanjajoč se neposredno na protifašistično narodnoosvobodilno borbo jugoslovanskih narodov. To revolucionarno zanikanje je dobilo najvidnejši izraz v dejstvu, da je ob koncu vojne na plebiscitnem ozemlju in preko njega bila organizirana revolucionarna ljudska oblast. Intervencija velikih sil je obnovila staro oblast, sklep velikih sil je potrdil staro mejo.

Ostale pa so napredne težnje demokratičnih ljudi za ustvarjenje in razvijanje boljših odnosov med narodoma na tem področju, na osnovi skupnega napora za družbeni napredek. Tisto kar se tem naporom upira, pa skuša pred zgodovinsko sodbo rešiti sijaj zmage 10. oktobra 1920.

Napredek človeške družbe na Koroškem je tudi danes tesno povezan z demokratičnim reševanjem odnošajev med obema narodnostima na osnovi dejanske enakopravnosti. Nihče, ki živi v neposredni soseščini, se ne more dezinteresirati na obeh plateh tega procesa posebno še, ko gre za usodo ljudi, s katerimi ga vežejo narodnostne vezi. Zato mimo ominoznega proslavljanja plebiscita raje prisluhne besedam odgovornega voditelja avstrijske zunanje politike, ki naznanjajo novo, sporazumno fazo reševanja narodnostnega vprašanja na Koroškem. Pri tem seveda pričakuje, da se bodo besede spremenile v ustrezna dejanja.